

ZOZI MMƆFƆƆƆ'N-MƆ JUNMAN'N

M'Ɔ wƆ nun'n

Luku kalata'n m'Ɔ tian yí nnyuan'n m'Ɔ helele'n y'Ɔ le ehi. Kalata sƆ nɔn anun, Luku man ye nwun ke Ɔ kpɔnɔn yɔli mƆ Zozi mmƆfƆƆƆ'N-MƆ fi Zoluzalemɔn kulo nɔn asu ebeye, be hɔli bɔli ejɔlekpa'n *Lomɔn belemgbin mân'n lɔka dɔɔn be bɔli Asɔnɔn'n. Kalata sƆ'n ti cɔnnɔn kpa, Ɔ sanɔn ke Ɔ buka yé maan ye ti Zozi mmƆfƆƆƆ'N-MƆ kalata'n-mƆ mƆ be helele nɔn abu.

Luku a hye yí kalata nɔn anun nsan. Alimɔa dɔe'n (yí ti 1-7) kan ninngɛ mƆ mmƆfƆƆƆ'N-MƆ yɔli wƆ Zoluzalemɔn ebeye nɔn anwɔn ejɔle. MƆ Zozi fɔli hɔli nyanmtansu'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan fi nyanmtansu wali jinlanɔn mmƆfƆƆƆ'N-MƆ anzin. Ɔ manɔn bé tunmin maan be bɔli ejɔlekpa'n. Zoluzalemɔn Asɔnɔn'n telele nde-nde, sunnzun mƆ antɔn Zufu mgbain'n-mƆ le kele bé ahɔlɔwa Ɔ.

M'Ɔ tɔ su nnyuan'n (yí ti 8-12), Luku le kan ninngɛ mƆ mmƆfƆƆƆ'N-MƆ yɔli wƆ Zude nɔn Samali mân nɔn anun nɔn anwɔn ejɔle. MƆ Zufu mgbain'n-mƆ manɔn be hunlin Zozi sɔanlan'n m'Ɔ li Etiɛnɔn'n, bé nun kɔn, be fele yí sɔlɔ, Ɔ helele Zozi menian'n-mƆ ahɔlɔwa kpili kpa. Yí be-yue-astɛ, Zoluzalemɔn Asɔnɔn mma'n-mƆ bɔli asanndɔe hɔli Zude nɔn Samali mân nɔn anun. Yé Mɔn Zozi yɔli yí nwɔn helele sɔlɔ, Ɔ felele yí ke Ɔ káci yí bɔfɔe wƆ bé mƆ be ti man Zufu'n-mƆ afian. Ehi anzin, sɔlɔ falɔ dunman Pɔlɔ. Asannan nán Luku a han Pɔlɔ junman nɔn anwɔn ejɔle'n, Ɔ le kan Pɔlele dɔe nɔn anwɔn ejɔle, Ɔ nɔn ke Ɔ kpɔnɔn yɔli mƆ alimɔa

mma'n-mo mo be ti man Zufu'n kacili Zozi menian wo Zude man nun, o nun Antioos kulo ntn asu ebela'n.

Kalata'n lka nga'n (yí ti 13-28), Luku le kan Pólú anwon ejole. Pólú tuli atún ngókún fâ nsan o hólú bólu ejolekpa'n *Lómún belemgbín mân'n lka dón. Anún Pólú le menian dón be búka yí be di yé Mún junman'n. Bé nun mmie-mo y'ó le Baanabast, Silast, Timote, Titú, Apolós o nún Maakú. Pólú atún'n mmie-mo m'ó tuli'n, Luku nún yí y'ó hólú o. Yí ti yé yí muonun, o le kan yí kalata nún anun ké “yé” nún o. Pólú bólu Asónún kulo mgbili dón asu. Be helelt yí ahulúwa kpa, ese emian túlt yí. Nan kúsu, o bólu mómúnlún o lili junman manlún yí Mún Zozi. Kalata nún agualie nun, Luku le kan ké o kpinlún yólt mo Pólú juli Lómún kulo ntn asu elo'n.

¹ Teofili,

Ninngé kwalaa mo Zozi yólt, o nún m'ó hehelelt yí ngelémó nun ² dede m'ó juli ctan m'ó fúlt hólú nyanmtansu'n, m'an han yí nwon ejole mín alimú kalata nún anun. Asannan nán Zozi a fú a hó nyanmtansu'n, Wawé Nwanzan-nwanzan'n tunmin nun, o hehelelt yí mmófúe'n-mo m'ó felelt bé yí nwon nún atún'n. ³ Mo menian'n-mo hunlin yí yuelú'n, o buli atún ngacile dón asu o yílt yí nwon o helelt yí mmófúe'n-mo maan be nwunlin yí ké o fi ewue nun o'a tinnge sakpa. O yílt yí nwon o helelt bé dede ctan abulanan, ese o hanlún Nyanmtan Belemgbín Mán nún anwon ejole o helelt bé. ⁴ Elehún kún, anún Zozi nún yí mmófúe'n-mo le didi, o kó han kó hele bé ké: “Nán man emó fi Zoluzalemún ewa be kó mba. Nan emó tánlan be nwónndé like'n mo síe nún a fa a bó emó anóhúba mo n ganlún yí nwon ejole n gelelt emó'n. ⁵ O sanlún ké, Zúan

a sɔntɩn menian'n-mɔ asue nun, nan emɔ dɩɛ, ɔ ka kaan, be 'ba fa Wawe Nwannzan-nwannzan be sɔntɩn emɔ.”

Zozi 'ba fu kɔ nyanmtansu

⁶ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yuelɩ'n, yɩ mmɔfue'n-mɔ mɔ antɩn b'a yia yɩ nɔwɩn ebɛɛɛ'n kɔ bisa yɩ ke: “Yɛ Mɩn, asu mɛɛɛ sɔ ntɩn anun yɛ ɛ 'sesie Izalayɛ belemgbin mɔn'n biekun ɔ?”

⁷ Zozi kɔ bua bɛ ke: “Mɛɛɛ'n nɔn cɩan'n mɔ siɛ'n muonun tunmin nun ɔ'a hele'n, nɔn emɔ ejɔɛ ɔ. ⁸ Nan Wawe Nwannzan-nwannzan'n 'ba a emɔ su ɔ wowula emɔ tunmin. Ebɛɛɛ ntɩn anun, emɔ 'ba li mɩn nɔwɩn adanzɛ wɔ Zoluzalemɩn kulo ntɩn asu ewa, Zude nɔn Samali mɔn ntɩn anun lɩka kɔlaatin, esɛ dede ɔ kɔ ju mɔn ntɩn ati ɛɔ ebue kɩn kɔlaatin.”

⁹ Mɔ Zozi hanlɩn ejɔɛ sɔ'n yuelɩ'n, be 'ntan an, antɩn ɔ ɛ fu kɔ nyanmtansu. Ebɛɛɛ ala, bɔɛ kɩn kɔ fufɔ yɩ nɔwɩn ɔ kɔ fia bɛ nyɩn. ¹⁰ Mɛɛɛ mɔ Zozi 'fu kɔ mɔ antɩn yɩ mmɔfue'n-mɔ tɛ ntan anwunno'n, kɩnmgba ala menian nnyuan kɔ fite fite bɛ nɔwɩn ebɛɛɛ. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ wowula taladɛ nvufue. ¹¹ Be kɔ bisa Zozi mmɔfue'n-mɔ ke: “Galile amma, ɔ yɔ sɛ mɔ emɔ jijin ewa be ɛ ntan anwunno ɔ? Zozi m'ɔ fi emɔ afian ewa ɔ'a fu ɔ'a hɔ nyanmtansu'n, ɔ 'ba sa ba ke emɔ a nwun yɩ ke ɔ ɛ fu kɔ'n.”

Zudast ngacifue'n

¹² Mɔ menian nnyuan sɔ'n-mɔ hanlɩn sɔ'n, Zozi mmɔfue'n-mɔ fi buka'n mɔ be feɛɛ yɩ “*Olivu buka” ntɩn asu be kɔ ju. Be kɔ sa be kɔ hɔ Zoluzalemɩn. Buka sɔ'n nɔn Zoluzalemɩn afian tɩ kɔ yɔ cilo kɩn. ¹³ Mɔ be juli Zoluzalemɩn ebɛɛɛ'n, be kɔ hɔ kɔ fu awaa ntɩn asu, be kɔ wɩɩ sua'n mɔ be yia nun titi ntɩn anun. Bɛ mɔ be hɔɩ yialɩ sua ntɩn anun'n y'ɔ le Pɩɛɩ, Zɩan, Zɩaki, Andele, Filipu, Toma, Baatelemin, Matie, Alɩfe awa

tɔnlɔn yí Zusutusu'n. ²⁴ Mɔ bɛ sielt menian nnyuan sɔ nɔn ɛbɛlɛ'n, bɛ kwalaa bɛ kɔ yɔ asɔnɔn. Bɛ nwan: “Yɛ Mɔn, wɔ mɔ ɛ st menian'n-mɔ kwalaa ahɔnlɔn nɔn anun ɛjɔlɛ'n, menian nnyuan ɛhɪ, kele yɛ nunhan'n mɔ a yɪ yí kɛ ²⁵ ɔ káci Zudast mɔ ɔ'a yaci Zozi mmɔfɔɛ junman'n ɔ'a bɔ yí ti yí lɪka m'ɔ kulo'n.”

²⁶ ɛhɪ a, bɛ kɔ hyɔn tondo, ɔ kɔ tɔ Matiasɪ sɔ. ɔ fi ɛbɛlɛ yɛ bɛ falɪ Matiasɪ bɛ sɔlɪ mmɔfɔɛ bulu nɔn kɔn nɔn asɔ ɔ.

2

Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n ɛwalɛ'n

¹ ɛhɪ, mɔ *Pantekɔtɔ fɛtɪ ctan'n juli'n, Zozi menian'n-mɔ kwalaaatin yialɪ lɪka kɔn. ² Kɔnmgba ala, bɛ kɔ tɪ like nɔn angan kɛ anwɔnman m'ɔ lɛ tu sɛlɛ kpa ɔ. ɔ fi anwunno huuu, ɔ kɔ wɔlɔ sua'n mɔ menian'n-mɔ gua nun nɔn anun. ³ Bɛ 'nɪtan an, sɪn tofeleman-mɔ. Bɛ kɔ tɪtɪ bɛ nwɔn nun, bɛ kɔ tɛtanlan bɛ nun kɔn biala ati nɔn asɔ. ⁴ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ wɔlɔ bɛ kwalaa bɛ nun kpa bɔkɔɔ. ɛbɛlɛ ala, bɛ lɛ kan antɛ ngacile ngacile mɔ Wawɛ nɔn a fa a wula bɛ nun kɔn biala anɔvan kɛ ɔ hán'n.

⁵ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antɪn Zufɔ'n-mɔ mɔ bɛ fɛlɪ Nyanmɪtan kpa'n fi mân mân'n kwalaa anun ba a, bɛ wɔ Zoluzalɛmɔn ɛbɛlɛ. ⁶ Mɔ bɛ tɪlɪ like sɔ nɔn angan'n, bɛ kɔ tutu bɛ kɔ hɔ kɔ yia yí bu ɛlɔ. ɛjɔlɛ'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nwɔn dede ɔ kɔ bu sɔ. ɔ sanlɔn kɛ, antɛ ngacile ngacile'n mɔ Zozi menian'n-mɔ lɛ kan'n, bɛ mɔ b'a yia ɛbɛlɛ nɔn anun kɔn biala tɪ kɛ yí kulo antɛ yɛ bɛ lɛ kan ɔ. ⁷ ɛjɔlɛ'n kɔ sin bɛ nwɔn ɛsɛ ɔ kɔ yɔ bɛ ɛnyɔnmɔn. Bɛ nwan: “Menian ɛhɪ-mɔ mɔ bɛ lɛ kan antɛ ngacile ngacile'n, asɔ bɛ kwalaa bɛ tɪ man Galile mân nɔn anun menian ɔ? ⁸ Nan ɔ yɔ sɛ mɔ aft yɛ

nun kɔn biala tɪ ɛjɔlɛ'n mɔ bɛ lɛ kan wɔ yɛ kulo anɛ nɪn anun'n? ⁹ Yɛ nun mmie-mɔ fi Paatɪ nɔn Medi nɔn Elamɔn mɔn nun. Mmie-mɔ fi Mezopotamin mɔn nun, Zude nɔn Kapadɔsu mɔn nun, Pɔn nɔn Azi mɔn nun, ¹⁰ Filizi nɔn Panfili mɔn nun, Ezipiti mɔn nun nɔn Libi mɔn nɪn anun kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Silɛnɪn nɪn afan nun. Nyɔfɔɛ'n mɔ bɛ fi Lɔmɔn kulo nɪn asɔ'n, ¹¹ b'a wɔ mmie-mɔ Zufɔ, mmie-mɔ kɔsu tɪ man Zufɔ, nan kɔsu bɛ kɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɪn'n bie. Mmie-mɔ fi Kɛlɛtɪ nɔn Alabi mɔn nun. Kɔsu aftɪ, Nyanmtan asinbɛn wɔn ninngɛ'n-mɔ anwɔn ɛjɔlɛ'n mɔ bɛ lɛ kan'n, yɛ kwalaa yɛ tɪ wɔ yɛ kulo anɛ nɪn anun!"

¹² ɛjɔlɛ'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ n wɔn dede ɔ kɔ bu bɛ n wɔn sɔ. Bɛ kɔ bisa bisa bɛ n wɔn kɛ: "ɛjɔlɛ ɛht abɔ kele sɛ?" ¹³ Mmie-mɔ 'bisa kosuan ɛht a, anɪn mmie-mɔ kɔsu lɛ kan bɛ gɔlɔ Zozi menian'n-mɔ anwɔn kɛ: "ɛht-mɔ, b'a nɔn nzan b'a bu kpa bɔkɔɔ!"

¹⁴ Mɔ menian'n-mɔ 'kan sɔ'n, Pɪɛlɪ nɔn mmɔfɔɛ bulu nɔn kɔn'n kɔ jasɔ kɔ jinlan. Pɪɛlɪ kɔ kuku yɪ nɔan sɔ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "ɛmɔ Zufɔ'n-mɔ nɔn ɛmɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ Zoluzalɛmɔn ɛwa'n, ɛmɔ yɔ anzɔɛ bɛ tɪɛ ɛjɔlɛ'n mɔ mɪn 'ba han mɪn kele ɛmɔ'n kpa. ¹⁵ Menian ɛht-mɔ mɔ ɛmɔ jɔnɪn kɛ b'a nɔn nzan b'a bu'n, bɛ nnɔnɪn man nzan bɛ buɪ man. ɔ sanɪn kɛ, bɛlɛ mɔ b'a bɔ ngɛlɛmɔ dɔɛ ngɔanlan ɔ. ¹⁶ Nan ɛjɔlɛ'n mɔ kpɔmanfɔɛ Zowɛ hanɪn yɪ daba daba'n, ɛjɔlɛ sɔ'n yɛ ɔ lɛ kpɪn sɔ sian nɪn ɔ. Kpɔmanfɔɛ Zowɛ hanɪn kɛ Nyanmtan nwan:

¹⁷ Mɛlɛ kasian nɪn anun, mɪn 'ce mɪn Wawɛ'n

mɪn man kulo sɔanlan dasannin biala.

Mɪn 'fa mɪn nɔan ɛjɔlɛ'n mɪn wula

ɛmɔ amma mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ anɔan maan bɛ kan.

Mɪn 'ba man ɛmɔ mgbafɛlɛ'n-mɔ

nwun ninnge'n-mɔ Wawɛ nun.

Mɪn 'ba hɪn ɛmɔ mmɪlɪwa'n-mɔ ɛlɪlɛ.

¹⁸ ɔ ti ananhɔɛ, mɛɛ sɔ nɪn anun,

mɪn 'ce mɪn Wawɛ'n mɪn man

mɪn ngɔa mmelenzua nɪn mmalasua'n-mɔ.

Mɪn 'fa mɪn nɔan ɛjɔɛ'n mɪn wula bɛ nɔan

maan bɛ kan.

¹⁹ Mɪn 'ba man asinbɛnwɔn ninnge fite fite

anwunno ɛɔ.

ɛsɛ mɪn 'ba man asinbɛnwɔn ninnge fite fite

asɪɛ nɪn asɔ ɛwa.

Menian'n-mɔ 'ba nwun moja,

sɪn nɪn ewusanlan minndominndo.

²⁰ *Asannan nán* yɛ Mɪn cɪan nɪn a ju'n,

cɪan sɔ'n m'ɔ ti anunminnyanmɔn cɪan kpili'n,

sɛnzɛ'n b'a lu tuun,

sala'n kɔsɔ 'ba kaci kɔkɔɛ kɛ moja.

²¹ Cɪan sɔ'n, wɔ biala

mɔ ɛ kɔ sun kɔ fɛɛ yɛ Mɪn'n,

ɛ 'nyan wɔ ti.”

²² ɛsɛ Pɪɛɪ nwan: “Izalayɛ amma, ɛmɔ tíe ɛjɔɛ'n mɔ mɪn 'ba han mɪn kele ɛmɔ'n kpa. ɛmɔ muonun

sɪ, Nyanmtan a man ɛmɔ a nwun yɪ kɛ Zozi m'ɔ fi

Nazalɛtɪ'n ti sɔanlan m'ɔ le tunmin. Nyanmtan a man

Zozi a yɔ asinbɛnwɔn ninnge mgbili mgbili kpa ɛmɔ

afian ɛwa. ²³ B'a yɪ Zozi b'a man ɛmɔ. Nan kɔsɔ

Nyanmtan yɛ ɔ lili mɔa ɔ sesiɛɪ yɪ sɔ ɔ. ɛmɔ nɪn

ɛtɛfɔɛ'n-mɔ, b'a bɔbɔ yɪ kɔlɔwa sɔ b'a hun yɪ. ²⁴ Nan

kɔsɔ Nyanmtan a le yɪ fi ewue asa nun maan ɔ fi ewue

nun ɔ'a tinngɛ. ɔ sanɪn kɛ, ewue le man atɪn ɔ nɪtɪ man

yɪ nzie man. ²⁵ Afɪ belemgbin *Davidi hanɪn Zozi anwɔn

ɛjɔɛ kɛ:

Mɪn susu mɪn ti mɪn gua yɛ Mɪn sɔ mɛɛ biala.

ɔ di mɪn nzin, mɪn nwɔn nwɔsɔ man mɪn.

²⁶ *Ehka* ati, mɪn di yí nwɔn fɛ kpa
 mɪn ahɔnlɪn nɪn anun, mɪn tɔ yí nwɔn ejue.
 Afi mɪn si kɛ sɛ ewue kun mɪn bɔbɔ a,
 n ne anyɪndasɔɛ.

²⁷ *ɔ sanlɪn* kɛ, ɛ ngɔ yaci man mɪn ebɔlɔ elɔ,
 ɛ ngɔ man wɔ anwɔntɪɛ sɔanlan nɪn anwɔnnaan'n
 ngɔ kpɔlɔ man.

²⁸ ɛ 'man mɪn nyan ngɔan
 mɪn di fɛ wɔ wɔ nyunnun.

²⁹ “Anianman-mɔ, mɪn 'ba han belemgbɪn Davidi
 anwɔn ejɔlɛ kɔn mɪn kele ɛmɔ yuein. Ejɔlɛ sɔ'n y'ɔ le
 kɛ Davidi a wu, b'a sie yí. ɛnɛ nɔn ɛnɛ yí sɛka'n tɛ wɔ yé
 afian ɛwa. ³⁰ Nan anɪn Davidi tɪ Nyanmtan kpɔmanfɔɛ.
 ɔ si kɛ Nyanmtan a bɔ yí anɔhɔba ɔ'a han ndâ ɔ'a tɔ sɔ
 kɛ ɔ 'man yí mma'n-mɔ anun kɔn tanlan belemgbɪn bia
 nɪn asɔ. ³¹ Davidi lili mɔba ɔ nwunlin Izalayɛ Belemgbɪn
 Ngɔandefɔɛ'n m'ɔ tɪ *Kilisi nɪn ewuetinngɛ'n, nán ɔ'a
 han yí nwɔn ejɔlɛ kɛ:

B'a nyaci man yí maan ɔ'a nga man ebɔlɔ,
 ɛsɛ yí nwɔnnaan nɪn a mgbɔlɔ man sɛka nɪn anun.

³² “Zozi anwɔn ejɔlɛ yê anɪn Davidi lɛ kan ɔ. Yé mɔ
 yɛ gua ɛwa'n, yé kɔalaa yɛ di adanzɪɛ kɛ Nyanmtan a
 man Zozi fi ewue nun a tinngɛ. ³³ Nyanmtan a sie Zozi
 yí fama sɔ. Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n mɔ Sɪɛ'n falɪ
 bɔlɪ anɔhɔba'n, ɔ'a fa ɔ a wula Zozi asa nun. Zozi a hye a
 man yé. Wawɛ sɔ'n yê ɛmɔ a tɪ yí ngan mɔ ɛmɔ nwun
 yí kɪkaala nɪn ɔ.

³⁴ “Nán kɛ Davidi muonun fɔlɪ hɔlɪ nyanmtansɔ ɔ,
 nan yí nwan:

Yé Mɪn Nyanmtan a han a hele mɪn Mɪn kɛ:

Tanlan mɪn sa fama sɔ

³⁵ *maan nvá wɔ mgbɔfɔɛ'n-mɔ n zíe wɔ ja abɔ*

ke bia mo belemgbin sesie yi ja su o.

³⁶ “Izalaye amma'n-mo kwalaa nwun yi yuein ke, Zozi so'n mo emo buboli yi kulwa nin asu'n, yi ye Nyanmtan a sie yi Muntan nun Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngbandefue nin o!”

³⁷ Mo Piel anvan toli'n, ejole'n m'o hanlin'n wubuli be kpa. Be ko bisa Piel nun mmofue ehinlin-mo ke: “Anianman-mo, atun benin ye ye fa su o?”

³⁸ Piel ko bua be ke: “Emo nun be nwun be kaci be abalabo'n. Emo nunhan kun biala maan be sonin yi wo Zozi Kilisi dunman nun, nan emo a nyan ete face. Ebele nin anun ye emo kusu 'ba nyan Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'o ti Nyanmtan acetie nin o. ³⁹ O sanlin ke, anochuba so'n mo Nyanmtan boli'n, o ti emo die, o ti emo amma'n-mo die. Ese be kwalaa mo be wo mba mo ye Min Nyanmtan 'ba fele be yi nwun'n, o ti be kusu be die bie.”

⁴⁰ M'o yoli so'n, Piel hanlin ejole mmiekun-mo doon o helet be, o man be nwunlin yi ke Zozi anwun ejole'n ti ananhole, ese o wowulali be anwunsele. Yi nwan: “Ajulisu menian eh-mo mo b'a sin atun ete nin asu'n, emo nun be kpaci nan emo a nyan be ti!”

⁴¹ Mo Piel hanlin so yueli'n, be doon be leli yi nvan ejole'n be lili maan be soninlin be. Cian so'n, menian ko yo akpu nsan ko a ko gua be mo b'a le Zozi b'a li daba nin asu.

*Alim*ba asonin nin asitanlan'n

⁴² O fi ebele, temun biala, be yia be tie ejole'n mo mmofue'n-mo kan kele be'n kpa. Be tanlan wo anianman nun be di ye Min alie'n, ese be yo asonin. ⁴³ Antin menian'n-mo anun kun biala man Nyanmtan anyinnzo, o sanlin ke antin mmofue'n-mo le yo asinbenwun ninngem-mo doon kpa. ⁴⁴ Be kwalaa mo be leli Zozi be

lili ntn anvan se bé nwɔn, bé ninng'e'n-mɔ kɔalaa wɔ lɪka kɔn. ⁴⁵ BE tɔnɔn bé anwɔndɛ'n-mɔ. Esika mɔ be kɔ nyan yɪ nun'n, be ntan sɔanlan kɔn like mɔ ɔ'a hian yɪ nwɔn'n yê be ce esika sɔ ntn ɔ. ⁴⁶ Cɪan biala, be yia Nyanmtan awulo ntn anun. BE yia bé awulo'n-mɔ anun be le fɛ elie yê be didi ɔ, be ndu man bé nwɔn. ⁴⁷ BE yɪ Nyanmtan ayɛ. Menian'n-mɔ kɔalaa kulo bé ejɔɛ. Cɪan daa, yé Mɪn cɔɪn bé mɔ b'a nyan bé ti'n ɔ ba gua bé mɔ b'a li mɔa b'a le Zozi b'a li ntn asɔ.

3

KE ɔ kpɪnɪn yɔɪ mɔ bubuluwafɔɛ kɔn anwɔn salt'n

¹ Eɪt, elɛhɔn kɔn, eyua dɔɛ nsan, mɔ dɔɛ'n mɔ Zufɔ'n-mɔ fa yɔ asɔnɪn'n juli'n, antn Pɪɛɪ nɔn Zɔan, be le kɔ Nyanmtan awulo elɔ be 'kɔ a yɔ asɔnɪn. ² Awulo ntn anvan'n mɔ be fɛɛ yɪ “Anvan Kanlanman” ntn anwɔn ɛbɛɛ, belenzua bubuluwafɔɛ kɔn tɪ ɛbɛɛ. Belenzua sɔ'n, be 'wɔ yɪ a, antn ɔ'a bubu. Cɪan biala, be fa yɪ be ba sie yɪ ɛbɛɛ, maan ɔ sɛsɛɛ bé mɔ be le kɔ a wɔɔ Nyanmtan awulo ntn anun ntn esika. ³ M'ɔ nwunlin ke Pɪɛɪ nɔn Zɔan le ba wɔɔ awulo ntn anun'n, ɔ kɔ sɛɛ bé esika. ⁴ Pɪɛɪ nɔn Zɔan be kɔ ntan bian'n siin, nán Pɪɛɪ a se yɪ ke: “Ntan yé!” ⁵ Bian'n kɔ ntan bé, aft ɔ jɔnɪn ke Pɪɛɪ nɔn Zɔan 'ba man yɪ esika.

⁶ Eɪt a, Pɪɛɪ kɔ han kɔ hele yɪ ke: “N ne esika fɪɪ. Nan nunhan mɔ n ne yɪ'n, mɪn 'fa mɪn man wɔ. Yɪ ti, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazalɛt'n dunman nun, jasɔ nanndɪ!”

⁷ Mɔ Pɪɛɪ hanɪn sɔ yuel'n, ɔ kɔ sɔ bian ntn asa fama ntn anun ɔ kɔ jasɔ yɪ. ɛbɛɛ ala, bian ntn aja'n-mɔ kɔ yɔ kpa. ⁸ ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ nanndɪ. ɔ nɔn Pɪɛɪ nɔn Zɔan be kɔ wɔɔ awulo ntn anun, antn ɔ le nanndɪ ɔ le kukulu ɔ yɪ Nyanmtan ayɛ. ⁹ Menian'n-mɔ kɔalaa kɔ nwun yɪ ke

ɔ ɛ nanndɪ ɔ yɪ Nyanmtan aye. ¹⁰ Mɛɛ mɔ menian'n-mɔ nwonlin kɛ bian'n m'ɔ tanlan Anɔvan Kanlanman nɪn anwɔn ɛbɛɛ ɔ sɛsɛɛ esika'n, ɛjɔɛ'n kɔ sin bɛ nwon bɛ kɔ sulo Nyanmtan wɔ like mɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ a yɔ a man bian nɪn anwɔn.

¹¹ Kɛmɔ bian sɔ'n mgbɔɔɔ man Pɪɛɪɪ nɔn Zɔvan'n, ɛjɔɛ'n kɔ sin menian'n-mɔ anwɔn. Bɛ kɔvalaa bɛ kɔ tu woo bɛ kɔ hɔ bɛ nwon ɛɔ lɪka'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ “Salomɔn Abalada” nɪn anun. ¹² Mɔ Pɪɛɪɪ nwonlin yɪ sɔ'n, yɪ nwan: “Izalayɛ amma, nzukɛ ati yɛ bian ɛhɪ anwɔnnza'n sin ɛmɔ anwɔn ɔ? Nzukɛ ati yɛ ɛmɔ ɛ nɛntan yɛ sɔa ɔ? ɛmɔ jɔnlɪn kɛ yɛ muonun yɛ tunmtɪn anaan Nyanmtan ɛsɔɛ kpa mɔ yɛ sɔ tala ɛmɔ'n y'ɔ man bian ɛhɪ anwɔn a sa ɔ? ¹³ Abalahamɔn, Izakɪ nɔn Zɔakɔbɔ Nyanmtan'n, yɛ nan-mɔ Nyanmtan'n yɛ ɔ'a wula yɪ akɔva Zozi anunminnyanmɔn ɔ. ɛmɔ muonun yɪɪ Zozi bɛ manɪɪn mɔn nɪn asɔ mgbain'n-mɔ. Pilatɪ m'ɔ kulo kɛ ahan ɔ yaci Zozi nun'n, ɛmɔ hanɪɪn wɔ Pilatɪ anyunnun ɛbɛɛ kɛ ɛmɔ mmianɪɪn man Zozi anwɔn. ¹⁴ Zozi m'ɔ tɪ sɔvanlan nwannzan-nwannzan, mɔ ɛsɛ ɔ tɪ sɛsɛfɔɛ'n, ɛmɔ a yɪ yɪ a tɔ. ɛmɔ a sɛɛ Pilatɪ kɛ ɔ yɛci kodiawu'n lɪɪ nun maan ɔ nyɛn yɪ ti. ¹⁵ Sakpa, ɛmɔ a man b'a hun Mɪnɪɪn'n m'ɔ man ngvan'n. Nan Nyanmtan kɔsɔ a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ, yɛ kɔvalaa yɛ di yɪ nwon adanzɪɛ. ¹⁶ Tunmin'n m'ɔ wɔ Zozi dunman nɪn anun'n, ɔ nɔn dedi'n mɔ yɛ le yɪ wɔ dunman sɔ nɪn anun'n, y'ɔ man sɔvanlan ɛhɪ m'ɔ jin ɛmɔ anyunnun ɛwa, mɔ ɛmɔ sɪ yɪ nɪn a nyan anwɔnsɛɛ ɔ. Yɪ ti, dedi'n mɔ yɛ le yɪ wɔ Zozi dunman nɪn anun'n, y'ɔ man bian ɛhɪ mɔ ɛmɔ nwun yɪ ɛwa nɪn a tɪ akpɔɛ bɔkɔɔ ɔ.

¹⁷ “Nan sian dɪɛ, anianman-mɔ, ɛmɔ nɔn ɛmɔ mgbain'n-mɔ like mɔ b'a yɔ Zozi'n, mɪn sɪ kɛ ɛmɔ nzi

man, yí ti y'ɔ man emɔ a yɔ ɔ. ¹⁸ Nyanmtan manlɔn atɔn kɛ Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔɛ'n, nwún amannɔnhunlun maan ejɔɛ m'ɔ manlɔn yí mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kɔalaatin hanlɔn yí daba'n, ejɔɛ sɔ'n kpɔn sɔ. ¹⁹ Yí ti, emɔ nún bé nwɔn wɔ Nyanmtan anyunnun, bɛ káci bé abalabɔ'n, nán Nyanmtan a yaci emɔ anwɔn sa ɔ'a hye emɔ. ²⁰ Sɛ emɔ yɔ yí sɔ a, yé Mɔn 'ba man emɔ nyan alɔactɔɛ. Ɛsɛ *Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔɛ m'ɔ lili mɔa ɔ yɔlɔ yí kɛ ɔ 'fa man emɔ'n, ɔ 'man ɔ ba. Kilisi sɔ'n y'ɔ le Zozi.

²¹ “Nan kɔkaala dɛɛ, ɔ di kɛ Zozi tanlan nyanmtansɔ ɛɔ. ɔ 'tanlan ɛɔ dede ninngɛ'n-mɔ kɔalaatin kaci biekun. ɔ sanlɔn kɛ ejɔɛ sɔ'n, Nyanmtan manlɔn yí anwɔntɛ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn yí daba daba. ²² Ɛ 'nwun ejɔɛ mɔ Moyizɔ hanlɔn'n: Yé Mɔn m'ɔ ti emɔ Nyanmtan'n, ɔ 'ba man bɛ wɔ kpɔmanfɔɛ kɔn kɛ mɔn emɔ afian ɛwa. Yí kɔalaa m'ɔ kɔ han kɔ hele emɔ'n, emɔ tíe yí. ²³ Sɔvanlan biala mɔ ɔ'a ndie man kpɔmanfɔɛ sɔ'n, bɛ 'kun yí bɛ yɔ yí fi Nyanmtan menian'n-mɔ anun.

²⁴ “ɔ fi Nyanmtan kpɔmanfɔɛ Samiɛ mɛɛ sɔ, mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ tɔtɔa yí'n mɛɛ sɔ, ɛnɛ edua'n mɔ yɛ wɔ nun'n, mgbɔmanfɔɛ sɔ'n-mɔ kɔalaa hanlɔn yí nwɔn ejɔɛ. ²⁵ Anɔhɔba'n mɔ Nyanmtan nanndɔl mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ asɔ ɔ bɔlɔ'n, anɔhɔba sɔ'n ti emɔ dɛɛ. Nythyɛ'n kɔsɔ m'ɔ nɔn emɔ anan-mɔ hythyɛlɔ'n, emɔ wɔ nun bie. Afɔ, Nyanmtan hanlɔn helelɔ Abalahamɔn kɛ: ɔ nanndɔ wɔ sasɔ'n-mɔ asɔ, mɔn 'yeyila asɛ nɔn asɔ nvilie'n-mɔ kɔalaa asɔ. ²⁶ Ɛhɔka ati, emɔ kpa ɛyɔɛ dunman nun, Nyanmtan lili mɔa ɔ yɔlɔ yí akɔa'n, ɔ sɔvanlɔn yí kɛ ɔ bála a yeyila emɔ sɔ, sɛ emɔ anun kɔn biala fi yí nyɔlɛ ɛtɛ nɔn anun jasɔ a.”

4

BE nɔn Pɪɛlt nɔn Zɔvan 'ba hɔ mgbain'n-mɔ aja sɔ

¹ Antɔn Pɪɛlt nɔn Zɔvan anɔvan tɛ wɔ sɔ bɛ lɛ kan ɛjɔlɛ bɛ kekele bagua'n, ɛbɛlɛ ala Nyanmtan *tɛɛyɪfɔɛ'n-mɔ, Nyanmtan awulo nɔn asɔ nzalafɔ kpain'n, ɔ nɔn *Sadusɪfɔɛ'n-mɔ bɛ kɔ a. ² Mɔ bɛ tɪli kɛ mmɔfɔɛ nnyuan'n lɛ kekele bagua'n ninngɛ, kɛ ewuetinngɛ wɔ ɛbɛlɛ, ɔ sanlɪn kɛ Zozi a wu a tinngɛ'n, ɛjɔlɛ nɔn a nyɔ man bɛ fɛ fɪi sɔa. ³ Bɛ kɔ hyɪ Pɪɛlt nɔn Zɔvan bɛ kɔ gua bɛ fiadt. Kɛmɔ antɔn alɪɛ lɛ san'n, mmɔfɔɛ nnyuan'n kɔ la fiadt dede alɪɛ kɔ hɪn. ⁴ ɛht nɔn ɛht a, bɛ dɔɔn mɔ bɛ tielt ɛjɔlɛ'n mɔ Pɪɛlt nɔn Zɔvan hanlɪn'n, bɛ lelt bɛ lili. Sɛ bɛ fa bɛ sɔ bɛ mɔ bɛ lili mɔa bɛ lelt Zozi bɛ lili nɔn asɔ a, bɛ kwalaa bɛ menian lɛ kɔ kɔ yɔ akpɪ nnun.

⁵ Alɪɛ hɪnlɪn an, Zufɔ mgbain'n-mɔ, Izalayɛ mɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ, bɛ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ, bɛ kɔ yia Zoluzalɛmɔn ɛbɛlɛ. ⁶ Anyia sɔ'n, bɛ mɔ bɛ tɪ yɪ bɔ bie'n y'ɔ lɛ tɛɛyɪfɔɛ kpain Hanntɪn, Kayɪfɔ, Zɔvan, Alɛgtɔzannɔtɪl nɔn tɛɛyɪfɔɛ kpain Hanntɪn anwɔn amma'n-mɔ kwalaaɪn. ⁷ Bɛ man bɛ nɔn Pɪɛlt nɔn Zɔvan kɔ a bɛ ja sɔ. Bɛ kɔ bisa bɛ kɛ: “ɔ nanndɪ tunmin benin anaan dunman benin asɔ yɛ ɛmɔ a man sɔvanlan ɛht anwɔn a sa'n?”

⁸ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ li Pɪɛlt anzin. Pɪɛlt kɔ bua bɛ kɛ: “Mɔn mgbain, ⁹ ɛnɛ bɛ nɔn yɛ a a ɛmɔ aja sɔ, ɔ sanlɪn kɛ, y'a yɔ bubuluwafɔɛ kɔn ye. ɛmɔ lɛ bisa yɛ kɛ ye hɔn kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔlt mɔ sɔvanlan sɔ nɔn anwɔn a sa'n. ¹⁰ Kɛmɔ aftɪ ɛmɔ kulo kɛ bɛ bisa nɔn bɛ tɪ yɪ bɔ'n, ɛmɔ nwɔn yɪ kɛ, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazalɛtɪ mɔ ɛmɔ a bɔbɔ yɪ kɔlɔwa nɔn asɔ, mɔ Nyanmtan a man ɔ fi ewue nɔn ɔ'a tinngɛ'n, Zozi Kilisi sɔ'n dunman'n y'ɔ man sɔvanlan ɛht anwɔn a sa ɔ. ¹¹ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ'n lɛ kan Zozi ɛjɔlɛ yuein kɛ:

εβυε'n mɔ εmɔ mɔ βε λε si sua nɪn a bu yí ke
 ɔ tɪ man kpa mɔ εmɔ juli tɔlɪ'n,
 yí yê ɔ'a kaci εβυε kpa

m'ɔ le sua nɪn anun nɪn ɔ!

¹² Zozi angɔnmtɪn ala y'ɔ kɔala ke ɔ man sɔanlan nyan
 yí ti ɔ. ɔ sanlɪn ke, eyuadtɪ nɪn anun, sɛ βε yɪ Zozi Kilisi
 a, Nyanmtɪn a ngele man yé sɔanlan ngacile fíí kɔn m'ɔ
 kɔala ke ɔ man yɛ nyan yé ti ɔ.”

¹³ Ke Pɪɛlɪ nɔn Zɔan le si jɔjɔ'n, ɔ kɔ sin mgbain'n-
 mɔ anwɔn. ɔ sanlɪn ke, βε sɪ ke Pɪɛlɪ nɔn Zɔan, βε
 kalata'n mɔ βε si'n ngɔ man mɔa, εsɛ anɪn βε si Zozi
 sɔ daba. ¹⁴ Nan kemɔ βε nwunlin ke bubuluwafɔβε nɪn
 anwɔn a sa, ɔ jin mmɔfɔβε nnyuan nɪn anwɔn εβελε'n, βε
 ngɔ nyan man εjɔλε βε ngɔ bua mmɔfɔβε nnyuan'n-mɔ.

¹⁵ Eɪtɪ a, mgbain'n-mɔ kɔ man bé atɪn ke βε fi sua'n mɔ
 βε di εjɔλε nun'n βε fíte. Mgbain'n-mɔ kɔ su akpɔlɔwa
 bé afian εlɔ. ¹⁶ Bé nwan: “Menian εɪtɪ-mɔ, nzu like dɪε
 yê yɛ yó bé ɔ? Aftɪ, Zoluzalemɔn amma'n-mɔ kɔalaatin
 a nwun yí yuein ke like mɔ mmɔfɔβε sɔ'n-mɔ a yɔ'n, ɔ tɪ
 asinβɛnɔn like kpili kpa. ɔ man yɛ ngɔala yɛ nzu man
 yí nwɔn akpɔlɔwa. ¹⁷ Nan ke ɔ kɔ yɔ nán εjɔλε sɔ nɪn
 a ndɪnndɪn man ɔ'a ngɔ man mɔa'n, βε mán yɛ tótua bé
 ke, sɛ βε bɔ Zozi dunman'n biekun βε kele sɔanlan biala
 a, yé nɔn bé le yí.”

¹⁸ Mɔ βε hanlɪn sɔ yuelɪ'n, βε kɔ fele Pɪɛlɪ nɔn Zɔan,
 βε kɔ totua bé ke nán βε kekele menian'n-mɔ ninnge,
 εsɛ nán βε kan Zozi εjɔλε βε kele bé fíí kɔn. ¹⁹ Mɔ
 mgbain'n-mɔ anɔan tɔlɪ'n, Pɪɛlɪ nɔn Zɔan kɔ bisa bé
 ke: “εmɔ títɪ βε nían, Nyanmtɪn anyunnun, asɔ ɔ tɪ
 sɛsɛ ke yɛ bú εmɔ ɔ tála Nyanmtɪn ɔ? ²⁰ Nan yé dɪε,
 εjɔλε mɔ y'a tɪ, mɔ yé nyɪn a nwun yí'n, yɛ ngɔala yɛ
 mmuan man yé nɔan nɪn asɔ.”

²¹ Mgbain'n-mo ko totua bé ke se be bo Zozi so'n dunman biekun an, be nun bé le yí. Mo be hanlun so yuel'n, be ko yaci Pielu nun Zvan nun maan be ko ho. O sanlun ke, mgbain'n-mo a nnwun man ejole kpole mo be 'jinlan su be pinnin mmofue'n-mo o. Afi, asinbenwun like'n mo mmofue'n-mo yolu'n dunman nun, antn menian'n-mo kwalaa le yi Nyanmtan ayé.
²² Bubuluwafue'n mo yí nwun salt asinbenwun nun'n, o ti swanlan mo antn o'a li afue abulanan nun yí nzin.

Zozi menian'n-mo 'ba yo asontn

²³ Pielu nun Zvan holi tulu bé manngun'n-mo, mele mo mgbain'n-mo yacili bé nun'n. Ejole mo mgbain'n-mo hanlun helele bé'n, be ko suso su be ko han be ko hele ehnlun-mo. ²⁴ Mo Zozi menian ehnlun-mo tulu ejole so'n, bé kwalaa bé bu ko yo kun. Be ko yo asontn, bé nwan: “Yé Mtn, wó yê e bolu anwunno nun asti o, o nun asue jenvie'n nun nun ninnge'n-mo kvalaatin o.
²⁵ Wó yê e falu Wawé Nwanzan-nwanzan ntn e wulali yé nan *Davidi anun o. O manlun Davidi hanlun ke:

Nzuke ati yê mân mân'n-mo

fa Nyanmtan anwun ekpo mgban o?

Nzuke ati yê menian'n-mo

jasu Nyanmtan akomtn anun o?

²⁶ Asté ntn asu mmelemgbin'n-mo

nun mgbain'n-mo abu a yo kun,

be le ko a tva yé Mtn

nun yí *Kilisi'n be kun eloe.

²⁷ “O ti ananhole ke kulo ehi asu, belemgbin Elodi, kunmanna Punsu Pilati, Zufu nun bé mo be ti man Zufu'n, bé kwalaa be holi wó anwuntie akua Zozi m'w a yi yí ke Belemgbin Ngvandefue ntn ati ahuan.

²⁸ Ngéle'n mo e si o nun tunmin'n mo e le yí'n, ejole

mɔ ɛ lili mba ɛ jʊnlɪnlɪn yɪ nwɔn ɛ sielt daba'n, b'a yɔ maan yɪ kwalaa a kpɪn sʊ. ²⁹ Sian dɪɛ, yɛ Mɪn, ntan yɛ ti efua mɔ b'a fua'n, nán man wó ngɔa'n-mɔ anwɔnsɛɛ kpa maan bɛ hán wó nɔan ɛjɔɛ'n. ³⁰ Fa wó sa sie nwuluwafɔɛ'n-mɔ asʊ maan bɛ nwɔn sá, yɔ asinbɛnwɔn ninngɛ maan bɛ nwún yɪ wɔ wó anwɔntɛ akɔa Zozi dunman ntɪn anun.”

³¹ Mɔ bɛ yuelt asɔntɪn'n yɔ'n, lɪka mɔ bɛ yialɪ'n, ɛbɛɛ astɛ'n kɔ kpusu. Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ jinlan bɛ kwalaa bɛ nzin kpa bɔkɔɔ. Bɛ kɔ nyan anwɔnsɛɛ bɛ kɔ han Nyanmtan Anɔan ɛjɔɛ'n.

Anɔannzɛ

³² Bɛ kwalaa mɔ bɛ lelt Zozi bɛ lili ntɪn anɔan sɛ bɛ nwɔn kpa, bɛ ahɔnlɪn'n tɪ kɔn, bɛ ajɔnlɪn'n tɪ kɔn. Bie njasʊ man ɔ ngan man kɛ like m'ɔ le yɪ'n tɪ yɪ ngɔnmɪn yɪ dɪɛ. Nan bɛ afian, sɔanlan kɔn like m'ɔ le yɪ'n tɪ bɛ kwalaa bɛ dɪɛ. ³³ Antɪn mmɔfɔɛ'n-mɔ le tunmin kpili kpa bɛ kan yɛ Mɪn Zozi ewuetinngɛ ntɪn anwɔn ɛjɔɛ. Nyanmtan kɔsʊ kɔ yeyila bɛ sʊ kpa. ³⁴ Bɛ nun bie fɪí mmian man like anwɔn. Aft, bɛ kwalaa mɔ bɛ le ebo anaan sua'n, bɛ tɔntɪn yɪ bɛ fa yɪ esika'n ³⁵ bɛ wula mmɔfɔɛ'n-mɔ asa nun. Bɛ ntan like mɔ sɔanlan kɔn a mian yɪ nwɔn'n yɛ bɛ ce esika ntɪn ɔ.

³⁶ Nunhan kɔn, bɛ fɛɛɛ yɪ Zozɛfɔ, ɔ tɪ *Levifɔɛ. Mmɔfɔɛ'n-mɔ tɔnlɪn yɪ dunman Baanabastɪ. Baan-abastɪ'n yɪ bʊ y'ɔ le kɛ “sɔanlan m'ɔ wowula anwɔnsɛɛ”. Bɛ wɔlt yɪ Sipɔlɔ mân nun. ³⁷ Antɪn ɔ le yɪ ebo kɔn. ɔ kɔ tɔntɪn yɪ, ɔ kɔ fa yɪ esika'n kɔ bɛɛ mmɔfɔɛ'n-mɔ.

¹ Anṭn bian kṽn wɔ ɛbɛɛ, bɛ fɛɛ yí Ananiast. Yí yí'n li Safila. Ananiast nṽn yí yí bɛ nṽan kɔ sɛ bɛ nṽn, ɔ kɔ tɔntn bɛ astɛ'n. ² ɔ tɔntnltn yí a, ɔ nṽn yí yí bɛ bu kɔ yɔ kṽn. Bɛ kɔ bu esika nṽn anun. Ananiast kɔ fa yí ebue kɔ hɔ kɔ wula mmɔfɔɛ'n-mɔ asa nun. ³ Mɔ Pɪɛɪ nwunlin esika'n, ɔ kɔ bisa Ananiast kɛ: “Ananiast, astɛ'n mɔ a tɔntn yí nṽn esika'n, nzukɛ ati yê a yaci *Satan maan ɔ'a laka wó a tɪ bie a sie awulo, mɔ ɛ lɛ ba li ato ɛ kele Wawɛ Nwannzan-nwannzan nṽn ɔ? ⁴ Astɛ'n tɪ wó dɪɛ, b'a mmian man wó kɛ ɛ tɔntn yí. Sɛ a tɔntn yí kṽsɔ a, yí esika'n tɪ wó dɪɛ. Nan afɪ benin ati yê ɛ man ajɔnltn sɔa ba wó ti anun ɔ? Nán kulo menian yê a li ato a hele bɛ ɔ, nan Nyanmtan muonun yê a li ato a hele yí ɔ.”

⁵ Pɪɛɪ hanltn sɔ ala, kpaaa, Ananiast kɔ kpɛ kɔ fin, ɔ kɔ ha ɛbɛɛ ɔ kɔ wu. Bɛ kwalaa mɔ bɛ tɪɪ ɛjɔɛ sɔ'n, esulo kɔ han bɛ. ⁶ Mgbafɛɛ'n-mɔ kɔ a kɔ fɔfɔ fuin nṽn anwɔn, bɛ kɔ fa yí kɔ hɔ kɔ sie yí.

⁷ Kɔ yɔ dɔhyɔtɪɪ nsan kɔ stn, Safila kɔ a, ɔ'a ndɪ man kɛ yí hun a wu ɔ. ⁸ Pɪɛɪ kɔ fɛɛ yí kɔ bisa yí kɛ: “Safila, asɔ gua sɔa yê ɛmɔ tɔntnltn ɛmɔ astɛ nṽn ɔ?”

Safila kɔ bua Pɪɛɪ kɛ: “Yuo, gua sɔa yê yɛ tɔntnltn astɛ nṽn ɔ.”

⁹ ɛhɪ a, Pɪɛɪ kɔ bisa yí kɛ: “ɔ yɔ sɛ mɔ ɛ nṽn wó hun, ɛmɔ abɔ a yɔ kṽn bɛ lɛ sa yé Mɪn Wawɛ'n bɛ nṽn ɔ? Nṽn, bɛ mɔ bɛ hɔɪt sielt wó hun'n, b'a ju anṽn nun ɛbɛɛ. Wó kṽsɔ wó, bɛ nṽn wó 'ba hɔ bie.”

¹⁰ ɛbɛɛ ala, Safila kɔ kpɛ kɔ fin Pɪɛɪ aja abɔ ɛbɛɛ ɔ kɔ wu. Mgbafɛɛ'n-mɔ 'ba ju a, anṭn Safila a wu. Bɛ kɔ fa yí kɔ hɔ kɔ sie yí yí hun anwɔn ɛbɛɛ. ¹¹ Asɔntn mma'n-mɔ kwalaa nṽn bɛ kwalaa mɔ bɛ tɪɪ ɛjɔɛ sɔ'n, bɛ kɔ sulo Nyanmtan kpa.

*Asin*ɛnwɔn ninngɛ'n-mɔ

¹² Anɩn mmɔfɔɛ'n-mɔ le yɔ asinbenwɔn ninngɛ dɔɔn kpa bagua nɩn afian. Bɛ kwalaa mɔ bɛ de Zozi bɛ di'n, bɛ kwalaa bɛ yia Salomɔn abalanda nɩn anun Nyanmtan awulo ɛbɛɛ. ¹³ Swanlan fɩɩ ngulo man kɛ ɔ fa yɩ nwɔn ɔ bɔ Zozi menian'n-mɔ. Nan kɔsɔ bɛ kwalaa bɛ kulo Zozi menian'n-mɔ ɛjɔɛ kpa. ¹⁴ Mmelenzua nɔn mmalasua dɔɔn kpa kɔ le yɛ Mɩn bɛ kɔ li, bɛ kɔ buka daba diɛ'n-mɔ asɔ. ¹⁵ Bɛ fa nwuluwafɔɛ'n-mɔ bɛ fite gua nɩn asɔ, bɛ lɩla mɛba sɔ ɔ nɔn ɛkpan sɔ. Yɩ diɛ, anɩn Pɩɛɩ 'sɩn an, yɩ wawɛ'n sɩn bɛ nun bie asɔ. ¹⁶ Menian dɔɔn kpa fi kulo kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan Zoluzalɛmɔn nɩn asɔ bɛ ba. Bɛ 'ba a, bɛ nɔn nwuluwafɔɛ'n-mɔ nɔn bɛ mɔ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ le kele bɛ yalɛ'n yɛ bɛ ba ɔ. Bɛ kwalaa bɛ nwɔn kɔ sa.

Bɛ 'ba hyɩ mmɔfɔɛ'n-mɔ bɛ kele bɛ yalɛ

¹⁷ ɛɩt a, *tɛɛyɩfɔɛ kpain'n nɔn *Sadusɩfɔɛ'n-mɔ m'ɔ nɔn bɛ y'ɔ di fâ'n, bɛ kwalaa bɛ kɔ fa mmɔfɔɛ'n-mɔ anwɔn ɛkpɔ kpa. ¹⁸ Bɛ kɔ hyɩ mmɔfɔɛ'n-mɔ bɛ kɔ gua bɛ fiadt. ¹⁹ Nan mɔ alɩɛ sanɩn'n, nyanmtansɔ bɔfɔɛ kɔn kɔ a kɔ tike tike fiadt sua nɩn anɔn'n-mɔ. ɔ kɔ man mmɔfɔɛ'n-mɔ kɔ fite, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: ²⁰ “ɛmɔ hɔ Nyanmtan awulo nɩn anun, ɛmɔ hán ngɔan fɔfɔɛ nɩn anwɔn ɛjɔɛ bɛ héle menian'n-mɔ.”

²¹ Mmɔfɔɛ'n-mɔ kɔ le ɛjɔɛ sɔ'n kɔ tɔ nun. Ngɛɛɛmɔ tutun kpa, bɛ kɔ hɔ menian'n-mɔ like ehehele Nyanmtan awulo ɛɔ. Tɛɛyɩfɔɛ kpain'n nɔn yɩ sasɩ'n-mɔ kɔ a, bɛ kɔ yia Izalayɛ mân nɩn asɔ mɛbain'n-mɔ ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n. Bɛ kɔ yɩ menian kɛ bɛ hɔ fiadt sua nɩn anun ɛɔ nán bɛ nɔn mmɔfɔɛ'n-mɔ bála. ²² Nzalafɔ sɔ'n-mɔ hɔɩt juli fiadt sua nɩn anun ɛɔ a, bɛ ngɔ nwun man mmɔfɔɛ'n-mɔ. Bɛ kɔ sa bɛ kɔ a kɔ tɔ mɛbain'n-mɔ. ²³ Bɛ nwan: “Yɛ 'kɔ a ju a, anɩn fiadt sua nɩn anɔn'n nyin kanlanman kpa. Bɛ mɔ bɛ sisa fiadt

sua'n kusu jijin bé busu ebele anvan ntn anun. Nan mele mo ye tikelt tikelt anvan'n-mo'n, y'a nnwun man swanlan fii sua ntn anun.”

²⁴ Mo nzalafu kpain'n m'ɔ ntan Nyanmtan awulo ntn asu nun tseyifue mgbain'n-mo tltl ejole so'n, ɔ ko sin bé nwun. Be ko bisa bisa bé nwun ke: “Enwannyan'n mo mmofue'n-mo a wannyan'n, asu ejole ngo a man yi nzin o?”

²⁵ Kaan ce, swanlan kun ko a ko tu bé. Yi nwan: “Emo nitan, menian'n-mo mo emo gualt bé fiadt'n, be gua Nyanmtan awulo elo, be le kekele menian'n-mo ninngé.”

²⁶ Mo nzalafu kpain'n tltl ke mmofue'n-mo wo Nyanmtan awulo elo'n, ɔ nun yi nzalafu'n-mo be ko ho ko hyi bé be nun bé ko a. Nan kusu, nzalafue'n-mo a ngele man mmofue'n-mo ahulwa. Afi, be sulo ke bagua'n ko tutu bé ebue. ²⁷ Mo be nun bé wal jul mgbain'n-mo aja su'n, tseyifue kpain'n ko bisa bé ke: ²⁸ “Y'a ndotua man emo ke nan man emo kekele menian'n-mo ninngé kun wo Zozi dunman nun o? Emo le dunman so'n b'a hehele Zoluzalemun kulo bondin'n like. Emo kulo ke yi ewue'n m'ɔ wuli'n, yi jowole ka ye su!”

²⁹ Mo tseyifue kpain'n hanlin so'n, Pielu nun mmofue'n-mo ko bua bé ke: “ɔ se ke ye bu Nyanmtan ye tala kulo menian'n-mo. ³⁰ Zozi so'n mo emo bubolt yi kulwa ntn asu be hunlin yi'n, ye nan-mo Nyanmtan ntn a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngé. ³¹ Yi ye Nyanmtan a fa yi a sie yi fama su ke Belemgbin Ngbandefue, mo ɔ 'man Izalayé kaci yi abalabɔ'n ɔ nyan ete face ɔ. ³² Ye nun Wawe Nwannzan-nwannzan'n mo Nyanmtan a fa a man bé mo be bu yi'n, ye di ejole so'n-mo anwun adanzié.”

³³ Mɔ mgbain'n-mɔ tɪlɪ ɛjɔlɛ sɔ'n, bɛ kɔ fɛ mmɔfʊɛ'n-mɔ anwɔn ɛya kpa. Bɛ nwan bɛ 'man bɛ kun bɛ. ³⁴ Anɪn Falisifʊɛ kʊn wɔ bɛ nun. Bɛ fɛlɛ bian sɔ'n Gamaliɛ. ɔ tɪ mala nɪn asɔ kpain'n kʊn. Menian'n-mɔ kʊalaa fɛlɪ yɪ. ɔ kɔ jasɔ kɔ jinlan mgbain'n-mɔ afian, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ bɛ mán mmɔfʊɛ'n-mɔ fɪtɛ kaan. ³⁵ Mɔ bɛ manlɪn mmɔfʊɛ'n-mɔ fitɛlɪ'n, Gamaliɛ kɔ han kɔ hele mgbain'n-mɔ kɛ: “ɪzalayɛ amma, ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn kpa wɔ like mɔ ɛmɔ kulo kɛ bɛ yɔ menian ɛhɪ-mɔ nɪn anwɔn. ³⁶ ɔ sanlɪn kɛ, Tedastɪ fitɛlɪ, ɔ hyɛlɪ man biala. Tedastɪ buli yɪ nwɔn kɛ ɔ tɪ sʊanlan kpili. Menian ɛya nnan kɔ si yɪ sʊ. Mɔ bɛ hunlin yɪ'n, menian ɛya nnan'n bɔlɪ asanndɪɛ, bɛ eku'n tɔlɪ asɪ. ³⁷ Bɛ yɪ Tedastɪ a, Zudastɪ m'ɔ fi Galile mán nun'n kʊsɔ fitɛlɪ yɪ dɪɛ tɛmʊn mɔ bɛ 'ka menian'n-mɔ'n. Menian sili yɪ sʊ. Mɔ bɛ hunlin yɪ'n, bɛ mɔ anɪn bɛ si yɪ sʊ'n kʊalaa bɔlɪ asanndɪɛ. ³⁸ Yɪ ti, kɪkaala dɪɛ, mɪɪn kan mɪɪn kele ɛmɔ kɛ ɛmɔ yáci menian sɔ'n-mɔ koun, nán bɛ tɛ bɛ sʊ fɪ kʊn. ɔ sanlɪn kɛ junman'n mɔ bɛ lɛ di'n, sɛ ɔ fi man Nyanmtan ɛlɔ a, ɔ 'tɔ asɪ. ³⁹ Nan sɛ junman'n mɔ bɛ lɛ di yɪ ɛbɛlɛ'n fi Nyanmtan ɛlɔ sakpa a, ɛmɔ ngɔ hʊala man yɪ sɛɛɪ. Yɪ ti, ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn kpa nán ɛmɔ nʊn Nyanmtan b'a ngʊn man ngondin!”

⁴⁰ Mɔ Gamalɪɛ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, mgbain'n-mɔ kɔ fa atɪn'n mɔ ɔ'a hele bɛ nɪn asɔ. Bɛ kɔ fɛlɛ mmɔfʊɛ'n-mɔ, bɛ kɔ man bɛ kɔ fin bɛ mgbele ɛsɛ bɛ kɔ totua bɛ kɛ nán bɛ bɔ Zozi dunman'n fɪ kʊn asannan nán b'a yaci bɛ nun.

⁴¹ Mmɔfʊɛ'n-mɔ fi mgbain'n-mɔ anyunnun bɛ 'kɔ a, anɪn b'a li fɛ kpa kɛ Zozi dunman nun, menian'n-mɔ a hele bɛ yalɛ ɔ. ⁴² M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, cɪan daa bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ Nyanmtan awulo nɪn anun ɔ nʊn

awulo'n-mo anun, be bo Zozi m'ɔ ti *Kilisi nin anwon Ejolekpa'n.

6

Menian nsu'n mo be 'buka mmɔfɔɛ'n-mo'n

¹ Temɔn sɔ'n, antɔn Zozi menian'n-mo le sɔn. Zufu'n-mo mo be kan geleki antɛ'n ko juɔ Zufu'n-mo mo be kan Ebele antɛ'n. ɔ sanɔn ke, be 'ce esika nin an, be nɔtan man kunlannɔɛ mmalasua'n-mo mo be kan geleki antɛ'n lɔka. ² Ehi a, mmɔfɔɛ bulu nɔn nnyuan'n ko yia Zozi menian'n-mo kwalatin, be ko fa be ko tu be nyunnun ke: “ɔ ti man sese ke ye yaci Nyanmtan Anwan Ejole nin ehan ye nɔtan alɛ nin ehye nun. ³ Yɔ ti, anianman-mo, emo nɛntan emo afian elo, be kpɔnnde menian nsu mo be bo be dunman kpa, mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo be nun, mo ese be si ngele. Ye 'fa junman sɔ'n ye wula be sa nun. ⁴ Yɔ di antɔn ye kusɔ ye nyan atɔn ye yo asɔntɔn ese ye kan Nyanmtan Anwan Ejole'n.”

⁵ Mo mmɔfɔɛ'n-mo hanɔn sɔ'n, be kwalaa be ko le be ko tu nun. Ehi, be ko yi Etiɛntɔn. Etiɛntɔn ti swanlan m'ɔ le dedi kpa, ese Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo yi nun. Be ko yi Filipu, Polokɔɔ, Ninkanɔɔ, Timɔn, Paamenastɔn Ninkola. Ninkola sɔ'n fi kulo'n mo be fele yi Antioɔsɔn nin asɔ. Daba, antɔn ɔ ko Zufu'n-mo asɔntɔn'n bie. ⁶ Mo be yɔli menian nsu sɔ'n-mo'n, be ko fa be be ko hele mmɔfɔɛ'n-mo. Mmɔfɔɛ'n-mo ko fa be sa be ko fua be ti su be ko sele Nyanmtan be ko man be.

⁷ Antɔn Nyanmtan Anwan Ejole'n le tele ko, Zoluzalemɔn ebele menian mo b'a fa be nwɔn b'a man ye Mɔn Zozi'n ko sɔn kpa. Teeyɔfɔɛ dɔn ko le Zozi ko li.

*Eti*Entn ehye'n

⁸ Antn EtiEntn le yɔ asinbenwɔn ninngɛ mgbili kpa menian'n-mɔ afian. ɔ sanlɔn ke Nyanmtan tunmin'n nɔn yɔ anwɔnsɛle'n wɔ yɔ nun. ⁹ Ehi a, Zufɔ mmie-mɔ, be kɔ asɔntɔn'n mɔ be fele yɔ “B'a kpe asue'n” be nɔn EtiEntn kɔ sota nun. Zufɔ sɔ'n-mɔ fi Silɛntn nɔn Alegɔzanndili kulo nɔn asɔ, ɔ nɔn Silisi nɔn Azi mân nun. ¹⁰ Kemɔ be ntan an, be nguɔala man EtiEntn, aft Wawɛ Nwanzan-nwanzan wɔ yɔ nun ɛsɛ ɔ kan ejɔle'n ngɛle sɔ'n,

¹¹ be kɔ bɔ menian kpa ke be tɔn yɔ ɛsɔn ke: “EtiEntn a han ejɔle ɛte a tia Moyizɔ nɔn Nyanmtan. ɔ 'kan tia bé'n, ye ti yɔ bu.”

¹² Be kɔ man bagua'n nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ kɔ jasɔ EtiEntn akɔmtɔn anun. Be kɔ li EtiEntn nɔvɔ nun be kɔ hyɔ yɔ be nɔn yɔ kɔ hɔ mgbain'n-mɔ aja sɔ. ¹³ Mɔ be 'kɔ'n, adanzɔyua'n-mɔ wɔ bé nun. Bé nwan: “Sɔanlan ehi nyaci man Moyizɔ mala'n nɔn Nyanmtan Awulo Nwanzan-nwanzan nɔn anwɔn ejɔle ɛte ehan fíí sɔa! ¹⁴ Y'a ti yɔ nɔn nun ke Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɔ'n 'ba bubu Nyanmtan awulo'n, ɛsɛ ɔ 'kaci mala'n mɔ Moyizɔ falt manlɔn yé'n.”

¹⁵ Bé kɔalaa mɔ be gua ejɔle elie sua nɔn anun nɔn anyɔn kɔ ha EtiEntn anwɔn. ɔ sanlɔn ke yɔ nyɔn nɔn anun kacili ke nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ dɛe'n.

7

¹ Ehi a, *teeyɔfɔɛ kpain'n kɔ bisa EtiEntn ke: “Asɔ ejɔle'n mɔ be le kan'n ti ananhɔle ɔ?”

² EtiEntn kɔ bua yɔ ke: “Mɔn nianman nɔn mɔn sɔ-mɔ, emɔ tíe! Mɛle mɔ antɔn yé nan *Abalahamɔn wɔ Mezopotamin mân nɔn anun'n, asannan nán ɔ'a tu ɔ'a tanlan Halan'n, Anunminnyanmɔn Nyanmtan'n yɔlɔ yɔ nwɔn ɔ helet yɔ. ³ Nyanmtan hanlɔn helet yɔ ke:

Abalahamun, fi wó mân ntn anun tu, jasv wó afilie ntn abv anwun nán kó mân'n mɔ mtn 'ba hele wó ntn anun. ⁴ Mɔ Nyanmtan hanltn sɔ'n, sakpa Abalahamun fi Kalide mân ntn anun ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan Halan. Halan ebɛɛ yê yt st wuli ɔ. Mɔ yí st wuli'n, Nyanmtan man ɔ fi ebɛɛ ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan mân eht mɔ ene emɔ ti nun ewa ntn anun. ⁵ Mân sɔ ntn anun, Nyanmtan a mman man yí like, ɔ'a mman man yí astɛ bé ja kvn mgban. Kvsu Nyanmtan bɔlti yí anɔhɔba kɛ ɔ 'fa mân sɔ'n man yí, ɔ nvn yí sasv'n-mɔ mɔ bɛ lɛ ba a yí nzin'n. Temvn mɔ ɔ 'kan ejɔɛ sɔ'n ɔ kele Abalahamun'n, antn Abalahamun wvlti man baa. ⁶ E 'nwun ejɔɛ biekun m'ɔ hanltn helelt Abalahamun'n: Wó sasv'n-mɔ mɔ bɛ lɛ ba a wó nzin'n, bɛ 'ba ha mân fɔfɔɛ anun bɛ kaci nganga. Bɛ 'ba hele bé ahvɔwa dede afvɛ eya nnan. ⁷ Bé mɔ bɛ kɔ fa bé bɛ kɔ yɔ bé nganga'n, mín yê mtn 'bua bé ndɛɛ ɔ. Mtn yɔ yí sɔ yue a, bɛ fi mân sɔ ntn anun bɛ 'tu bɛ ba bɛ sv mín ewa lɩka eht anun. ⁸ Mɔ Nyanmtan hanltn sɔ yueli'n, ɔ nvn Abalahamun bɛ kɔ li nythyɛ. Nythyɛ sɔ'n, yí nzɔɛ y'ɔ le mmian nun ekpɛ'n. Ehtka ati yê Abalahamun wvlti yí wa belenzua Izakti m'ɔ lili elɛɔvɛ'n, ɔ kpɛlti yí mmian nun ntn ɔ. Izakti kvsu kɔ kpɛ Zvakɔbv dɛ'n. Zvakɔbv kvsu kɔ kpɛ Izalayɛ nvilie bulu nvn nnyuan'n mgbain'n-mɔ dɛ'n.

⁹ “Mgbain sɔ'n-mɔ anun mmie-mɔ kɔ fa bé nianman Zozefv anwun ekpɔ. Bɛ kɔ tɔntn yí. Bɛ nvn yí kɔ hɔ Ezipiti mân nun ɔ kɔ kaci kanga. Nan kvsu antn Nyanmtan nvn yí san. ¹⁰ Nyanmtan kɔ le yí fi yí amanntnhunlun'n kvalaatin anun. ɔ manltn yí ngɛɛ ɔ manltn Falaun m'ɔ ti Ezipiti mân ntn asv belemgbin'n kɔ bu yí svanlan. Falaun kɔ fa Zozefv kɔ sie mân ntn asv ɔ nvn yí awulo ntn asv kpain. ¹¹ Ehoɛ kvn kɔ kpvn Ezipiti nvn Kanaân mân'n kvalaatin anun. Yé nan-mɔ

nwunlin yalɛ kpa, aft anɪn bɛ nnyan man like fíí bɛ nni man.

¹² “Mɔ Zvakɔbu tɪlɪ kɛ bɛ nyan *bele Ezipiti mân nun'n, ɔ kɔ li mba ɔ kɔ sɔan yí mma'n-mɔ mɔ bɛ tɪ yé nan nɪn ɛlɔ kɔn. ¹³ Mɔ Zvakɔbu sɔanlɪn yí mma'n-mɔ Ezipiti mân nun m'ɔ tɪan yí kpɛ nnyuan'n, Zozeɖu kɔ yɪ yí nwɔn kɔ hele yí nianman'n-mɔ. Falaɔn kɔ nwun lɪka mɔ Zozeɖu fi'n, ɔ kɔ nwun Zozeɖu anwɔn amma. ¹⁴ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Zozeɖu kɔ yɪ yí nianman'n-mɔ kɛ bɛ hɔ fá bɛ sɪ nɔn bɛ nwɔn amma'n-mɔ kɔalaatin, maan bɛ bála Ezipiti mân nun. Bɛ kɔalaa, bɛ tɪ menian abulasɔ ɔ nɔn nnun. ¹⁵ Zvakɔbu kɔ hɔ Ezipiti mân nun. ɛlɔ yê ɔ nɔn yé nan-mɔ bɛ wuli ɔ. ¹⁶ Bɛ nɔn bɛ fuin'n kɔ hɔ Sisɛmɔn. Bɛ kɔ sie bɛ sɛka'n mɔ Abalahamɔn tolt nɪn anun. Sɛka sɔ'n, Abalahamɔn tolt yí Emɔɔ amma'n-mɔ asa nun Sisɛmɔn ɛbɛɛ.

¹⁷ “Kɛmɔ anɪn anɔhɔba'n mɔ Nyanmɪtan bɔlɪ Abalahamɔn'n tɛmɔn'n lɛ kpunnge'n, Izalayɛ amma'n-mɔ kɔ li ata bɛ kɔ sɔn dɔɔn dɔɔn kpa Ezipiti mân nɪn anun ɛlɔ. ¹⁸ ɔ wɔ ɛbɛɛ dede belemgbɪn fɔfɔlɛ kɔ tanlan bia nɪn asɔ. Belemgbɪn sɔ'n, ɔ'a nzi man Zozeɖu. ¹⁹ ɔ kɔ laka yé nan-mɔ ɔ kɔ hele bɛ ahɔlɔwa. ɔ kɔ tinndin bɛ maan bɛ kɔ hun bɛ mma ngangan'n-mɔ.

²⁰ “Mɛɛ sɔ nɪn anun yê bɛ wɔlɪ *Moyizɪ ɔ. Moyizɪ tɪ baa belenzua kanlanman kpa. Nyanmɪtan kulo yí ɛjɔlɛ. Yí sɪ-mɔ falt yí ftalɪ bɛ tɪtɪlɪ yí dede sala nsan. ²¹ Mɔ aft bɛ nɪan an bɛ ngɔala man yí fa fta kún'n, bɛ kɔ yɪ yí bɛ kɔ fite. Falaɔn awa balasua'n kɔ nwun yí, ɔ kɔ fa yí ɔ kɔ tɪtɪ yí kɛ yí muonun yí kunnun baa. ²² Bɛ kɔ hehele Moyizɪ Ezipiti mân nɪn anun amanmuo'n kɔalaatin. Moyizɪ kɔ kaci tunminɔɛ sɔanlan ɛjɔjɔlɛ nun nɔn junman elie nun.

²³ “Mɔ Moyizɪ nyanlɪn afɔɛ abulanan'n, ctan kɔn yɪ nwan ɔ 'kɔ a fua yɪ nianman Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. ²⁴ ɔ 'ntan an, antɪn Ezipiti sɔanlan kɔn lɛ kele Izalayɛ amma'n-mɔ anun kun yalɛ. Moyizɪ kɔ le yɪ nianman ntɪn ati alɔman ɔ kɔ hun Ezipiti sɔanlan'n. ²⁵ ɔ jɔnlɪn kɛ antɪn yɪ nianman'n-mɔ 'ba tɪ ejɔlɛ ntɪn abɔ kɛ, ɔ nanndɪ yɪ sɔ, Nyanmtan 'ba le bɛ ti. Kanngɔ bɛ ngɔ tɪ man ejɔlɛ sɔ ntɪn abɔ. ²⁶ Bɛ lalɪ alɪɛ hɪnlɪn, Moyizɪ 'kɔ a ju a, Izalayɛ amma'n-mɔ anun nnyuan lɛ kɔn ngondin. ɔ kɔ tila bɛ. Yɪ nwan: ‘Nán bɛ kɔn, nán ɛmɔ tɪ anianman.’

²⁷ “Mɔ Moyizɪ hanlɪn sɔ'n, nunhan'n m'ɔ lɛ bɔ yɪ manngɔn'n tua se Moyizɪ kɛ: *Nwan sɔanlan dɪɛ y'ɔ falt wɔ sielt yɛ sɔ kpain anaan kɛ ɛ búa yɛ ndɛɛ ɔ?* ²⁸ *ɛ kulo kɛ ɛ kun mɪn kɛ anɔnman ɛ hunlin Ezipiti sɔanlan ntɪn ɔ?*

²⁹ “Mɔ Moyizɪ tɪlɪ ejɔlɛ sɔ'n, ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ tanlan Madian m̄an nun. Elɔ, ɔ kɔ ja bala ɔ nɔn yɪ bɛ kɔ wɔ mma mmelenzua nnyuan.

³⁰ “ɛhɪ anzin afɔɛ abulanan, Moyizɪ kɔ hɔ ɛwâ nun Sinayi bɔka ntɪn anwɔn ɛbɛlɛ. Nyanmtan bɔfɔɛ'n kɔn kɔ yɪ yɪ nwɔn kɔ hele yɪ s̄ɪn nun baka kɔn asɔ. ³¹ M'ɔ nwunlin like sɔ'n, ɔ kɔ sin yɪ nwɔn. Nan kɛmɔ antɪn ɔ lɛ kpunngɛ baka ntɪn anwɔn ɔ ntan like sɔ'n kpa'n, ɔ 'tie a antɪn yɛ Mɪn lɛ kan kɛ: ³² *N dɪ wɔ nan-mɔ Nyanmtan, Abalahamɔn, Izaktɪ nɔn Zɔakɔbɔ Nyanmtan. Esulo kɔ han Moyizɪ, yɪ nwɔn kɔ wɔsɔ yɪ, aftɪ ɔ ngulo man kɛ ɔ ntan like sɔ'n kún. ³³ ɛhɪ a, yɛ Mɪn kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: Moyizɪ, yɪyɪ wɔ mgbabɔa'n, ɔ sanlɪn kɛ, lɪka'n mɔ ɛ jin'n tɪ nwannzan-nwannzan. ³⁴ M'an nwun yalɛ'n mɔ mɪn menian'n-mɔ lɛ di ɔ nɔn ɛkɔnlɪtan mɔ bɛ lɛ kɔnlɪn wɔ Ezipiti m̄an ntɪn anun elɔ'n. M'an ju ast mɪn*

'ba le bé ti. Yí ti, bala maan n zúan wó Ezipiti mân nún anun elɔ.

³⁵ “Moyizi sɔ'n, Izalayɛ amma'n-mɔ yɪlɪ yí tɪlɪ. Bé nwan: Nwan yê ɔ sielt wó yé sɔ kpain anaan ke ε búa yé ndɛɛ ɔ? Yí dein yê Nyanmtan sɔanlɪn yí bé nwɔn elɔ ke kpain nɔn defɔɛ ɔ. Nyanmtan bɔfɔɛ'n m'ɔ yɪlɪ yí nwɔn heletɪ yí baka nɪn asɔ'n kɔ suan yí. ³⁶ Moyizi yê ɔ yɪlɪ bé fi Ezipiti mân nún anun fiteltɪ ɔ. ɔ yɪlɪ asinbenwɔn ninngɛ nɔn atɛlɛ mân sɔ nɪn anun, jenvie kɔkɔlɛ nɪn anɔvan nɔn ɛwâ nɪn anun dede afɔɛ abulanan.

³⁷ “Moyizi kɔnmgba sɔ'n yê ɔ hanlɪn heletɪ Izalayɛ amma'n-mɔ ke: Nyanmtan 'ba sɔan kpɔmanfɔɛ kɔn ke mɪn ɛmɔ anwɔn. ɔ tɪ ɛmɔ afilie nɪn anun sɔanlan.

³⁸ “Mɛlɛ mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ yialɪ ɛwâ nɪn anun elɔ'n, Moyizi yê antɪn ɔ di yé nan-mɔ nɔn nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ lɛ kan ɛjɔlɛ'n kele yí Sinayi bɔka nɪn asɔ nɪn asafian ɔ. Yí yê Nyanmtan falɪ ngɔvan ɛjɔlɛ'n wulalɪ yí sa nun ke ɔ fá mán yé ɔ.

³⁹ “Kɔsɔ yé nan-mɔ ngɔ man yí anyɪnnzɔ, bɛ kɔ yɪ yí bɛ kɔ tɔ, bɛ kulo ke ahan bɛ sa bɛ kɔ Ezipiti mân nún anun elɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Aalɔn ke: Bɔ amɔvan-mɔ man yé, man bɛ súa bɛ lí yé nyunnun. ɔ sanlɪn ke Moyizi sɔ'n m'ɔ yɪlɪ yé fi Ezipiti mân nún anun fiteltɪ'n, yɛ nzi man ɛjɔlɛ mɔ ɔ'a tɔ yí ɔ.

⁴¹ “ɛhɪ a, bɛ kɔ bɔ amɔvan kɔn, ɔ tɪ ɛnalɛ baa. Bɛ kɔ yɪ tɛɛ bɛ kɔ man amɔvan'n mɔ bé muonun b'a bɔ'n, bɛ kɔ li yí nwɔn ndutue.

⁴² “Nan mɔ bɛ yɔlɪ sɔ'n, Nyanmtan kɔ kaci yí nzin kɔ si bé. ɔ kɔ yaci bé maan bɛ kɔ sɔ anwunno elɔ ninngɛ'n-mɔ, ke b'a kpɪn b'a hɛlɛ wɔ Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata nɪn anun'n ke:
Izalayɛ amma, ke ɛmɔ gua ɛwâ nɪn anun ɛwa dede mɔ yí afɔɛ abulanan ahi'n,

asv m'ín yê emo a yi tɛɛ b'a man m'ín o?

⁴³ Cɛɛɛ, nan m'ín yê emo a yi a man m'ín o.

Nan emo a sva emo amvan Molokɩ tanti'n
o nɔn emo amvan Elefan nzalama'n mo emo a yɔ'n,
bé yê emo a so bé o.

ɛhɩka ati, mɩn 'fa emo mɩn ko mva
m'ɔ tala Babilɔnɔn mɩn nɩn anzin.

⁴⁴ “ɛwâ nɩn anun elɔ, yê nan-mo 'tu bé bu a, be tu
nyɩhye tanti nɩn abv. ɛbeɛ yê anɩn nyɔɔbɛɛ'n mo b'a
se b'a heɛ Nyanmtan mala'n sv'n wɔ o. Tanti so'n, b'a
bo yí ke nunhan'n mo Nyanmtan heleɩ Moyizi ke o
nían sv o bó'n. ⁴⁵ Yê nan-mo ko fa tanti'n ko wula bé
nzin menian'n-mo asa nun. Zozie mɛɛ sv, be le tanti
so'n dede be ko li kunnunmun mɩn'n mo Nyanmtan
fvanɩn nun menian'n-mo nɩn asv. Tanti'n halt ɛbeɛ
dede belemgbin *Davidi mɛɛ sv.

⁴⁶ “Nyanmtan ko yɔ Davidi ye. Davidi ko seɛ
Nyanmtan atɩn ke o 'si sua man Zvakɔɔv Nyanmtan'n.

⁴⁷ Nyanmtan ko man yí atɩn, kɔsv yí wa Salomɔn yê o
sili Nyanmtan sua nɩn o.

⁴⁸ “Nan Nyanmtan'n m'ɔ wɔ anwunno'n dɩɛ, nan
sua mo kulo menian'n-mo ko si nɩn anun yê o da o.
Ke Nyanmtan kpɔmanfɛɛ'n hanɩn yí'n, o hanɩn ke
Nyanmtan nwan:

⁴⁹ M'ín bia'n wɔ nyanmtansv,
asɛ'n tɩ bia mo mɩn sesie m'ín ja sv o.

Nzu sua dɩɛ yɛ emo kɔala si man m'ín o?

Lɩka benin yê mɩn 'tanlan
mɩn de m'ín ɛnwɔnmɩn o?

⁵⁰ Ninnge ɛhɩ-mo kɔalaatin,
asv nán m'ín yê m mɔɩ o?

⁵¹ “Izalaye amma akɔmɩn ketee, akunnun ɛɛɛ,
anzɔseɛ mma, tɛmɔn biala Wawɛ Nwannzan-
nwannzan'n bilɩ emo a, emo mmɩɩ man. Like mo emo

anan-mo yoli'n ye emo kusu le yo o. ⁵² Nyanmtan kromanfue benin ye emo anan-mo a ngele man yi ahulwa o? Be mo be walt bolu sese fue kunmgba cein nin ewale nin anwan ejole'n, b'a so be b'a hun be. Sese fue kunmgba cein so'n ye kikaala emo a tu yi esuan b'a hun yi nin o. ⁵³ Emo mo Nyanmtan nanndlu nyanmtansu mmofue'n-mo asu o fali mala'n manlin emo'n, emo a nni man mala so nin asu!"

EtiEntn ewue'n

⁵⁴ Mo mgbain'n-mo tli ejole so'n, be ko fe EtiEntn anwan eya kpa be ko kika be nuan. ⁵⁵ Mo be 'yo ehi'n, anin Wawe Nwanzan-nwanzan'n jin EtiEntn anzin. O ko tu yi nyin anwunno o ko nwun Nyanmtan anunminnyanmun'n, o nun Zozi ke o jin Nyanmtan fama su. ⁵⁶ EtiEntn ko han ko hele be ke: "M'an nwun ke anwunno a buke, Man Baa'n jin Nyanmtan fama su."

⁵⁷ Mo EtiEntn hanlin so mo be tli'n, be ko tetian sele kpa, be ko totua be nzu'n. Be kwalaa be ko ti be ko gua EtiEntn su. ⁵⁸ Be ko hyun yi be nun yi ko ho kulo tiba, be ko tutu yi ebu be ko hun yi. Adanzi mma'n-mo ko yiyi be taladi'e'n-mo be ko man kpafele kun ke o nin su. Kpafele so'n, be fele yi solu.

⁵⁹ Mele mo menian'n-mo 'tutu EtiEntn ebu'e'n, anin EtiEntn le yo asonin ke: "Ye Min Zozi, de min ekala'n!" ⁶⁰ M'o hanlin so yueli'n, o ko kutu o ko tian nun sele kpa ke: "Ye Min, ete ehi mo b'a yo'n, yaci ce be!" O hanlin so ala ye o halt nun o.

8

Solu 'ba hele Zozi menian'n-mo ahulwa

¹ EtiEntn ehuan'n mo be hunlin yi'n, solu de tu nun. Citan so kunmgba'n, ye Zoluzalemun asonin mma'n-mo

ahɔɔwa ehele kpili kpa'n bɔlt yí bu ɔ. Asɔntɔn mma'n-mɔ kɔalaatin kɔ bɔ asanndɛ Zude nɔn Samali mân nɔn anun. Mmɔfɔɛ'n-mɔ ala yê be halt Zoluzalemɔn ebele ɔ. ² Menian mmie-mɔ, be felt Nyanmtan kpa, be kɔ hɔ kɔ fa Etiɛntɔn fuin'n be kɔ yɪ awóɛ be kɔ hɔ kɔ sie yí. ³ Sɔɔɔ dɛ, ɛɛɛ mɔ antɔn ɔ lɛ yɔ asɔntɔn mma'n-mɔ'n, ɔ tɪ man nzɛmɔndɛ. ɔ wɔwɔɔ awulo'n-mɔ anun, mmelenzua nɔn mmalasua mɔ be de Zozi be di mɔ yí sa kɔ han bé'n, ɔ ct bé gua bé fiadt.

Filipɔ 'ba bɔ Ejɔɛkpa'n Samali mân nɔn anun

⁴ Bé mɔ be bɔlt asanndɛ'n, lɪka mɔ be kɔ sɔn'n, be bɔ Ejɔɛkpa be kele menian'n-mɔ. ⁵ Eht a, Filipɔ kɔ hɔ Samali mân nɔn anun, bé kulo kpili nɔn asɔ. ɔ kɔ han *Kilisi nɔn anwɔn ejɔɛ'n ɔ kɔ hele ebele menian'n-mɔ. ⁶ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin kɛ Filipɔ lɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ'n, bé kɔalaa be kɔ yɔ anzɔɛ be kɔ tie yí ejɔɛ'n m'ɔ lɛ kan'n kpa. ⁷ Aft antɔn wawɛ ɛɛɛ ɛɛɛ dɔɔn kpa fi nwuluwafɔɛ'n-mɔ anun fite. Be 'fite a, antɔn be lɛ tetɔtan kpa. Bubuluwafɔɛ nɔn bé mɔ be tia be tɔ sɔ'n dɔɔn kpa kɔsɔ anwɔn kɔ sa. ⁸ Kulo sɔ nɔn asɔ menian'n-mɔ kɔalaa kɔ li fɛ kpili kpa.

⁹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antɔn bian kɔn wɔ kulo sɔ nɔn asɔ ebele. Be fɛɛɛ bian sɔ'n Simɔn. ɔ yɪ jiliwa ɔ man ɔ sin Samali menian'n-mɔ anwɔn. ɔ bu yí nwɔn kɛ ɔ tɪ sɔanlan kpili. ¹⁰ Kulo nɔn asɔ mmatɔnman o, mgbain o, bé kɔalaa be de yí be di kpa. Be kan kɛ: “Nyanmtan tunmin'n, nunhan'n mɔ be fɛɛɛ yí tunmin kpili kpa'n muonun y'ɔ wɔ bian eht anun ɔ.” ¹¹ Menian'n-mɔ de yí di kpa, ɔ sanlɔn kɛ, ɔ mantanlɔn jiliwa'n yɪ kele bé'n nán ɛnɛ bie ɔ. ¹² Nan mɔ Filipɔ bɔlt Nyanmtan Belemgbin Mân'n nɔn Zozi Kilisi anwɔn ejɔɛ'n helelt bé, mɔ be lelt be lili'n, be mmelenzua o, bé mmalasua o, be kɔ man

Filipɔ kɔ sɔntɪn bɛ. ¹³ Simɔn muonun kɔ le kɔ li, bɛ kɔ sɔntɪn yɪ. ɔ kɔ fa yɪ nwɔn kɔ bɔ Filipɔ. Aft asinbɛnwɔn ninngɛ mgbili mgbili'n mɔ Filipɔ lɛ yɔ, ɔ nɔn atɛlɛ'n m'ɔ lɛ yɪ'n, yɪ kɔalaa sin Simɔn anwɔn.

¹⁴ Mɔ Samali amma'n-mɔ lelt Nyanmtɪn Anɔan ɛjɔlɛ'n lili'n, mmɔfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ halt Zoluzalɛmɔn ɛbɛlɛ'n kɔ tɪ ɛjɔlɛ sɔ'n. ɛhɪ a, bɛ kɔ yɪ Pɪɛlt nɔn Zɔan kɛ bɛ hɔ bɛ nwɔn ɛlɔ Samali mɔn nɪn anun. ¹⁵ Mɔ Pɪɛlt nɔn Zɔan juli ɛlɔ'n, bɛ kɔ sɛlɛ Nyanmtɪn maan Samali amma'n-mɔ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁶ Aft antɪn b'a sɔntɪn bɛ wɔ yɛ Mɪn Zozi dunman nun ala, nan bɛ nyanlɪn man Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁷ Pɪɛlt nɔn Zɔan kɔ fa bɛ sa bɛ kɔ sie bɛ sɔ maan bɛ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.

¹⁸ Mɔ Simɔn nwunlin kɛ mmɔfɔɛ'n-mɔ a fa bɛ sa b'a sie menian'n-mɔ sɔ maan b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, ɔ kɔ yɪ esika kɔ man mmɔfɔɛ'n-mɔ. ¹⁹ Yɪ nwan: “ɛmɔ mɔn mɪn tunmin sɔ'n bie nɔn sɔnlan mɔ n gɔ fa mɪn sa n gɔ sie yɪ sɔ nɪn a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.”

²⁰ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Pɪɛlt kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: “Munnzue hɔn wɔ nɔn wɔ esika'n. Aft ɛ jɔnlɪn kɛ ɛ kɔala esika fa to Nyanmtɪn aɛɛɔlɛ'n! ²¹ Yɪ ti, ɛ nnyan man bie, ɔ sanlɪn kɛ wɔ ajɔnlɪn tɪ ɛtɛ wɔ Nyanmtɪn anyunnun. ²² Kaci wɔ ajɔnlɪn ɛtɛ sɔ'n, nɔn sɛlɛ yɛ Mɪn sɛ ɔ kɔ tie kɔ yaci wɔ nwɔn sa kɔ hye wɔ a. ²³ Aft mɪn nwun yɪ kɛ wɔ ti anun tɪ ɛtɛ sɔnman, ɔ man a kaci ɛtɛ'n kanga.”

²⁴ ɛhɪ a, Simɔn kɔ han kɔ hele Pɪɛlt nɔn Zɔan kɛ: “ɛmɔ muonun sɛlɛ yɛ Mɪn bɛ mɔn mɪn nɔn ɛjɔlɛ'n mɔ ɛmɔ a han nɪn anzin munnzue a ngan man mɪn.”

²⁵ Mɔ mmɔfɔɛ nnyuan'n lili yɛ Mɪn anwɔn adanzɛ bɛ hanlɪn yɪ nɔn ɛjɔlɛ'n yuelɪ'n, bɛ kɔ sa bɛ kɔ hɔ

Zoluzalemun. Mɔ be 'kɔ'n, be bɔli Ejɔlekpa'n Samali kulo dɔun asɔ be hele menian'n-mɔ.

Filipɔ nun Etiopi sɔanlan'n

²⁶ Elɛhun kun, yɛ Mun bɔfɔɛ'n kun kɔ han kɔ hele Filipɔ ke: “Filipɔ, jasɔ kɔ Ngɔa elɔ, fa atɔn'n m'ɔ fi Zoluzalemun ɔ tɔlɔ kɔ Gaza'n. Atɔn sɔ'n tɔ fuaan.”

²⁷ Mɔ nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n hanlɔn sɔ'n, ebɛɛ ala Filipɔ kɔ jasɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ kɔ nwun bian kun. Bian sɔ'n, ɔ fi Etiopi mɔn nɔn anun. ɔ tɔ Etiopi mɔn nɔn asɔ belemgbin balasua'n mɔ be fɛɛ yɛ Kandansɔ nɔn abɔlɔba kpili kpa. Yɛ yɛ ɔ nɔn Kandansɔ esika'n kɔalaa asɔ ɔ. Bian sɔ'n, b'a sa yɛ. ɔ walɔ Nyanmtan esɔɛ Zoluzalemun ²⁸ yɛ ɔ lɛ sa kɔ yɛ mɔn nun. ɔ tɔ yɛ hyuili nɔn anun, ɔ lɛ kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfɔɛ Ezayi hɛɛɛɛ'n. ²⁹ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ han kɔ hele Filipɔ ke: “Kɔ wɔ nyunnun nɔn cɔn mantan hyuili sɔ'n.”

³⁰ Filipɔ kɔ nwanndi kɔ hyɔn kɔ mantan hyuili'n. ɔ 'tie a, anɔn Etiopi sɔanlan'n lɛ kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfɔɛ Ezayi hɛɛɛɛ'n. Filipɔ kɔ bisa yɛ ke: “Asɔ kalata'n mɔ ɛ lɛ kɔnnga'n, ɛ tɔ yɛ bɔ ɔ?”

³¹ Bian'n kɔ bua Filipɔ ke: “Sɛ m'an nnyan man sɔanlan mɔ ɔ 'bɔka mɔn an, ɔ 'yɔ sɛ mɔ mɔn 'tɔ yɛ bɔ ɔ?” ɔ kɔ man Filipɔ kɔ fɔ kɔ tanlan yɛ nwɔn ebɛɛ hyuili nɔn anun. ³² Kalata'n lɔka mɔ bian'n lɛ kɔnnga'n, b'a hɛɛ yɛ nun ke:

ɔ'a yɔ ke bɔa mɔ be nɔn yɛ lɛ kɔ
be 'kɔ a hun yɛ ɔ.

ɔ'a tɔ amunle ke bɔa baa'n tɔ amunle
bɛ mɔ be lɛ tɔtɔ yɛ nwɔn enyuan nɔn anyunnun'n.

ɔ'a mmuke man yɛ nɔn fɛɛ sɔa.

³³ Be gualɔ yɛ nyunnun asɔ, b'a mman man yɛ dibi.

Yí mēle sū menian ati anun ete'n-mō,
nwan yê ɔ 'kan bé nwun ejole ɔ?

Afi b'a hun yí b'a yi yí aste ntn asu.

³⁴ Bian'n kɔ bisa Filipu ke: “Mtn 'sele wó, kan kele mtn, nwan anwun ejole dte yê kpɔmanfue'n le kan yí sva ɔ? Asu yí muonun yí nwun ejole yé ɔ le kan anaan sbanlan fufole anwun ejole ɔ?”

³⁵ Ehi a, Filipu kɔ susɔ sū, ɔ nanndi mɔ b'a hele yí kalata ntn anun ntn asu, ɔ kɔ bɔ Zozi anwun Ejolekpa'n ɔ kɔ hele bian'n. ³⁶ Kemɔ antn bé ja wɔ nun be le kɔ'n, be juli lka kɔn, be kɔ tu asue. Bian'n kɔ se Filipu ke: “E 'nwun nsue, nzu yê ɔ jɔt mɔ mtn ngɔala man sɔntn ɔ?”

[³⁷ Filipu kɔ bua yí ke: “Se e de di wó ahɔnltn ntn anun sakpa a, e kɔala ke e sɔntn.”

Mɔ Filipu hanltn sɔ'n, bian'n nwan: “Mtn de mtn di ke Zozi Kilisi ti Nyanmtan Awa.”]

³⁸ Ebele ala, bian'n kɔ man be kɔ jinlan hyuili'n. ɔ ntn Filipu bé munnyuan be fi nun be kɔ ju be kɔ hɔ asue ntn anun. Filipu kɔ sɔntn yí. ³⁹ Nan mɔ be fi asue ntn anun be fitelt'n, yé Mtn Wawe'n kɔ fa Filipu kɔ hɔ. Bian'n ngɔ nwun man Filipu fíí kún. ɔ le fe elie ɔ kɔ fa atn'n. ⁴⁰ Yé Mtn Wawe'n kɔ fa Filipu kusɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ sie yí kulo'n mɔ be fele yí Azɔtu ntn asu. ɔ fi ebele, ɔ kɔ ststn kulo'n-mɔ kwalaa asu, ɔ kɔ bɔ Ejolekpa'n kɔ hele menian'n-mɔ dede ɔ kɔ fite Sezale kulo ntn asu.

9

Sɔlu 'ba fa yí nwun man yé Mtn Zozi.

¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antn Sɔlu te kele yé Mtn menian'n-mɔ ahɔlɔwa ese bé ehuan ejole wɔ yí ajɔnltn nun. Ehtka ati, ɔ kɔ hɔ kɔ tu *teeyɔfue kpain'n. ² ɔ kɔ sele yí ke ɔ mán yí kalata maan ɔ hɔ Damast kulo ntn asu,

Zufu'n-mo asontn sua'n-mo anun. Se o ju elo nan o nwun mmelenzua nun mmalasua mo b'a fa be nwun b'a man Zozi Kilisi a, antn o 'ct be o nun be ba Zoluzalemun.

³ Teyufbe kpain'n ko hele kalata'n ko man yi, cuein ye o holi o. O holi dede m'o ka kaan ju Damast kulo ntn asu'n, kumngba ala, like'n fi anwunno, o ti ke kanlanne, o ko ta yi nwun ebele. ⁴ Solu ko fin ast. O tie a, ante bie nwan: “Solu, Solu, nzuke ati ye e le kele min ahulwa o?”

⁵ Solu ko bisa ke: “Wo nwan o, ye Min?”

Ante'n ko bua yi ke: “Be fele min Zozi. Min ye e le kele min ahulwa ntn o. ⁶ Jasu ko kulo. E ju elo a, be 'ba hele wo like'n m'o di ke e yo'n.”

⁷ Be mo antn be nun Solu ye be le ko'n ko to amunle, be ko ha ebele be ko jinlan. Be ti ke swanlan'n le jujo, kusu be nnwun man yi nwun. ⁸ Solu fi aste ntn anwun o ko jasu. O ko tike yi nytn'n kusu o ngwala o nnwun man ast. Be ko so yi sa be nun yi ko ho Damast. ⁹ Solu lili ctan nsan antn o nwunlin man ast. Elesan so ntn anun, Solu ngo li like ese o ngo nun man nzue fi.

¹⁰ O 'ba yo so'n, antn ye Min swanlan'n kun wo Damast ebele. Be fele swanlan so ntn Ananiast. Ye Min ko yi yi nwun ko hele yi elalte nun. Yi nwan: “Ananiast!”

Ananiast ko sulo. Yi nwan: “Ye Min, e 'nwun min.”

¹¹ Ye Min ko han ko hele yi ke: “Jasu, fa gota'n mo be fele yi 'gota foun'n' kikaala, nan ko Zudast awulo elo. Bisa Solu abusu. Solu so'n fi Talst kulo ntn asu. O le sele Nyanmtan do e eht asu. ¹² Elalte nun, Solu 'ntan an, antn swanlan kun, be fele yi Ananiast, o'a wulu sua ntn anun. O'a fa yi sa o'a sie yi su o'a man o'a nwun ast ke yi daba'n.”

¹³ Ananiast ko bua ye Min ke: “Swanlan eht ete mo o'a yo wo menian'n-mo mo be wo Zoluzalemun elo'n,

menian dɔvɔn kpa a han yí kwalaa a hele mín. ¹⁴ Yí ewale mɔ ɔ'a a ewa'n, tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ a man yí tunmin ke ɔ hyí bé kwalaa mɔ be bɔ wó dunman kulo ehtka asɔ'n."

¹⁵ Mɔ Ananiast anvan tɔlt'n, yé Mɪn kɔ han hɔ hele yí ke: "Kɔ, ɔ sanlɪn ke, m'an yɪ sɔanlan sɔ'n ke ɔ hɔ hán mín ejɔle ɔ héle bé mɔ be tɪ man Zufɔ'n ɔ nɔn bé mmelemgbin'n-mɔ, ɔ nɔn Izalayɛ amma'n-mɔ kɔsv.

¹⁶ Mín dunman nɪn anwɔn yalɛ'n kwalaa mɔ ɔ 'ba nwun yí'n, mín muonun mɪn 'ba yɪ mɪn kele yí."

¹⁷ Eht a, Ananiast kɔ jasɔ kɔ hɔ ke yé Mɪn hanlɪn helelt yí'n. ɔ kɔ tɔ Sɔlv Zudast awulo ebɛle. ɔ kɔ fa yí sa kɔ sie Sɔlv sv. Yí nwan: "Mín nianman Sɔlv, yé Mɪn Zozi mɔ ɔ'a yɪ yí nwɔn ɔ'a hele wó atɪn'n m'ɔ ba Damast ewa nɪn asɔ'n, ɔ'a sɔan mín ke m mála maan ɛ nwún ast ke yí daba'n, maan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n wúlv wó nun." ¹⁸ Ebɛle ala, like'n tɪ ke ejue abɔvɔn, ɔ fi Sɔlv anyɪn nɪn asɔ ɔ kɔ yɪ kɔ gua. Sɔlv kɔ nwun ast ke yí daba'n. ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ man be kɔ sɔvɔn yí. ¹⁹ Mɔ be sɔvɔnlɪn yí yuelɪ'n, ɔ kɔ li like ɔ kɔ nyan anwɔnsele.

Sɔlv kɔ li elɛnyuan kɔn yé Mɪn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Damast nɪn anwɔn ebɛle. ²⁰ Ebɛle ala, Sɔlv kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔvɔn sua'n-mɔ anun, ɔ kɔ han kɔ hele menian'n-mɔ ke Zozi tɪ Nyanmɪtan Awa. ²¹ Sɔlv ejɔle'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn. Bé nwan: "Nán sɔanlan eht yê Zoluzalɛmɔn elɔ, ɔ kele bé mɔ be bɔ Zozi dunman nɪn ahɔlvwa kpili nɪn ɔ? Yí ewale mɔ a a ewa'n, asɔ ɔ le man nɪt man yé Mɪn menian'n-mɔ ɔ ngɔ wula man tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ asa nun ati yê ɔ a a ewa ɔ?"

²² Be 'kɪkan eht a, anɪn Sɔlv le di junman'n tunmin sv ɔ kɔ yí nyunnun ctan daa. Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ Damast'n nɔnwun man ejɔle mɔ be kan ɔ. Aft Sɔlv

kele nun maan be nwun yí ke Zozi ti *Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngbandefue.

²³ ɔ wo ebeye dede yí nzin hyeli kaan. Zufu'n-mo ko ho solɔ ati ahuan ke be 'kun yí. ²⁴ Abie ko yi solɔ anzɔti. Solɔ ehuan ati, kemɔ antɔn b'a hyi Damast kulo nɔn anwɔn'n, Zufu'n-mo sisa kulo nɔn anwɔn anwan'n-mo kongɔe nɔn eyua. ²⁵ Ehi, cɔan kun kongɔe, bé mo be kulo solɔ ejɔle'n ko fa ece kpili kpa. Be ko mɔnnda mɔnnda yí nwan'n nyanman, be ko fa ko sɔn mɔnndzele kun anun. Be ko man solɔ ko fu nun be ko jula yí tale nɔn anzin elo be ko man ɔ ko ho.

²⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, solɔ ko sa ko ho Zoluzalemɔn. M'ɔ juli ebeye'n, antɔn ɔ kulo ke ɔ fa yí nwɔn ɔ bo yé Mɔn menian'n-mo. Nan kusɔ antɔn, yé Mɔn menian'n-mo kɔalaatin sulo yí. ɔ sanlɔn ke, menian'n-mo nne nni man ke solɔ a kaci yé Mɔn swanlan sakpa. ²⁷ Ehi a, Baanabast ko fa yí ɔ nɔn yí ko ho mmɔfue'n-mo anwɔn elo. Ke ɔ kpɔnɔn yɔli mo yé Mɔn yɔli yí nwɔn heleli solɔ atɔn nɔn asɔ ɔ hanlɔn ejɔle ɔ hele yí'n, anwɔnsɛle mo solɔ nyanlɔn yí ɔ hanlɔn Zozi anwɔn ejɔle'n ɔ heleli Damast menian'n-mo, Baanabast ko susɔ sɔ ɔ ko han yí kwalaa ko hele mmɔfue'n-mo. ²⁸ ɔ fi mele sɔ'n, yé mmɔfue'n-mo falɔ solɔ be bɔli bé nwɔn ɔ. Junman kwalaa mo mmɔfue'n-mo 'di wo Zoluzalemɔn ebeye'n, solɔ nɔn bé. ɔ le anwɔnsɛle ɔ bo yé Mɔn dunman nɔn anwɔn ejɔle ɔ kele menian'n-mo. ²⁹ Zufu'n-mo mo be kan gelekti antɛ'n kulo ke be kun solɔ. ɔ sanlɔn ke ɔ kan yé Mɔn ejɔle'n ɔ kele bé ɔ nɔn bé be su yí busɔ akpɔlɔwa. ³⁰ Mo anianman'n-mo tɔli ke Zufu'n-mo le kpɔnnde solɔ be kun yí'n, be ko fa yí be ko ho Sezale kulo nɔn asɔ. Ebeye, be ko man ɔ ko ho yí kulo Talɔti.

³¹ Ehi anzin, Zude mân nun o, Galile mân nun o, ɔ nɔn Samali mân anun o, Zufu'n-mo ko yaci yé Mɔn menian'n-

mɔ koun. Asɔntɔn mma'n-mɔ asɔtanlan nɔn anun, be man yɛ Mɔn anyɔnnɔ. Anɔn asɔntɔn'n le jinlan yɛ ja nun, eɛe anɔn Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n le man ɔ tele.

Pɛlel 'ba man Ene anwɔn sa

³² Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Pɛlel nanndɔ nun ɔ le fofua yɛ Mɔn menian'n-mɔ mɔ be wɔ kulo kulo'n-mɔ asɔ nɔn anwɔn. Cɔn kɔn, ɔ kɔ hɔ Lida menian diɛ'n-mɔ abɔsɔ efua. ³³ ɔ 'kɔ a ju a, anɔn bian kɔn a bubu ɔ la ebɛɛ sɔ, yɛ afɔɛ mɔɔɛ ahi. Bian sɔ'n, be fele yɛ Ene. ³⁴ Pɛlel kɔ han kɔ hele yɛ ke: “Ene, Zozi Kilisi a man wɔ nwɔn a sa. Yɛ ti, jasɔ nán yɛ wɔ ebɛɛ'n.” Ebɛɛ ala, Ene kɔ jasɔ. ³⁵ Mɔ Lida kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ nɔn Saalɔn mgbofo nɔn anun diɛ'n-mɔ kwalaa tɔl ke Ene anwɔn a sa'n, be kɔ fa bé nwɔn be kɔ man yɛ Mɔn Zozi.

Dɔlɔkast ewuetinngɛ'n

³⁶ Anɔn balasua kɔn wɔ kulo'n mɔ be fele yɛ Zope nɔn asɔ. Balasua sɔ'n, be fele yɛ Tabita. ɔ ti yɛ Mɔn Zozi sɔanlan. Gɛleki anɛ nɔn anun an, anɔn Tabita'n y'ɔ le dunman Dɔlɔkast, yɛ bɔ y'ɔ le ke ɛnwɔnnzanɔn. Ehianfɔɛ'n-mɔ ebɔka ɔ nɔn menian ye ɛyɔle y'ɔ ti Dɔlɔkast junman ɔ. ³⁷ Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Dɔlɔkast ndɔ man akpɔle yɛ ɔ wuli ɔ. Mɔ be bialɔ yɛ yuelɔ'n, be kɔ la yɛ awaa nɔn asɔ dabelɛ kɔn anun. ³⁸ Yɛ Mɔn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zope'n kɔ ti ke Pɛlel wɔ Lida kulo nɔn asɔ. Lida kɔsɔ nɔn Zope afian a nwa man. Be kɔ sɔan menian nnyuan Pɛlel anwɔn elɔ ke: “Sɛ wɔ sa kan yɛ ngalɛ nɔn an, ye 'sɛle wɔ, bala yɛ nwɔn ɛwa ndɛ-ndɛ.”

³⁹ Pɛlel tɔl ngalɛ nɔn ala, ɔ nɔn bé be kɔ hɔ. M'ɔ juli elɔ'n, be nɔn yɛ kɔ hɔ sua nɔn anun awaa nɔn asɔ elɔ. Kunlannɔɛ mmalasua'n-mɔ kwalaaɔn le esuan be kɔ a yɛ nwɔn ebɛɛ. Mɛle mɔ anɔn Dɔlɔkast anyɔn wɔ sɔ'n, taladɛ'n-mɔ m'ɔ kpali'n, be kɔ fa be kɔ hele Pɛlel.

⁴⁰ Pɪɛlɪ kɔ man bɛ kʋalaa bɛ fi sua nɪn anɪn bɛ kɔ fite. ɔ kɔ kɔtʋ ɔ kɔ yɔ asɔnɪn. M'ɔ yɔlɪ asɔnɪn yuelɪ'n, ɔ kɔ kaci yɪ nyɪn fuɪn nɪn anwɔn ɛlɔ, yɪ nwan: “Tabita, jasɔ!” Tabita kɔ tike tike yɪ nyɪn'n. M'ɔ nwunlin Pɪɛlɪ'n, ɔ kɔ tanlan asɪ. ⁴¹ Pɪɛlɪ kɔ sɔ yɪ sa ɔ kɔ buka yɪ kɔ man ɔ kɔ jasɔ. ɔ kɔ fɛɛ yɛ Mɪn menian'n-mɔ ɔ nɔn kunlannvɛ mmalasua'n-mɔ. ɔ 'fa Tabita kele bɛ a, Tabita a nyɪn wɔ sɔ. ⁴² Zope kulo nɪn asɔ ɛbɛɛ menian'n-mɔ kʋalaa kɔ nwun yɪ kɛ Tabita fi ewue nun ɔ'a tinngɛ. ɔ man bɛ dɔɔn bɛ leɪ yɛ Mɪn bɛ lili. ⁴³ Pɪɛlɪ hyɛlɪ Zope ɛbɛɛ kaan kpa. Anɪn ɔ tɪ bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, bɛ fɛɛ yɪ Simɔn, ɔ di naan kpolo junman.

10

*Nyanm*ɪansɔ bɔfɔɛ'n kɔn 'ba yɪ yɪ nwɔn kele Kɔɔnɛyɪ

¹ ɛɦɪ, anɪn bian kɔn wɔ Sezale kulo nɪn asɔ ɛbɛɛ. Bian sɔ'n, bɛ fɛɛ yɪ Kɔɔnɛyɪ. ɔ tɪ *Lɔmɔn kʋan mma'n-mɔ fâ'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ “Itali kʋan fâ” nɪn asɔ saɦɪnlan. ² ɔ nɔn yɪ yɪ nɔn yɪ mma, bɛ fɛɪ Nyanmɪan kpa, ɛsɛ bɛ sɔ yɪ. ɔ buka Zufɔ ehianfɔɛ'n-mɔ kpa ɛsɛ ɔ yɔ asɔnɪn cɪan daa. ³ Cɪan kɔn eyua dɔɛ nsan, ɔ kɔ nwun like kɔn kɛ elalɛ nun. ɔ nɪtan an, anɪn nyanmɪansɔ bɔfɔɛ'n kɔn ɛ wɔlɔ yɪ awulo ɛbɛɛ. ɔ wɔlɔlɔ a, yɪ nwan: “Kɔɔnɛyɪ!” ⁴ Esulo kɔ han Kɔɔnɛyɪ, yɪ nyɪn tua bɔfɔɛ'n. ɔ kɔ bisa yɪ kɛ: “Yɛ Mɪn, nzu ɛjɔɛ ɔ?”

Bɔfɔɛ'n kɔ bua yɪ kɛ: “Wɔ asɔnɪn ɛyɔɛ'n nɔn ɛbuk'a'n mɔ ɛ buka ehianfɔɛ'n-mɔ'n, Nyanmɪan a le a tɔ nun, yɪ lɔa a nvi man wɔ. ⁵ Yɪ tɪ, sɔan menian Zope kulo nɪn asɔ ɛlɔ kɪkaala maan bɛ hɔ yɪa bian'n m'ɔ li Simɔn mɔ bɛ fɛɛ yɪ Pɪɛlɪ'n maan ɔ bála. ⁶ ɔ tɪ bian

kun awulo. Bian so'n, be fele yi Simun, o di naan kpolo junman. Yi awulo'n wo jenvie ntn anvan.”

⁷ Mo bofue'n m'wo walt hanltn ejole'n helelt yi'n holt'n, Kooeyt ko fele yi ngba'n-mo anun nnyuan o ntn nzalafu kun. Nzalafu so'n, o di junman Kooeyt asa nun. Yi nytn so Nyanmtan kpa. ⁸ Kooeyt ko suso ejole ntn asu o ko han yi kwalaa ko hele be, ye o svanltn be Zope o.

Piel 'ba nwun like kun ke elalte nun

⁹ Menian nsan'n la atunnun dede alie ko htn. Alie hntln mo o 'ko senzejinlan'n ye antn be ka kaan be ju Zope o. Temun so'n, Piel ko fu sua'n mo b'a se yi ti sv ntn asu, o 'ko a yo asontn. ¹⁰ O 'ba yo so'n, antn ehoe le kun yi, o le kpundde like di. Nan mele mo be 'tn like be man yi'n, o ko nwun like kun ke elalte nun. ¹¹ O 'ntan an, antn anwunno ntn a buke. Like'n ti ke tobilt sv etanlan kpili kpa. Be lile yi nvan nna ntn anun, o fi anwunno o le ju ast. ¹² Naan ngacile ngacile, mo be ja ti nnan, mo be cvtn be nwun ast ntn nntnman, be kwalaa be wo etanlan kpili so ntn anun. ¹³ Ante kun ko se Piel ke: “Piel, jasv kun bie di!”

¹⁴ Mo Piel tlt ejole so'n, yi nwan: “Cee, ye Mn. O sanltn ke, like mo a tua ye ke nan ye di, o ntn mo efan a gua yi nwun'n, n nnili man bie le.”

¹⁵ Ante'n ko han ko hele yi biekun ke: “Like mo Nyanmtan ko han ke o ti kpa'n, n'e bu yi ke o ti man kpa.”

¹⁶ Piel ko nwun like so'n fa nsan. Yi fa nsan ntn asu, like'n ko fu ko ho anwunno.

¹⁷ Antn Piel le bisa yi nwun kosuan o ti elalte'n mo o'a htn ntn abu. Temun so'n, antn menian'n-mo mo Kooeyt svanltn be'n kusv a bisa bisa dede b'a nwun Simun awulo'n b'a ju yi anvan nun ebete. ¹⁸ Be ko fele

man Zufu'n sán nun εσε γε wólu bé awulo. Nan m'ín díε, Nyanmtan a hele m'ín ke n nne man atin m'n mmun man s'vanlan'n bie nuvin m'ó be ngo man y'í nwun, bie kpa m'ó be k'ó y'í nwun. ²⁹ Ehi ka ati, ke em'ó feleli m'ín n'n ala, m'an nj'vnlun man ej'óle ngacile f'íí, m'an a a. Afi Like'n m'ó y'í ti y'ê em'ó a fele m'ín'n, em'ó hán maan n dí.”

³⁰ K'óon'eyi nwan: “Enε tu cian nsan, be bolu d'óε nsan m'ó be 'fa be y'ó as'vnt'n, ant'n n w'ó m'ín awulo m'ín y'ó as'vnt'n. Ebele ala, s'vanlan k'un k'ó y'í nwun k'ó hele m'ín. S'vanlan s'v'n wula taladε fufue hy'ey'n hy'ey'n. ³¹ Y'í nwan: ‘K'óon'eyi, Nyanmtan a tie w'ó as'vnt'n ey'óle'n, εσε y'í l'ba a nvi man εbuka'n m'ó ε buka ehianf'vε'n-m'ó'n. ³² Y'í ti, s'van menian Zope maan be h'ó y'ía Sim'v'n m'ó be fele y'í P'iel'n bála. Ó tu Sim'v'n m'ó di naan k'p'olo junman n'n awulo. Awulo s'v'n w'ó jenvie n'n an'van εl'ó.’ ³³ Ebele ala, n g'ó y'í menian ke be h'ó y'ía w'ó. M'vaf'vε a a. K'ikaala díε m'ó y'é k'valaa y'a y'ía εwa'n, Nyanmtan anyunnun, ej'óle m'ó y'é M'n a fa a wula w'ó n'van'n, kan nán y'ε le tie.”

³⁴ Ehi a, P'iel k'ó jas'v k'ó s'v'v'ó ej'óle sv. Y'í nwan: “Sian díε, m'an nwun y'í yuein ke Nyanmtan mgba man menian'n-m'ó nun. ³⁵ S'vanlan bia ala m'ó fi m'ân ngacile anun m'ó fel'i Nyanmtan, m'ó bu m'ân s'εs'ε'n, Nyanmtan kulo y'í ej'óle. ³⁶ Nyanmtan m'ó tu kulo menian'n-m'ó Am'n'n, ó nanndi Zozi Kilisi as'v ó'a b'ó ej'ólekpa'n m'ó man al'vact'vε'n ó'a hele Izalayε amma'n-m'ó. ³⁷ Em'ó st ej'óle'n m'ó wal't'n, ó n'v'n ke ó k'p'vnlun y'vlt m'ó ej'ólekpa ehi a tv a sanndi Zude m'ân n'n anun'n. Galile m'ân n'n anun y'ê y'í k'valaa lili m'van bolu y'í bu ó, m'εle m'ó ant'n Z'van le f'εf'εle menian'n-m'ó ke be bála maan ó s'vnt'n bé'n. ³⁸ Em'ó st ke Nyanmtan fal'i Wawε

Nwannzan-nwannzan'n ɔ nɔn tunmin ɔ manlɛn Zozi m'ɔ fi Nazalɛti'n. Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɔ. ɔ yɔ menian'n-mɔ ye, ɔ man bé kwalaa mɔ bɛ wɔ Abɔnsanmɔn asa abɔ nɔn anwɔn sa. ɔ sanlɛn kɛ, antɛn Nyanmtan li yí nzin.

³⁹ “Junman'n kwalaa mɔ ɔ'a li yí Zufu'n-mɔ mân nɔn anun nɔn Zoluzalɛmɔn kulo nɔn asɔ'n, yɛ di yí nwɔn adanzɛ. B'a bɔbɔ yí kɔlɔwa sɔ b'a hun yí. ⁴⁰ Nan yí ctan nsan nɔn asɔ, Nyanmtan man ɔ fi ewue nun ɔ a tinnge. Nyanmtan a man ɔ'a yɛ yí nwɔn ɔ'a hele. ⁴¹ Nyanmtan a man ɔ'a nyɛ man yí nwɔn ɔ'a ngele man bagua'n. Nan ɔ'a man ɔ'a yɛ yí nwɔn ɔ'a hele yé mɔ ɔ lili mɔa falt yé kɛ adanzɛ'n. Mɔ Nyanmtan man ɔ fi ewue nun tinnge'lɛn, yɛ nɔn yí a tɔ asa. ⁴² ɔ a han ɔ'a hele yé kɛ yɛ bɔ Ejɔlɛkpa'n yɛ héle menian'n-mɔ, ɛsɛ yɛ lí adanzɛ kɛ yí Zozi yê Nyanmtan a sie yí ngɔan mma nɔn ewue mma ndɛɛbuafɔɛ ɔ. ⁴³ Mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kwalaa hanlɛn yí ejɔlɛ kɛ, sɔanlan biala m'ɔ kɔ le yí kɔ li'n, yí dunman nun, sɔanlan sɔ'n nyan ɛtɛ face.”

Bé mɔ bɛ tɛ man Zufu'n 'ba nyan Nyanmtan Wawɛ'n

⁴⁴ Antɛn Pɛlɛ anɔan wɔ sɔ ɔ tɛ kan ejɔlɛ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ a kɔ wɔlɔ bé kwalaa mɔ bɛ lɛ tie ejɔlɛ'n mɔ Pɛlɛ lɛ kan nɔn anun. ⁴⁵ Ejɔlɛ'n kɔ sin Zufu'n-mɔ mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɛn mɔ bɛ walt sɔmanlɛn Pɛlɛ nɔn anwɔn. ɔ sanlɛn kɛ Nyanmtan a fa yí Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɔn a man bé mɔ bɛ tɛ man Zufu'n kɔsɔ. ⁴⁶ Afɛ bɛ 'tie a, antɛn menian sɔ'n-mɔ lɛ kan antɛ ngacile ngacile bɛ yɛ Nyanmtan Kpili ayɛ.

ɛhɛ a, Pɛlɛ nwan: ⁴⁷ “Menian ɛhɛ-mɔ mɔ b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɛ yé'n, asɔ sɔanlan kwalaa totua bé kɛ nán bɛ sɔnɛn ɔ?” ⁴⁸ Pɛlɛ kɔ man atɛn kɛ bɛ sɔnɛn bé wɔ Zozi Kilisi dunman nun. Mɔ

βε σῶντῆν βέ yuel't'n, βε κῶ σελε Ριελι κε ὁ λί κῶ γῶ
 ελεnyuan κῶν βέ nwṽn εβελε.

11

Ριελι 'ba βῶ γί junman ἵνῃ anun amanntε

¹ Μ'ῶ γῶλι σῶ'n, mmῶfυε'n-μῶ ἵνῃ anianman'n-μῶ
 μῶ βε wῶ Zude mân ἵνῃ anun'n κῶ τῆ κε βέ μῶ βε τῆ
 man Zufυ'n, βέ kῶsb b'a le Nyanmtan Anṽan εjῶλε'n b'a
 li. ² Nan μῶ Ριελι salt walt Zoluzalemṽn'n, Zufυ'n-μῶ
 μῶ b'a fa βέ nwṽn b'a man yé Μῆn'n κῶ tu γί nyunnun.
³ Βέ nwan: “A wṽṽ menian μῶ βε τῆ man Zufυ ἵνῃ
 awulo, εσε ε ἵνῃ βέ a didi!”

⁴ Εἷ a, Ριελι κῶ sῶsῶ εjῶλε sῶ ὁ κῶ hehele βέ nun κε
 εjῶλε'n κῶἵνῃ γῶλι'n. Υί nwan: ⁵ “Anṽn n wῶ Zope kulo
 ἵνῃ asṽ εβελε. Ελεἷn κῶν, μελε μῶ μῆn 'yῶ asῶṽn'n,
 n gῶ nwun like κῶν κε ελατε nun. Like'n μῶ n nwunlin
 yṽ'n τῆ κε tῶṽṽ sῶ εtanlan kpili kpa. Βε lile γί ἵνῃ
 nnan ἵνῃ anun, ὁ fi anwunno anṽn ὁ λε ju ba mῆn nwṽn
 εβελε. ⁶ Μῆn 'ἵnῃ εtanlan ἵνῃ anun an, n gῶ nwun naan
 ngacile ngacile'n-μῶ kvalaatin m'ῶ τῆ yé cilie'n. Βέ
 μῶ βέ ja τῆ nnan, βέ μῶ βε cῶṽn βέ nwṽn asṽ ὁ ἵνῃ
 nnṽnman'n-μῶ. ⁷ Μῆn 'tie a, anṽn anṽε κῶν λε kan kele
 mῆn κε: ‘Ριελι, jasṽ kun bie di!’

⁸ “Μῶ n dῆṽ γί σῶ'n, nán m'an se κε: ‘Cεce, yé Μῆn! ὁ
 sanṽn κε like μῶ a tua κε nán ye di anaan efian a gua γί
 nwṽn'n, n nili man bie lé.’

⁹ “Εσε anṽε'n fi anwunno ὁ κῶ te biegun. Υί nwan:
 ‘Like μῶ Nyanmtan nwan ὁ τῆ kpa'n, n'ε bu γί κε ὁ τῆ
 man kpa.’ ¹⁰ Like'n κῶ γῶ sῶ dede fâ nsan yê ὁ salt fṽṽ
 anwunno ὁ.

¹¹ “Τεμῶn sῶ κῶnmgba'n, menian nsan κῶ a κῶ jinlan
 awulo'n μῶ anṽn n wῶ nun εβελε ἵνῃ anṽan nun. Βε fi

Sezale. B'a sɔan bé ké b'a a yia mɪn. ¹² Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ han kɔ hele mɪn ké nán man mɪn hyɔhyɔɔn mɪn bɔ ast, nán mɪn nɔn bé hó. Anianman nsian ehi mɔ emɔ nwun bé ewa'n, be hɔlt somanlɔn mɪn Sezale. Mɪn nɔn bé yê ye wɔlɔlt bian nɪn awulo nɪn anun ɔ. ¹³ Mɔ ye wɔlɔlt yí awulo nɪn anun'n, Kɔɔneyɪ kɔ han ké ɔ kpɪnɪn yɔlt mɔ nyanmtansɔ bɔfɔbe kɔn yɪlt yí nwɔn helelt yí yí sua nɪn anun. Bɔfɔbe sɔ'n hanlɔn helelt yí ké: 'Yɪ sɔanlan maan ɔ hó yía Simɔn mɔ be fele yí Pɪelt Zope elɔ bála. ¹⁴ Ejɔle mɔ e nɔn wó afilie'n, emɔ tie a, be 'nyan bé ti'n, ɔ 'ba han kele wó.'

¹⁵ "N juli ebele mɔ mɪn 'kan ejɔle nɪn ala, be kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ké yé kɔsɔ ye nyanlɔn yí ngelemɔ nun'n. ¹⁶ M'ɔ yɔlt sɔ'n, nán mɪn ti a kact ejɔle'n mɔ yé Mɪn hanlɔn'n. Yí nwan: 'Zɔan a sɔntɪn menian'n-mɔ asue nun, nán emɔ dɪe, Nyanmtan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n yê be 'fa be sɔntɪn emɔ ɔ.' ¹⁷ Acɛdɪe'n mɔ Nyanmtan a fa a man yé mɔ y'a le yé Mɪn Zozi Kilisi y'a li'n, acɛdɪe kɔnmgbá sɔ'n yê ɔ'a fa ɔ'a man bé kɔsɔ bé ɔ. Antɪn n dɪ mɪn dɪe sɛ mɔ mɪn nɔn Nyanmtan ye 'cɔɪn yí bɔsɔ manzɔan ɔ?"

¹⁸ Mɔ be tɪlt ejɔle'n sɔa'n, be kɔ muan bé nɔan be kɔ yɪ Nyanmtan ayɛ. Bé nwan: "ɔ tɪ ananhɔle, Nyanmtan a man bé mɔ be tɪ man Zufu'n kɔsɔ atɪn ké be káɔi bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán yí be nyán ngɔan."

Antiɔsɔ asɔntɪn'n

¹⁹ Ehi, mɛle mɔ be 'kele yé Mɪn menian'n-mɔ ahɔlɔwa mɔ be hunlin Etiɛntɪn'n, asɔntɪn mma'n-mɔ bɔlt asanndɪe. Mmie-mɔ bɔlt bé ti Feninsi nɔn Sipɔlɔ mân nun. Mmie-mɔ kɔsɔ hɔlt kulo'n mɔ be fele yí Antiɔsɔ nɪn asɔ. Zufu'n-mɔ ala yê antɪn be kan Nyanmtan Anɔan Ejɔle'n be kele bé ɔ. ²⁰ Nan kɔsɔ, yé

Mɪn menian'n mmie-mɔ fi Sipɔɔ nɔn Silɛnɔn bɛ kɔ hɔ Antioɔsɔ. Mɔ bɛ juli ɛbɛɛ'n, bɛ kɔ bɔ yɛ Mɪn Zozi ɛjɔɛkpa'n bɛ kɔ hele bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufɔ'n. ²¹ Yɛ Mɪn kɔ fa yɪ sa kpa'n kɔ sie bɛ sɔ. Menian dɔɔn kpa kɔ le ɛjɔɛkpa'n bɔ kɔ li bɛ kɔ fa bɛ nwɔn bɛ kɔ man yɛ Mɪn.

²² Mɔ Zoluzalɛmɔn asɔnɔn nɔn anun menian'n-mɔ tɪtɪ ɛjɔɛ sɔ'n, bɛ kɔ sɔn Baanabast Antioɔsɔ ɛɔ.

²³ Baanabast hɔɔɔ juli ɛɔ m'ɔ nwunlin junman'n mɔ Nyanmtan a li yɪ ɛbɛɛ'n, ɔ lili yɪ nwɔn fɛ. ɔ kɔ wowula anianman'n-mɔ kɔɔalaa anwɔnsɛɛ kɛ bɛ fɔ bɛ ahɔnɔn'n kɔɔalaatin bɛ sɔ yɛ Mɪn. ²⁴ Baanabast tɪ sɔnlan kpa, ɔ le dedi ɛsɛ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n wɔ yɪ nun kpa. ɛhɪ ati, menian dɔɔn kpa falɔ bɛ nwɔn bɛ manɔn yɛ Mɪn.

²⁵ ɛhɪ anzin, Baanabast hɔɔɔ sɔɔɔ ɛfa Talɔtɪ. ²⁶ M'ɔ tɔɔɔ sɔɔɔ'n, ɔ nɔn yɪ kɔ a Antioɔsɔ bɛ kɔ li ɛbɛɛ afɔɛ kɔkɔɛ kɔn, bɛ kɔ li junman asɔnɔn sɔ nɔn anun. Bɛ kɔ hehele menian dɔɔn kpa ninngɛ. Antioɔsɔ ɛbɛɛ yɛ bɛ lili mɔa bɛ fɛɛɛɛ yɛ Mɪn menian'n-mɔ “Kilisi amma” ɔ.

²⁷ Tɛmɔn sɔ'n, yɛ Mɪn mgbɔmanfɔɛ mmie-mɔ fi Zoluzalɛmɔn bɛ kɔ a Antioɔsɔ. ²⁸ Mgbɔmanfɔɛ sɔ'n, bɛ nunhan kɔn li Agabisi. Agabisi kɔ jasɔ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ man ɔ kɔ han kɛ ɔ ngɔ hyɛ man, ɛhɔɛ kpili kpa 'ba kpɔn asɛ'n lɪka kɔɔalaatin. ɛjɔɛ sɔ'n kpɔnɔn sɔ mɛɛ mɔ anɔn Kulodɔ tɪ *Lɔmɔn belemgbin kpain'n. ²⁹ Mɔ yɛ Mɪn menian'n-mɔ tɪtɪ ɛjɔɛ sɔ'n bɛ fualɔ kɛ sɔnlan kɔn biala like mɔ yɪ sa kɔ tɔ yɪ'n, ɔ fɔ bala maan bɛ fɔ bɛ nwán anianman'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Zude mân nɔn anun ɛɔ'n. ³⁰ Bɛ kɔ yɔ yɪ sɔ sakpa. Bɛ kɔ yɪ Baanabast nɔn sɔɔɔ kɛ bɛ fɔ aɛɛɛɛ sɔ'n-mɔ, bɛ hɔ fɔ mân Zude mân nɔn anun ɛɔ asɔnɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ.

12

Belemgbin Elodɔ Agilipa 'ba man bɛ tʊ Pɪɛlɪ fiadɪ

¹ Ɛhi, mɛɛ mɔ Baanabastɪ nɔn sɔɔɔ bɛ juli Zoluzalɛmɔn ɛbɛɛ'n, belemgbin *Elodɔ kɔ bɔ yɪ bʊ ɔ kɔ hele asɔntɪn mma'n mmie-mɔ ahɔɔɔwa. ² ɔ kɔ man bɛ kɔ fa dadɛ bɛ kɔ hun Zʊan anianman bian Zʊaktɪ. ³ Kɛmɔ Elodɔ ntan an, yɪ nyɔɔɛ sɔ'n yɔ Zufɔ'n-mɔ ɛnyɪnmɪn'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ hyɪ Pɪɛlɪ. Zufɔ'n-mɔ fɛtɪ'n mɔ bɛ 'di a, bɛ nni man kpaɔn'n mɔ fali ayile wɔ nun'n tɛmɔn sɔ'n yɛ bɛ hyɪɪ yɪ ɔ. ⁴ Mɔ bɛ hyɪɪ Pɪɛlɪ yuelɪ'n, Elodɔ kɔ man bɛ kɔ tʊ yɪ fiadɪ. ɔ kɔ fa yɪ kɔ wula nzalafɔ fatule nnan asa nun. Fatule kɔn biala, nzalafɔ nnan yɛ bɛ wɔ nun ɔ. Antɪn Elodɔ lɛ nɔwɔnnɛ kɛ bɛ di Paktɪ fɛtɪ'n yue a, yɛ ɔ 'fa Pɪɛlɪ fite bagua ntɪn anyunnun ɔ bua yɪ ndɛɛ ɔ.

Nyanmtan 'ba le Pɪɛlɪ fi belemgbin Elodɔ asa nun

⁵ Antɪn Pɪɛlɪ la fiadɪ sua ntɪn anun, nan asɔntɪn mma'n-mɔ kɔ sɛɛ Pɪɛlɪ ati nzɛɛ m'ɔ sʊ ɛbʊɛ.

⁶ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, alɪɛ ɔɪn an, antɪn Elodɔ lɛ bua Pɪɛlɪ ndɛɛ. Bɛ kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan bɛ kɔ ɔɔɔ Pɪɛlɪ, ɔ la nzalafɔ nnyuan afian ɔ lɛ dafɪ. Nzalafɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ sisa fiadɪ sua'n jijin anɔan ntɪn anyunnun ɛbɛɛ. ⁷ ɛbɛɛ ala, yɛ Mɪn bɔfɔɛ'n kɔn kɔ fite. Lɪka mɔ Pɪɛlɪ la'n kɔ ta yuein kɛ kanlannɛ. Nyanmtansʊ bɔfɔɛ'n kɔ kpusu kpusu Pɪɛlɪ ɔ kɔ tinnge yɪ. Yɪ nwan: “Pɪɛlɪ, kan wɔ nɔwɔn jasɔ!” Yɪ sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ foti kɔ gua.

⁸ Bɔfɔɛ'n nwan: “Fa wɔ bɛɛtɪ'n ɔɪ wɔ nɔwɔn sʊ nán wowula wɔ mgbabʊa'n.” Pɪɛlɪ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa yɪ bɛɛtɪ'n kɔ hyɪ yɪ nɔwɔn sʊ ɔ kɔ wowula yɪ mgbabʊa'n. Bɔfɔɛ'n nwan: “Wula wɔ taladɛ kpili'n nán si mɪn sʊ.” ⁹ Pɪɛlɪ si bɔfɔɛ'n sʊ ɔ fi fiadɪ sua ntɪn anun ɔ kɔ fite. Yɪ ajɔnɪn

nun an, anɩn ɛlaltɛ yê ɔ lɛ cɩn ɔ. Afti ɔ nwunlin man nun kɛ bɔfɔɛ'n yê ɔ lɛ di junman sɔ'n sakpa ɔ. ¹⁰ ɔ nɩn bɔfɔɛ'n, bɛ kɔ san alimɔa nzalafɔ fatule nɩn anwɔn, bɛ kɔ san m'ɔ tian yí nnyuan'n kɩsɔ anwɔn. Bɛ kɔ tɔ bulalɛ anɔan'n mɔ bɛ tɔ yí a, anɩn bɛ lɛ wɔlɔ kulo nɩn anun'n. Anɔan sɔ nɩn angɔnmɩn kɔ tike bé nyunnun ɛbɛɛ. Bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ stɩn gota kɩn asɔ, bɔfɔɛ'n kɔ yaci Pɩɛlti ɛbɛɛ ɔ kɔ nwannyan.

¹¹ Afti m'ɔ yɔlti sɔ'n, bɛɛ mɔ Pɩɛlti a nwun nun ɔ. Yí nwan: “Stan dɩɛ, m'an nwun yí yuein. Yé Mɩn a sɔan yí bɔfɔɛ'n kɛ ɔ bála a le mɩn fi Elɔdɩ asa nun ɔ nɩn ɛtɛ'n kɔalaa mɔ Zufɔ'n-mɔ susu mɩn'n.” ¹² M'ɔ jɩnlɩnlɩn dede m'ɔ tɩlti ɛjɔɛ nɩn abɔ'n, ɔ kɔ bɔ yí ti Zɔan mɔ bɛ fɛɛ yí Maakti nɩn anin Mali awulo ɛɔ. ɔ'kɔ a ju a, menian dɔɩn kpa a yia ɛbɛɛ bɛ lɛ yɔ asɔnɩn. ¹³ Pɩɛlti kɔ bɔ anɔan'n. Afantan balasua kɩn, bɛ fɛɛ yí Lodɩ, ɔ kɔ hɔ anɔan nɩn etike. ¹⁴ Mɔ Lodɩ tɩlti Pɩɛlti anɩn'n, ɔ kɔ li yí nwɔn fɛ nan kɩsɔ ɔ ngɔ tike man anɔan'n. ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ awulo kunnun ɛɔ kɛ Pɩɛlti y'ɔ lɛ bɔ anɔan nɩn ɔ.

¹⁵ M'ɔ bɔlti amannɛ sɔ'n, bé nwan: “Se kɛ ɛ lɛ sɛ!”

Anɩn Lodɩ lɛ kan fua sɔ kɛ: “Sakpa, Pɩɛlti y'ɔ lɛ bɔ anɔan nɩn ɔ.”

Bé nwan: “Sɛ kɛ yí bɔfɔɛ'n yê ɔ'a yɩ yí nwun ɔ'a hele yí ɔ.”

¹⁶ Mɔ bɛ 'kɩkan ɛhtɩ'n, anɩn Pɩɛlti tɛ jin anɔan nɩn anzin ɔ tɛ bɔ. Bɛ 'tike anɔan nɩn an, Pɩɛlti jin. ɛjɔɛ'n kɔ sin bé nwɔn. ¹⁷ Pɩɛlti kɔ bɔbɔ bé kɛ bɛ múan bé nɔan. Kɛ ɔ kɩnlɩn yɔlti mɔ yê Mɩn yɩlti yí fi fiadɩ sua nɩn anun'n, ɔ kɔ sɩsɔ sɩ ɔ kɔ han kɔ hele bé. ɛsɛ yí nwan: “ɛmɔ hán ɛjɔɛ sɔ'n bɛ hele Zɔakti nɩn anianman'n-mɔ.” M'ɔ hanɩn sɔ'n, ɔ fitelti ɔ bɔlti yí ti lɩka fɔfɔɛ.

¹⁸ ɔ wɔ ɛbɛɛ dede alíɛ kɔ hɪn. Nzalafu'n-mɔ kpɔnndɛ Pɪɛlɪ a, bɛ nwun Pɪɛlɪ nin. Bɛ nyɪn kɔ bɪlɪ.
¹⁹ Elɔdɪ kɔ man bɛ kɔ hɔ yí ɛkpɔnndɛ. Bɛ kɔ kpɔnndɛ yí dede ɔ tɪ man mɔ bɛ lɛ nwun yí ɔ. ɛhɪ a, Elɔdɪ kɔ man bɛ kɔ bisa bisa nzalafu sɔ'n-mɔ kosuan. Yí bɛ-yue-astɛ, Elɔdɪ manlɪn atɪn kɛ bɛ hún bɛ.

Kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ belemgbɪn Elɔdɪ wulɪ'n

ɛhɪ anzin, Elɔdɪ fi Zude mân nun ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Sezale kaan. ²⁰ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Elɔdɪ a fɛ Tii nɪn Sidɔn amma'n-mɔ anwɔn ɛya kpa. ɛhɪka ati, bɛ kɔ nwun Elɔdɪ menian'n-mɔ mɔ bɛ di yí sua nɪn anun junman nɪn asɔ kpain nɪn anwɔn bɛ nɪn yí kɔ tila amanngɔan. Bian sɔ'n, bɛ fɛɛ yí Balastusi. Bɛ nɔan kɔ sɛ bɛ nwɔn, bɛ kɔ a kɔ tɔ Elɔdɪ. Bɛ kɔ sɪn Balastusi asɔ bɛ kɔ fa bɛ kɔ tɔ Elɔdɪ anyunnun kɛ bɛ kulo kɛ bɛ sesie bɛ afian. ɔ sanlɪn kɛ, Elɔdɪ mân'n y'ɔ man bɛ didi ɔ.

²¹ Bɛ kɔ hele bɛ nwɔn ctan. Mɔ ctan sɔ'n juli'n, Elɔdɪ kɔ wula yí belemgbɪn taladɛ'n ɔ kɔ tanlan yí bia nɪn asɔ. ɔ kɔ han ɛjɔɛ dede yí nɔan kɔ tɔ. ²² Menian'n-mɔ kɔ bɔ bɛ sa nun. Bɛ nwan: “Nyanmtan yê ɔ'a jɔjɔ ɔ, nán nan kulo sɔanlan ɔ!” ²³ Tɛmɔn sɔ'n, yé Mɪn bɔfɔɛ'n kɔn kɔ yɪ ewue kɔ tɔ Elɔdɪ anwɔn. ɔ sanlɪn kɛ, Elɔdɪ a man b'a sɔ yí kɛ bɛ sɔ Nyanmtan'n. Ngakɔba kɔ li Elɔdɪ bɛ kɔ hun yí.

²⁴ ɛhɪ nɪn ɛhɪ a, anɪn Nyanmtan Anɔan ɛjɔɛ'n lɛ tɛɛ, menian dɔɔn lɛ fa bɛ nwɔn bɛ man yé Mɪn. ²⁵ Baanabast nɪn Sɔlɔ dɛ, mɔ bɛ nɪn anwan'n walt Zoluzalemɔn yuelɪ'n, bɛ kɔ sa bɛ kɔ hɔ Antɔsɔ. Mɔ bɛ 'kɔ'n, bɛ nɪn Zɔan mɔ bɛ fɛɛ yí Maaktɪ'n yê ɔ hɔlɪ ɔ.

¹ Ehi, anin mgbomanfube nun ngehelefube wo Antiosu asontin nin anun. E 'nwun bé: Baanabast, Simevun mo be fele yi Bile, Lusiyusi m'ow fi Silentin'n, Manahentin mo be tali yi nun belemgbin Elodi lika kun'n ye Solu. ² Elehun kun, anin be le ci ehoe be yo asontin. Ehi a, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko han ko hele bé ke: “Emo sie Baanabast nun Solu ahanmtan maan be li junman'n mo yi ti ye m'an fele bé'n.” ³ Mo Wawe Nwanzan-nwanzan'n hanlin so, mo be hyili ehoe be yoli asontin, mo be 'ba yue'n, be ko fa bé sa be ko fua Baanabast nun Solu anwun, be ko sele Nyanmtan be ko man bé be ko yaci bé maan be ko ho.

Baanabast nun Solu 'ba ho Sipulu man nun

⁴ Ehi, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko svan Baanabast nun Solu. Be ko ju Selesi kulo nin asu. Be ko fa meli ebefe be ko ho Sipulu man'n m'ow wo asue afian nin anun. ⁵ Mele mo be juli kulo'n mo be fele yi Salaminnin nin asu'n, be ko han Nyanmtan Anvan Ejole'n Zufu'n-mo asontin sua'n-mo anun. Mo Baanabast nun Solu be 'ko'n, be nun Zvan mo be fele yi Maakt'n y'ow holi o. O ti bé bukafue.

⁶ Ese be fi Salaminnin ebefe, be ko kpe asue afian kpole so'n dede be ko ju kulo'n mo be fele yi Pafosu nin asu. Be tuli Zufu bian kun ebefe. Bian so'n, be fele yi Bâ-Zozi. O yi jiliwa ese o bu yi nwun ke o ti Nyanmtan kpomanfue. ⁷ Antin Bâ-Zozi so'n wo bian m'ow sie Sipulu man nin anwun ebefe. Be fele bian so'n Sezesu Polusu. O ti ngelefue. O ko man be ko fele Baanabast nun Solu, o sanlin ke o kulo ke o tie Nyanmtan Anvan Ejole'n. ⁸ Mo Sezesu Polusu man be feleli bé'n, Bâ-Zozi mo gelekt ante nin anun be fele yi Elimast mo yi bu y'ow le ke svanlan m'ow yi jiliwa, o ko totua Baanabast nun Solu atin, ese o ko han ko hele kpain'n ke n'ow de Nyanmtan

Anvan Ejole'n di. ⁹ Ehi a, Wawe Nwannzan-nwannzan'n ko jinlan Solu mo ese be fele yi Polu nun anzin. O ko tu yi nyin ko gua Elimast anwan. yi nwan: ¹⁰ "Apoo ati anun ete sbanlan, Abonsanmvan awa, m'w kpo like kbalaa m'w ti kpa, ctan benin ye Nyanmtan ninnge m'w ko sesie'n e 'yaci yi esect o. ¹¹ Kikaala di, nwun yi ke ye Min 'ba fin wo like. Wo nyin'n 'ba sin mele kaan sva, e ngo nwun man senze'n kun."

Ebele ala, Elimast anyin'n ko sin o ko ha awosin nun. Antn o le tutu yi sa o kpunde sbanlan o so yi sa maan o di yi taata. ¹² Mo kunmanna'n nwunlin yi so'n, ejole'n sinlin yi nwun. O ko le ye Min Anvan Ejole'n ko li.

Pizidi Antiosu kulo nun asu

¹³ Ehi anzin, Polu nun yi manngun'n-mo be ko fu meli nun Pafosu ebele. Be ko bo be ti Panfili man nun anun. Be ko ho kulo'n mo be fele yi Pelizu nun asu. Zvan Maakt ko yaci be ebele o ko sa yi nzin Zoluzalemvan. ¹⁴ Polu nun Baanabast be ko fa atin'n be nvan y'w le Antiosu m'w wo Pizidi man nun'n. Enwvnmvan ele ctan'n, be ko wulu Zufu'n-mo asontn sua ntn anun be ko tetanlan ast. ¹⁵ Asontn eyole ntn anun, menian ko kunga Moyizi mala kalata'n ntn mgbomanfu'e'n-mo di'e'n. Mo be kungalt yuel'n, asontn ntn asu mgbain'n-mo man be hanln be helel Polu nun Baanabast ke: "Anianman mmelenzua-mo, se emo le ejole be kan be wowula be mo b'a yia ewa ntn anwvnsela a, atin wo nun."

¹⁶ Mo mgbain'n-mo hanln so'n, Polu ko jasv, o ko tu yi sa o ko bubu be, yi nwan: "Izalaye amma o ntn emo mo emo anyin so Nyanmtan be sv yi'n, emo tie. ¹⁷ Izalaye amma'n-mo Nyanmtan ntn a fele ye nan-mo. O a man b'a li ata be nwun a svn mele mo antn be ti

enwɔnmtan ele biala be kɪnnga'n, b'a ndɪ man yɪ bu. Nan bɛ dɪɛ, b'a man b'a hun Zozi. B'a man ejɔlɛ'n mɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɪn nɪn a kpɪn sɔ. ²⁸ Be si Pilatu sɔ ke ɔ mán be hún yí. Kɔsɔ b'a ngɔala b'a ngele man ke like sɔa ati yê yé nwan bɛ hún yí ɔ. ²⁹ Mɔ Zozi anwɔn ejɔlɛ'n kwalaa m'ɔ wɔ ɛhele Ejɔlɛ nɪn anun'n kpɪnlɪn sɔ'n, be kɔ yɪ yí fi kulɔwa nɪn asɔ be kɔ hɔ kɔ sie yí. ³⁰ Nan Nyanmtan man ɔ fi ewue nun ɔ'a tɪnge. ³¹ Mɔ Zozi fi ewue nun tɪngelɪ'n, ɔ yɪlɪ yí nɔwɔn ɔtan kɔ yɔ nyɛ nyɛ ɔ helelɪ bɛ mɔ be nɔn yí nanndɪlɪ'n, ɔ bɔ yí bu Galile mán nɪn anun ɔ kɔ ju Zoluzalemɔn. Menian sɔ'n-mɔ, bɛ yê sian dɪɛ, be le di adanzɪɛ be kan yí ejɔlɛ'n be kele Izalayɛ mán nɪn ɔ.

³² “Yé muonun ye le bɔ Ejɔlekpa sɔ'n ye kele emɔ. ɔ ti like mɔ Nyanmtan falt bɔlɪ yé nan-mɔ anɔhɔba ɔ. ³³ Nyanmtan a man anɔhɔba sɔ nɪn a kpɪn sɔ a man yé mɔ ye ti yé nan-mɔ abusɔ menian'n. ɔ sanlɪn ke, ɔ'a man Zozi fi ewue nun a tɪnge ke be kpɪnlɪn be helelɪ yí wɔ Izalayɛ ejue etɔɛ kalata nɪn ati nnyuan nɪn anun'n ke:

ɛ ti mɪn Wa,

enɛ m'ɔ kɔ'n, n dɪ wɔ Sɪ.

³⁴ “Nyanmtan hanlɪn ke ɔ 'man ɔ fi ewue nun tɪnge, ɔ 'man ɔ nɔwɔ man kún. ɛ 'nwun ke ɔ kpɪnlɪn hanlɪn yí'n:

Anwɔntɪɛ nyila mgbakpa'n

mɔ n valɪ m mɔlɪ *Davidi anɔhɔba'n

yê mɪn 'fa mɪn man emɔ ɔ.

³⁵ ɛhɪka ati, lɪka kɔn biekun yí nwan:

ɛ ngɔ man man atɪn

maan wɔ anwɔntɪɛ sɔanlan'n

ngɔ kpɔlɔ man sɛka nɪn anun.

³⁶ “Mελε mɔ antn belemgbin Davidi te ti ast'n, like mɔ Nyanmtan bisalt yí ke ɔ yɔ'n, ɔ yɔli. Davidi a wu, b'a sie yí lɔka mɔ be sielt yí nan-mɔ'n, ɔ'a kpɔlɔ.
³⁷ Nan sɔanlan'n mɔ Nyanmtan a man ɔ fi ewue nun ɔ a tinnge'n, ɔ'a mgbɔlɔ man.

³⁸ “Anianman mmelenzua-mɔ, emɔ nwún yí ke Zozi dunman nun yê emɔ kɔala ke be nyan ete face ɔ.
³⁹ Sɔanlan biala m'ɔ de yí di'n, ɔ nyan yí ti fi yí nyɔlte ete'n-mɔ kɔalaa mɔ Moyizɪ mala ntɔn a ngɔala a nne man emɔ'n fi nun fite. ⁴⁰ Emɔ nían bé nwɔn kpa, nán ejɔle'n mɔ Nyanmtan mgbɔmanfue'n-mɔ hanlɔn ntɔn a nga man emɔ anwɔn. Afi, bé nwan:

⁴¹ Atubɛnwɔn mma,
 emɔ nían maan ɔ sín bé nwɔn,
 ɔ sanlɔn ke emɔ dɛ a yue.
 emɔ mɛle sɔ, mɔn 'ba yɔ like kɔn.
 se sɔanlan kan like sɔ ntɔn anwɔn ejɔle kele emɔ a,
 emɔ ngɔ le ngɔ li man.”

⁴² Mɔ Pɔlv anɔan tɔlt mɔ be fi asɔntɔn be fitelt'n, be kɔ han be kɔ hele Pɔlv nɔn Baanabast ke be sá be bála ɛnwɔnmɔtan ele ctan fufɔle nán be hán ejɔle sɔ'n biekun. ⁴³ Mɔ be sanndɔli'n, Zufu'n-mɔ dɔɔn nɔn bé mɔ be ti man Zufu nan kɔsɔ be kɔ Zufu'n-mɔ asɔntɔn'n bie'n, be kɔ fa bé nwɔn be kɔ bɔ Pɔlv nɔn Baanabast bé nɔn be kɔ juɔ. Pɔlv nɔn Baanabast be kɔ butu bé ke Zozi anwɔn Ejɔlekpa'n mɔ b'a ti'n, be tíla nun kpa.

⁴⁴ Mɔ ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n mɔ be helelt'n juli'n, yé Mɔn Anɔan Ejɔle ntɔn etie ati, kulo bɔndɔn'n kɔ yia.
⁴⁵ Mɔ Zufu'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ fa Pɔlv nɔn Baanabast anwɔn ɛkpɔ. Ejɔle'n mɔ Pɔlv le kan'n, antɔn be le bɔ be yi be kpe yí nzɔba. ⁴⁶ Pɔlv nɔn Baanabast kɔ nyan anwɔnsele be kɔ han be kɔ hele bé ke: “Emɔ Zufu'n-mɔ, emɔ yê ɔ di ke be di mɔba be kan Nyanmtan

Anvan Ejole'n be kele emo o. Nan kemo o njian man emo, mo ese emo ntan an, ngvan m'o le man ayuelie'n nze nvata man emo'n, yi ti, kikaala die, ye le kaci ye nyin be mo be ti man Zufu'n-mo elo. ⁴⁷ O sanlin ke, e 'nwun junman'n mo ye Min a fa a wula ye sa nun'n, yi nwan:

M'an sie wo ke kanlanniε

maan ε ta man be mo be ti man Zufu'n-mo

nán ε bo ngvan ele nin anwan ejole

ε kele aste nin asu menian'n-mo kualaatin."

⁴⁸ Mo be mo be ti man Zufu'n tul ejole so'n, be ko li yi nwun fe, be ko yi ye Min Anvan Ejole nin aye. Be kuala mo Nyanmtan a hele be dunman yi kalata nin anun ke be nyán ngvan m'o le man ayuelie'n, menian so'n-mo ko fa be nwun be ko man ye Min.

⁴⁹ Ye Min Anvan Ejole'n ko tele ebele etin nin asu. ⁵⁰ Ehi a, Zufu'n-mo ko wowula mmalasua mgbili mgbili'n-mo mo be su Nyanmtan'n nun kulo nin asu menian mgbili mgbili'n-mo abu. Be ko hele Pulu nun Baanabast ahuluwa be ko fuan be fi be man nin anun. ⁵¹ Pulu nun Baanabast be ko wusu be ja nin anun anyvan'n be ko gua be kulo nin asu ebele be ko ho Ikoninwomun kulo nin asu. (Yi bu kele ke Zufu'n-mo mo be ngulo man ke be fa be nwun be man ye Min'n, se be minlin an, nan Pulu nun Baanabast ejole o.) ⁵² Be mo b'a fa be nwun b'a man ye Min Antiosu elo'n, be die, Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo be nun, ese be le fe elie.

14

Ikoninwomun kulo nin asu

¹ Mo Pulu nun Baanabast juli Ikoninwomun elo'n, be holi Zufu'n-mo asonun sua nin anun. Ke be kpulin be boli Ejolekpa'n, o man Zufu nun be mo be ti man

Zufu'n, bé dɔʊn bɛ faɪt bé nʊʊn bɛ manlɪn yé Mɪn. ² Nan Zufu'n-mɔ mɔ bɛ ngulo man kɛ bɛ fa bé nʊʊn bɛ man yé Mɪn'n, bɛ kɔ wowula bé mɔ bɛ tɪ man Zufu nɪn abʊ maan bɛ kɔ fa anianman'n-mɔ anwɔn ɛkpɔ. ³ Pɔɔɔ nʊʊn Baanabast dɪɛ, bɛ tanlanlɪn Ikoninwɔmʊn ɛbɛɛ ɔ hyɛɪ kpa. Bɛ le anwɔnsɛɛ nʊʊn dedi yé Mɪn anun bɛ kan yí nʊʊn ɛjɔɛ'n. Yé Mɪn man bé tunmin maan bɛ yɪ atɛɛ bɛ yɔ asinbɛnʊʊn ninngɛ. ɔ yɔ yí sɔ ɔ man bɛ nwun yí kɛ yí anwunnvoe enwuan ɛjɔɛ'n mɔ bɛ kan'n tɪ ananhɔɛ. ⁴ Kulo nɪn asʊ ɛbɛɛ menian'n-mɔ kɔ bu bé nʊʊn nun. Mmie-mɔ jin Zufu'n-mɔ anzin, mmie-mɔ kʊsʊ jin mmɔfʊɛ'n-mɔ anzin.

⁵ ɛhɪ a, Zufu'n-mɔ nʊʊn bé mɔ bɛ tɪ man Zufu'n nʊʊn bé mgbain'n-mɔ kɔ bɔbʊa bé nʊʊn, bɛ lɛ ba heɛ Pɔɔɔ nʊʊn Baanabast ahʊɔwɔ bɛ tʊtʊ bé ɛbʊɛ bɛ kun bé, ⁶ Mɔ Pɔɔɔ nʊʊn Baanabast nwunlin nun'n, bɛ kɔ yɪ bé bɔɛ nɪn ɛbɛɛ. Bɔ kɔ hɔ Lisitili nʊʊn Dɛɪɔbʊ nʊʊn kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan bé'n-mɔ asʊ. Lisitili nʊʊn Dɛɪɔbʊ tɪ Likawonin mɔn nun kulo. ⁷ ɛbɛɛ, bɛ kɔ bɔ ɛjɔɛkpa'n bɛ kɔ heɛ menian'n-mɔ.

Lisitili kulo nɪn asʊ

⁸ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn bian kʊn wɔ Lisitili kulo nɪn asʊ ɛbɛɛ. Bian sɔ'n tɪ bubuluwafʊɛ sunmin yí mmatʊnman nun, ɔ nanndɪɪ man lé. ⁹ ɛɪɛhʊn kʊn, anɪn ɔ lɛ tie ɛjɔɛ'n mɔ Pɔɔɔ lɛ kan keɛ menian'n-mɔ'n. Pɔɔɔ anyɪn kɔ ha yí nʊʊn. ɔ 'nɪan an, anɪn bian'n le dedi ɔ kʊala kɛ yí nʊʊn sa. ¹⁰ ɛhɪ a, Pɔɔɔ kɔ tɪan kɔ han kɔ heɛ yí kɛ: “jasʊ jinlan fɔʊn!” Mɔ Pɔɔɔ hanlɪn sɔ'n, waka, bian'n kɔ jasʊ kɔ jinlan ɛsɛ ɔ kɔ nanndɪ.

¹¹ Mɔ Menian'n-mɔ nwunlin mɔ Pɔɔɔ yɔɪɪ'n, bɛ kɔ bɔ bɛ kɔ sulo Likawonin anɛ nɪn anun kɛ: “Mmʊsʊn'n-mɔ a kaci bé nʊʊn kulo menian b'a a yé afian ɛwa!” ¹² Bɛ kɔ tʊn Baanabast “Zesɪ” (m'ɔ tɪ bé bʊsʊn kpili'n) yé

be kɔ tɔn Pɔlv kɔsv “Ehmesɪ” (m'ɔ tɪ bɛ mmsvɔn'n-mɔ kpɔmanfɔvɛ'n). ɔ sanlɪn ke Pɔlv yê anɪn ɔ juɔɔ ɔ nɔn Baanabast anɔvan ɔ. ¹³ Mɔ ɛ 'wɔlv kulo nɪn anun'n, ebɛle yê b'a si bɔsvɔn Zest sua nɪn ɔ. Svɔnlan'n m'ɔ tɔtɔ Zest'n kɔ man be kɔ fa nnaɛ. Be kɔ sɪsan bɛ sv nyanman be kɔ sisan nun falawast. Be nɔn nnaɛ'n-mɔ kɔ a kulo nɪn anɔvan nɪn anyunnun. Bian sɔ'n nɔn kulo mma'n kulo ke be fa nnaɛ sɔ'n-mɔ be yɪ tɛɛ be man Pɔlv nɔn Baanabast.

¹⁴ Mɔ Pɔlv nɔn Baanabast tɪtɪ ɛjɔɛ sɔ'n, be kɔ sɔ taladɛ'n mɔ be wula'n be kɔ tɪtɪ nun. Be le ɛnwɔndie be kɔ wɔlv menian'n-mɔ afian. Be le ɛtɪan, bɛ nwan: ¹⁵ “Ebia-mɔ, nzuke ati yê ɛmɔ yɔ sva ɔ? Ye tɪ kulo menian ke ɛmɔ ala. Ye hanlɪn ye helelɪ ɛmɔ, mɛɛ mɔ ye bɔlɪ ɛjɔɛkpa'n ke ɛmɔ yáci ninngɛ mgban mgban ɛhɪ-mɔ be gúa. Nán be káci bɛ nyɪn Tɪastɔvɛ Nyanmtan nɪn anwɔn ɛɔ. ɔ sanlɪn ke yɪ y'ɔ bɔlɪ anwunno nɔn ast, asue jenvie'n nɔn nun ninngɛ'n kvɔlaatin ɔ. ¹⁶ Daba, Nyanmtan yacili mân nɪn anun menian'n-mɔ maan svɔnlan kɔn biala sɪnɪn atɪn m'ɔ kulo nɪn asv. ¹⁷ Nan kɔsv tɛmɔn biala ɔ yɔ ye maan be nwun yɪ. ɔ man esue'n tɔ maan ɛmɔ ninngɛ'n-mɔ yɔ kpa. ɔ gua ɛmɔ anɔvan alɛ ɛsɛ ɔ wula fɛ elie kpili kpa ɛmɔ ahɔnlɪn nɪn anun.”

¹⁸ ɛhɪ, ɛjɔɛ'n muonun mɔ Pɔlv nɔn Baanabast le kan maan be yacɪ tɛɛ ɛyɪɛ'n, nán yɪ nwɔn bie yê anɪn be le di ɔ.

¹⁹ ɛhɪ, Zufv mmie-mɔ fi Antɔsv m'ɔ wɔ Pizidi mân nun'n, ɔ nɔn Ikoninwɔmɔn kulo nɪn asv, be kɔ a. Be kɔ kaci kulo mma nɪn ati. Be kɔ tɔtɔ Pɔlv ɛbɛ ke be 'kun yɪ. Mɔ be yɔlɪ yɪ sɔ'n, be juɔnlɪn ke anɪn ɔ'a wu. Be kɔ hyɔn yɪ be kɔ tɔ kulo tiba. ²⁰ Nan mɔ bɛ mɔ be de Nyanmtan be di'n yialɪ yɪ nwɔn'n, ɔ kɔ jasv, ɔ kɔ

wɔɔ kulo nɛn anun. BE lalt mɔ alɛ hɛnɛn'n, Pɔɔ nɛn Baanabast kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yɛ Deɔɔ nɛn asɔ.

Pɔɔ nɛn Baanabast 'ba sa bɛ nzin

be kɔ Sili Antioɔ

²¹ Eɛ, mɔ Pɔɔ nɛn Baanabast juli Deɔɔ kulo nɛn asɔ'n, be kɔ bɔ Ejɔɛkpa'n be kɔ nyan menian dɔɔn kpa ebefe be kɔ man yɛ Mɛn. BE fi ebefe be kɔ sa bɛ nzin Lisitili, Ikoninwɔmɔ nɛn Antioɔ m'ɔ wɔ Pizidi mɛn nun'n. ²² BE kɔ wowula yɛ Mɛn menian'n-mɔ anwɔnsede, be kɔ bɔ bɛ ke be jɛnlan kpunndiin wɔ bɛ dedi nɛn anun. BE kan be kele bɛ ke: “ɔ di ke ye nwun yɛ nyunnun kpa kɔalaaka nɛn y'a wɔɔ Nyanmɛn Belemgbin Mɛn nɛn anun.” ²³ Kulo kɔn biala asɔnɛn nɛn anun, be man be sie mgbain. BE ɔ eɛ be yɔ asɔnɛn yue a, be sefe Nyanmɛn be fa bɛ be wula yɛ Mɛn mɔ b'a le yɛ b'a li nɛn asa nun.

²⁴ Eɛ anzin, be kɔ kpe nun Pizidi mɛn nɛn anun be kɔ ju Panfili mɛn nɛn anun. ²⁵ BE kɔ han Nyanmɛn Anɔan Ejɔɛ'n Pɛɔɔ kulo nɛn asɔ. BE fi ebefe, be kɔ hɔ Atali kulo'n kɔsɔ asɔ. ²⁶ Atali ebefe, be kɔ fu meli'n m'ɔ le kɔ Antioɔ nɛn anun. ɔ sanɛn ke Antioɔ ebefe yɛ be fal bɛ be wulalt Nyanmɛn asa nun mɔ be hɔɔ yɛ junman nɛn elie ɔ.

²⁷ Mɔ be juli Antioɔ ebefe'n, be kɔ yia asɔnɛn mma'n-mɔ. Yɛ kɔalaa mɔ Nyanmɛn nanndɛɛ bɛ sɔ ɔ yɔɔ, ɔ nɛn ke ɔ kpɛnɛn yɔɔ mɔ bɛ mɔ be ti man Zufɔ'n leɛ Nyanmɛn lili'n, be kɔ bɔ nun amanɛte be kɔ hele bɛ. ²⁸ Mɔ be nwunlin bɛ nwɔn yuelɛ'n, Pɔɔ nɛn Baanabast halɛ anianman'n-mɔ anwɔn ebefe, be hyelɛ Antioɔ.

15

Zoluzal Էմսն Էլօ anyia'n

¹ Էհլ, menian fi Zude mân nun ԲԷ ԿՕ a Antioսս. ԲԷ juli ԷԲԷԷ մօ ԲԷ 'kekele anianman'n-մօ ninng'e'n, ԲԷ nwan: “ՏԷ Բ'a mgbԷ man Էմօ mmian nun ԿԷ *Moyizt mala'n Կրտն ԿԷլԷ ռտն an, Էմօ ngՅala ԲԷ nnyan man ngՅan.”

² Մօ ՔօԼՍ ՆՍՆ Baanabast տլտ ԷյօԷ սօ'n, ԲԷ ՆՍՆ menian սօ'n-մօ ԿՕ su yí ԲՍՍ akրսլսwa ԿԲa. Էհտ a, Օ ԿՕ յօ մօ ՔօԼՍ ՆՍՆ Baanabast ՆՍՆ anianman'n mmie-մօ, ԲԷ հօ Zoluzal Էմսն ԲԷ հօ տւ mmօֆսԷ'n-մօ ՆՍՆ mgbain'n-մօ ԿՕ ԷյօԷ սօ ռտն anwսն.

³ Մօ ԲԷ 'Կօ'n, asօռտն mma'n-մօ ԿՕ gua ԲԷ atն. ԲԷ ԿՕ ԿԲԷ nun Feninsi ՆՍՆ Samali mân ռտն anun. ԼտԿa մօ ԲԷ ԿՕ ju'n, ԿԷ Օ Կրտնտն յօլտ մօ ԲԷ մօ ԲԷ տտ man Zufv'n falt ԲԷ նwսն ԲԷ manտն Nyanmtan'n, ԲԷ Կan յի նwսն ԷյօԷ a, anianman'n-մօ di յի նwսն ֆԷ Կրիլի ԿԲa. ⁴ Մօ ՔօԼՍ ՆՍՆ Baanabast ՆՍՆ Էհտնտն-մօ juli Zoluzal Էմսն'n, asօռտն mma'n-մօ ՆՍՆ mmօֆսԷ'n-մօ ՆՍՆ mgbain'n-մօ ԿՕ le ԲԷ atն. Junman մօ Nyanmtan nanndտլ ԲԷ սս Օ lili'n, ՔօԼՍ ՆՍՆ Baanabast ԿՕ han յի ԿՅalaa ԲԷ ԿՕ hele ԲԷ.

⁵ Մ'օ յօլտ սօ'n, FalisifսԷ mmie-մօ մօ ԲԷ falt ԲԷ նwսն ԲԷ manտն յԷ Մտն'n ԿՕ jasս, ԲԷ nwan: “Օ di ԿԷ ԲԷ ԿԲԷ ԲԷ մօ ԲԷ տտ man Zufv'n mmian nun, ԷսԷ Օ di ԿԷ ԲԷ man ԲԷ di Moyizt mala ռտն asս.”

⁶ ԷյօԷ սօ ռտն anwսն, mmօֆսԷ'n-մօ ՆՍՆ mgbain'n-մօ ԿՕ հօ anyia. ⁷ ԲԷ basalt յի dede a, ՔլԷլտ ԿՕ jasս, յի nwan: “Anianman-մօ, Էմօ st ԿԷ Էմօ afian Էwa, Nyanmtan յտլտ մին a hyԷ ԿԷ m մօ ԷյօԷԿԲa'n n ցԷլԷ ԲԷ մօ ԲԷ տտ man Zufv'n maan ԲԷ ԼԷ յի ԲԷ Լի. ⁸ Nyanmtan m'օ st menian'n-մօ ahտնտն ռտն anun ԷյօԷ'n, Օ'a fa յի WawԷ Nwanzan-nwanzan Օ'a man ԲԷ ԿԷ Օ'a fa Օ'a man

yé'n. Nyanmtan a yɔ sɔ ɔ'a hele ke ɔ'a sɔ bé nun. ⁹ Yé o, bé o, Nyanmtan a mgbá man nun. ɔ sanlɛn ke b'a le Nyanmtan b'a li, ɔ'a tɛ bé ahɔnlɛn nɛn anwɔn. ¹⁰ ɔ yɔ sɛ mɔ aft sian dɛ, ɛmɔ kulo ke be sɔ Nyanmtan be nɛn'n? Bóle mɔ yé nan-mɔ nɔn yé y'a ngwala man yí sɔa'n, bé kɔmɛn sɔ yê ɔ yúe ɔ? ¹¹ Nan yê dɛ, yɛ de yɛ di ke yé ti enyan'n mɔ y'a nyan yí ke bé kɔsɔ b'a nyan yí'n, yé Mɛn Zozi anwunnvoe'n dunman nun ɔ."

¹² Mɔ Pɛlɛ hanlɛn sɔ'n, bé kwalaa be kɔ gua didiɛn, be kɔ tie Pɔlɔ nɔn Baanabast. Atele nɔn asinbenwɔn ninngɛ mɔ Nyanmtan nanndɛlɛ bé sɔ ɔ yɔlɛ wɔ bé mɔ be tɛ man Zufɔ nɛn afian'n, Pɔlɔ nɔn Baanabast kɔ han yí ejɔle be kɔ hele bé.

¹³ Mɔ Pɔlɔ nɔn Baanabast anɔan tɔlɛ'n, Zɔakɛ kɔ jasɔ, yí nwan: "Anianman mmelenzua-mɔ, ɛmɔ tíe mɛn!
¹⁴ Ke ɔ kpɛnlɛn yɔlɛ mɔ abɔbɔ nɛn anɔn Nyanmtan falt bé mɔ be tɛ man Zufɔ nɛn anɔn mmie-mɔ ɔ'a kaci yí menian mɔ yí dunman la bé sɔ'n, Simɔn a han yí nɔwɔn ejɔle. ¹⁵ Ejɔle'n mɔ ɔ'a han'n, ɔ nɔn mɔ Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɛn'n tɛ kɔn. ɔ sanlɛn ke ɛhele ejɔle'n le kele ke yé Mɛn nwan:

¹⁶ ɛhɛ anzin, mɛn 'ba sa mɛn ba.
Davidi sua'n mɔ ɔ'a bubu ɔ a gua'n,
mɛn 'sa mɛn si yí bɔsɔ nɛn anɔn
ɛsɛ mɛn 'tɛnngɛ yí.

¹⁷ Mɛle sɔ'n, menian bɔ nga'n kwalaaɛn,
be 'ba kpɔnndɛ yé Mɛn anzin atɛn.
Yuo, bé kwalaa mɔ be tɛ man Zufɔ
mɔ m'an fele bé ke be kaci mɛn menian'n,
be 'ba yɔ yí sɔ.

¹⁸ Yé Mɛn m'ɔ yɛlɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ
helelɛ daba daba'n,
ejɔle m'ɔ le kan nɛn anɛn.

¹⁹ “Ehka ati, mɪn de mɪn tʊ nun ke ɔ tɪ man kpa ke be kele bé mɔ be tɪ man Zufu mɔ b'a fa bé nwɔn b'a wula Nyanmtan asa nun'n yale. ²⁰ Nan kɔsɔ, ye héle bé kalata ye hán ye héle bé ke nán be di amɔan sɔ naan, nán be di naan buka yí moja'n, nán be di cunmun, ese nán be yɔ satɪlfɔe nyɔɪe. ²¹ Afi, ɔ fi tɪtɪ, kulo kɔn biala asɔ, menian kan Moyizi mala nɪn anun ejɔle. Be kɪnnga yí *enwɔnmɪtan ele ctan daa Zufu-mɔ asɔntɪn sua'n-mɔ anun.”

Kalata'n mɔ be heleɪ nwanɪn asɔntɪn mma'n-mɔ mɔ be tɪ man Zufu'n

²² Mɔ Zɔakti anɔan tɔɪɪ'n, mmɔfɔe'n-mɔ nɔn mgbain-mɔ nɔn asɔntɪn mma'n-mɔ kɔalaa anɔan kɔ se bé nwɔn. Be kɔ yɪ anianman mmie-mɔ bé afian ebele mɔ be nɔn Pɔɪɔ nɔn Baanabast 'kɔ Antɔsɔ ɔ. Bé mɔ be yɪɪ bé'n-mɔ y'ɔ le Zudi mɔ be fele yí Baasabast'n, ɔ nɔn Silast. Zudi nɔn Silast tɪ asɔntɪn nɪn anun menian mɔ anianman'n-mɔ felti bé kpa ɔ. ²³ Kalata'n mɔ be falɪ wulali bé sa nun'n, e 'nwun ejɔle m'ɔ wɔ nun'n:

Anianman-mɔ,

Emɔ mɔ be tɪ man Zufu mɔ be wɔ Antɔsɔ kulo nɪn asɔ, Sili nɔn Silisi mân nɪn anun'n, Zozi mmɔfɔe'n-mɔ nɔn asɔntɪn mgbain'n-mɔ mɔ be tɪ emɔ anianman'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahɪn.

²⁴ Y'a tɪ yí ke menian fi yé afian ewa b'a hɔ a hehele ninnge b'a seɪ emɔ ati anun, ese b'a man emɔ lɔa a bɔ bé nwɔn. Menian sɔ'n-mɔ, nán yé yé ye sɔanɪn bé ɔ. ²⁵ Ehka ati, yé nɔan a se yé nwɔn ewa, y'a yɪ menian ke be hɔ tɪ emɔ. Be nɔn yé nianman Pɔɪɔ nɔn Baanabast mɔ bé nwɔn cian yé'n yé be le ba ɔ. ²⁶ Yé Mɪn Zozi Kilisi dunman nun, ahan menian'n-mɔ 'kun Pɔɪɔ nɔn Baanabast. ²⁷ Ejɔle mɔ y'a hele yí ewa'n, Zudi nɔn Silast muonun, be 'ba han nun ejɔle

be kele emɔ. ²⁸ ɔ sanlɪn ke ye nɔn Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n, ye ngulo man ke emɔ nwun efe kɔn. Nan m'ɔ ti cɪnnjɪn'n yê ye le fa ye tɔ emɔ anyunnun ɔ. ²⁹ Eɪka ati, nán be di amɔvan sɔ naan, nán be di naan buka yí moja'n, nán be di cummun. Eɛɛ nán be yɔ satlɪfɔɛ nyɔlɛ. Sɛ emɔ yaci nyɔlɛ sɔ'n-mɔ gua a, ɔ ti kpa.

YE wɔ cɪan fɔfɔlɛ!

³⁰ Eɪ, be kɔ man bé mɔ be yɪlɪ bé nɪn atɪn ke be hó Antioɔsɔ. Mɔ be juli elɔ'n, be kɔ yia yé Mɪn menian'n-mɔ kɔalaatin be kɔ fa kalata'n be kɔ wula bé sa nun. ³¹ BE kɔ kɪnnga kalata'n. Mɔ be tɪlɪ nun ejɔlɛ nɔn anwɔnsɛlɛ'n m'ɔ wowulalɪ bé'n, bé kwalaa be kɔ li yí nwɔn fɛ. ³² KEMɔ anɪn Zudɪ nɔn Silastɪ muonun, be ti mgbɔmanfɔɛ'n, be kɔ han ejɔlɛ dɔɔn be kɔ hele anianman'n-mɔ be kɔ wowula bé anwɔnsɛlɛ be kɔ cɪɪ bé lɔa. ³³ Zudɪ nɔn Silastɪ kɔ li kɔ yɔ elɛnyuan kɔn ebɛlɛ. Mɔ bé ehɔlɛ tɛmɔn juli'n, anianman'n-mɔ nɔn bé be kɔ li ngalɛ be kɔ man bé atɪn be kɔ sa bɔ kɔ hó bé mɔ be sɔanlɪn bé nɪn anwɔn elɔ. [³⁴ Nan Silastɪ dɛ, ɔ kɔ ha Antioɔsɔ ebɛlɛ.] ³⁵ Pɔlɔ nɔn Baanabastɪ, bé kɔsɔ be kɔ ha Antioɔsɔ ebɛlɛ. BE nɔn mmie-mɔ dɔɔn kpa be kekele menian'n-mɔ ninngɛ eɛɛ be kan yé Mɪn Anɔvan Ejɔlɛ'n.

Pɔlɔ nɔn Baanabastɪ 'ba tɪtɪ bé nwɔn nun

³⁶ M'ɔ lili kɔ yɔ elɛnyuan kɔn'n, Pɔlɔ kɔ han kɔ hele Baanabastɪ kɛ: “Kulo'n-mɔ kɔalaatin mɔ ye sɪnlɪn sɔ ye hanlɪn yé Mɪn Anɔvan Ejɔlɛ'n, ye hó sɔ ye fɔfua anianman'n-mɔ anwɔn.” ³⁷ Ehɔlɛ nɪn anun an, anɪn Baanabastɪ kulo ke Zɔvan mɔ be fɛlɛ yí Maakɪ'n nɔn bé kɔ. ³⁸ Pɔlɔ nɪanlɪn an, anɪn ɔ nvata man ke Zɔvan Maakɪ kɔ bie. ɔ sanlɪn ke, ɔ yacili Pɔlɔ nɔn Baanabastɪ Panfili mân nun, ɔ a mmɔka man bé junman nɪn anun fíí kɔn.

³⁹ Ɛhi a, akpɔlɔwa kɔ tɔ Pɔlɔ nɔn Baanabast afian dede be kɔ titi bɛ nɔwɔn nun. Baanabast kɔ fa Zɔvan Maakti be kɔ fu meli nun be kɔ ho Sipɔlɔ mɔn nun. ⁴⁰ Pɔlɔ kɔsɔ kɔ fa Silast. Mɔ anianman'n-mɔ falti bɛ wulali yɛ Mɔn asa nun yueli'n, cuein, yɛ Pɔlɔ nɔn yɛ, be hɔli ɔ. ⁴¹ Be kɔ nanndi Sili nɔn Silisi mɔn nɔn anun. Be kɔ wowula asɔntɔn mma'n-mɔ anwɔnsɛɛ.

16

Pɔlɔ nɔn Silast 'ba fa Timote be kɔ bɛ nɔwɔn

¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antɔn Pɔlɔ nɔn Silast b'a ho Deɔlɔbɔ nɔn Lisitili. Antɔn yɛ Mɔn sɔvanlan'n kɔn wɔ Lisitili ebɛɛ. Be fɛɛ yɛ Timote. Yɛ nin'n ti Zufu, ɔ de Nyanmtan di. Nan yɛ sɔ'n ti Geɛkɔ. ² Anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Lisitili ebɛɛ nɔn bɛ mɔ be wɔ Ikoninwɔmɔn'n, be kan ke Timote ti sɔvanlan kpa. ³ Ɛhi a, Pɔlɔ nwan ɔ 'fa Timote kɔ yɛ nɔwɔn. ɔ kɔ fa yɛ kɔ kɔ yɛ nɔwɔn. Zufu'n-mɔ mɔ be wɔ ebɛɛ etin diɛ nɔn asɔ'n dunman nun, Pɔlɔ kɔ man be kɔ kpɛ Timote mmian nun. ɔ sanɔn ke bɛ kwalaa be si ke Timote asɔ'n ti Geɛkɔ. ⁴ Kulo mɔ be kɔ sɔn sɔ'n, ninngɛ'n mɔ Zoluzalɛmɔn ɛɔ asɔntɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn mmɔfɔɛ'n-mɔ heɛli'n, ninngɛ sɔ'n yɛ be kan be kele anianman'n-mɔ ke be li sɔ ɔ. ⁵ Antɔn asɔntɔn mma'n-mɔ dedi'n ɛ kɔ yɛ nyunnun, ɛsɛ antɔn bɛ nɔwɔn ɛ sɔn. Afɛ ɔtan daa menian fa bɛ nɔwɔn be man yɛ Mɔn.

Yɛ Mɔn 'ba hiɔn Pɔlɔ ɛlatɛ

⁶ Ɛhi anzin, Pɔlɔ nɔn Silast nɔn Timote be kɔ ho Azi mɔn nun. Ebɛɛ, Wawɛ Nwanzan-nwanzan nɔn a mman man bɛ atɔn maan b'a ngan man Nyanmtan Anɔvan ɛjɔɛ'n. Be kɔ kpɛ nun Filizi nɔn Galasi mɔn nun. ⁷ Mɔ antɔn be ka kaan be ju Misi mɔn nun'n, bɛ nwan be 'kɔ Bitinin mɔn nun. Nan kɔsɔ Zozi Wawɛ'n ngɔ man bɛ atɔn. ⁸ Ɛhi a, be kɔ kpɛ nun Misi mɔn nɔn anun, be kɔ

hɔ Tolowast kulo nɪn asɔ lɪka mɔ meli'n-mɔ jinlan'n.
 9 ɛbɛɛ, kɔngɔɛ, yɛ Mɪn kɔ hɪn Pɔɔɔ ɛɛɛɛ. ɛɛɛɛ nɪn
 anun, Pɔɔɔ 'nɪtan an, anɪn Masedɔvanɪn mɔn nɪn anun
 sɔvanlan kɔn jin yɪ nyunnun ɛbɛɛ, ɔ ɛ sɛɛ yɪ kɛ: “Sɪn
 Masedɔvanɪn mɔn nɪn anun ɛwa nɔn bala bɔka yɛ!”

10 Mɔ Pɔɔɔ hɪnɪn ɛɛɛɛ sɔ'n yuelɪ'n, ɛbɛɛ ala, yɛ kɔ
 bɔbɔɔa yɛ nɔɔn mɔ yɛ 'kɔ Masedɔvanɪn ɔ. ɔ sanɪn kɛ,
 anɪn y'a nɔɔn yɪ fɔɔn kɛ yɛ Mɪn ɛ fɛɛ yɛ kɛ yɛ hɔ bɔ
 ɛjɔɛkpa'n yɛ hɛɛ ɛɔ mɔn nɪn anun menian'n-mɔ.

Filipɔ kulo nɪn asɔ

11 Yɛ kɔ fɔ meli nun Tolowast ɛbɛɛ yɛ cuein, yɛ nɔvan
 y'ɔ ɛ asue afian kpɔɛ'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Samotalast nɪn
 asɔ. Mɔ alɛ hɪnɪn'n, yɛ kɔ bɔ yɛ ti Neyapolisi kulo nɪn
 asɔ. 12 Yɛ fi Neyapolisi ɛbɛɛ yɛ kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fɛɛ
 yɪ Filipɔ nɪn asɔ. Filipɔ tɪ Masedɔvanɪn alimɔɔa etin'n
 kulo, ɛsɛ Lɔmɔn menian wɔ ɛbɛɛ. Yɛ lili kɔ yɔ ɛɛsan
 kɔn kulo sɔ nɪn asɔ. 13 Mɔ *ɛnɔɔnɔmɪtan ɛɛ cɪan'n juli'n,
 yɛ fi kulo nɪn asɔ yɛ kɔ jasɔ. Yɛ kɔ hɔ asue kɔn anɔvan.
 Yɛ yɔɪ ajɔnɪn kɛ ɛbɛɛ yɛ Zufɔ'n-mɔ yɪa bɛ yɔ asɔnɪn
 ɔ. Yɛ kɔ tɛtanlan asɪ. Yɛ kɔ han ɛjɔɛ'n yɛ kɔ hele
 mmalasua'n-mɔ mɔ anɪn b'a yɪa ɛbɛɛ'n. 14 Mɔ yɛ 'kan
 ɛjɔɛ'n, anɪn balasua kɔn ɛ tie. Balasua sɔ'n, bɛ fɛɛ yɪ
 Lidi. ɔ fi kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Tiatili nɪn asɔ. ɔ tɔnɪn
 ɛtanlan kɔkɔɛ mɔ yɪ nɔɔn cɪan. ɔ sɔ Nyanmɪtan. Yɛ
 Mɪn kɔ buke yɪ ajɔnɪn maan ɔ kɔ yɔ anzɔɛ ɔ kɔ tie
 ɛjɔɛ'n mɔ anɪn Pɔɔɔ ɛ kan'n. 15 Bɛ kɔ sɔnɪn yɪ nɔn
 yɪ sasɔ'n-mɔ. Mɔ bɛ sɔnɪnɪn yɪ yuelɪ'n, ɔ kɔ fɛɛ yɛ,
 yɪ nwan: “Sɛ ɛmɔ de tɔ nun kɛ mɪn de yɛ Mɪn mɪn di
 sakpa a, anɪn ɛmɔ bala a tanlan mɪn awulo.” ɔ si yɛ sɔ
 dede yɛ kɔ kpati yɛ kɔ tie.

Bɛ 'ba gua Pɔɔɔ nɔn Silast fiadɪ

¹⁶ Ɛhi, mo antn ye le ko lka mo ye yo asontn elɔ'n, afantan kun ko a ko tu ye. Balasua so'n, wawe ete kun wo yi nun. Wawe ete so'n man o yi munnzue o nyan esika doʊn kpa man yi mɔn-mo. ¹⁷ Afantan'n ko si ye su, ye nun Pɔlv, o le tan kan ke: "Nyanmtan'n m'o wo anwunno elɔ'n, yi ngva y'o le menian Ɛhi-mo. Atɔn'n mo be sn su a be nyan be ti'n, yi nwon ejole ye be le kan be kele emo o!" ¹⁸ Afantan'n le yi so dede ko yo ctan nyɛ nyɛ. Yi be-yue-asɛ, yi nyɔɔɛ'n ko hun Pɔlv ɛya. Pɔlv ko bu yi nyɔn o ko han ko hele wawe ete'n ke: "Zozi Kilisi dunman nun, min nwan ɛ fi balasua nɔn anun ɛ fite!" Mo Pɔlv hanɔn so'n, ebele ala, wawe ete'n fi balasua nɔn anun o ko fite.

¹⁹ Sian de mo afantan nɔn amɔn-mo nɔn an, o nyɔ man munnzue nan b'a nyan esika'n, be ko hyɔn Pɔlv nun Silast asɛ dede be nun be ko ho lka mo be di ejole'n mgbain'n-mo aja su. ²⁰ Be ko fa be be ko ho ko wula *Lomɔn awaa menian'n-mo asa nun. Be nwan: "Menian Ɛhi-mo le seti ye kulo'n. ²¹ Be ti Zufu, ninnye mo be kekele'n, ye mo ye ti *Lomɔn menian'n, ye mala'n mman man ye atɔn ke ye tie anaan ye yo."

²² Baga'n kusɔ ko jasɔ Pɔlv nun Silast akomɔn anun. Awa menian'n-mo man be ko tua Pɔlv nun Silast be ko le be taladi'e'n. Be ko man atɔn ke be fin be mgbele. ²³ Mo be finlin be mgbele yuel'n, be ko gua be fiadi. Be ko han be ko hele nzalafu'n m'o nɔn fiadi nɔn asu'n ke o sɛsa be kpa. ²⁴ Mo be hanɔn so be heleɔ nzalafu'n, yi kusɔ o ko gua be fiadi sua nɔn akunnun elɔ kpa. O ko fa tabva o ko bo be ja kpaun.

²⁵ Ko yo alɔmunnun, antn Pɔlv nun Silast le yo asontn be tu ejue be yi Nyanmtan ayɛ. Ɛhɔnɔn-mo mo be wo fiadi sua nɔn anun'n, antn be le tie. ²⁶ Kunmgba ala, asɛ'n ko kpusu seɛ kpa dede fiadi sua

nɪn awulabɛbu nɪn anwɔn kɔ han. ɛbɛɛ ala, fiadtɪ sua nɪn anɔvan'n-mɔ kɔ tike tike. Bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadtɪ'n-mɔ ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ tɪtɪ tɪtɪ. ²⁷ Nzalafu'n kɔ tinngɛ. M'ɔ nwunlin kɛ fiadtɪ sua nɪn anɔvan'n-mɔ gugua sɔ'n, ɔ kɔ hyɔɪn yɪ dadɪɛ'n, ɔ 'fa kun yɪ nwɔn. Afi ɔ jɔnlɪn kɛ anɪn bɛ mɔ bɛ wɔ fiadtɪ sua nɪn anun nɪn a nwanndi nwanndi. ²⁸ Mɔ Pɔɔɔ nwunlin yɪ'n, ɔ kɔ tɪan sɛɛ kpa, yɪ nwan: “N'ɛ kun wɔ nwɔn! Yɛ kɔalaa yɛ wɔ ɛwa!”

²⁹ ɛɪtɪ a, nzalafu'n kɔ bisa kɛ bɛ mán yɪ kanlanntɛ. Ndɛ-ndɛ, ɔ kɔ wɔɔɔ sua'n mɔ Pɔɔɔ nɔn Silast wɔ nun nɪn anun. Esulo kɔ han yɪ, yɪ nwɔn lɛ wɔɔɔ yɪ ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pɔɔɔ nɔn Silast aja nun. ³⁰ M'ɔ yɔɔɔ sɔ'n, ɔ kɔ man Pɔɔɔ nɔn Silast kɔ fite. ɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Nja-mɔ, mɪn 'yɔ sɛ nán m'an nyan mɪn ti!”

³¹ Pɔɔɔ nɔn Silast nwan: “De yɛ Mɪn Zozi di, ɛ nɔn wɔ nwɔn amma'n-mɔ 'ba nyan bɛ ti.”

³² Pɔɔɔ nɔn Silast kɔ han yɛ Mɪn Anɔvan ɛjɔɛ'n bɛ kɔ heɛ yɪ nɔn yɪ awulo nɪn anun menian'n-mɔ kɔalaaɪn. ³³ Kɔngɔɛ kpa, dɔɛ sɔ nɪn asɔ, nzalafu'n nɔn Pɔɔɔ nɔn Silast bɛ kɔ hɔ, ɔ kɔ nwunnzin bɛ nwɔn nganlan'n-mɔ anun. ɔ kɔ man bɛ kɔ sɔɔɔn yɪ nɔn yɪ awulo nɪn anun menian'n-mɔ kɔalaaɪn. ³⁴ ɔ nɔn Pɔɔɔ nɔn Silast kɔ hɔ awulo ɔ kɔ man bɛ like bɛ kɔ li. Bian sɔ'n nɔn yɪ nwɔn amma'n-mɔ kɔalaaɪn kɔ li fɛ kpa. ɔ sanɪn kɛ b'a lɛ Nyanmɪan b'a li.

³⁵ Mɔ alɪɛ hɪnlɪn'n, Lɔmɔn awaa menian'n-mɔ kɔ yɪ menian kɛ bɛ hɔ hán héɛ nzalafu'n kɛ: “Yaci menian sɔ'n-mɔ nun.”

³⁶ Nzalafu'n kɔ a kɔ han kɔ heɛ Pɔɔɔ kɛ: “Mgbain'n-mɔ a man atɪn kɛ bɛ yáci ɛmɔ nun. Yɪ ti, ɛmɔ kɔala kɛ bɛ fite bɛ kɔ anzɔnunjɔ nun.”

³⁷ Eht a, Pɔlv kɔ han kɔ hele bé mɔ mgbain'n-mɔ yɪli bé'n ké: “Yé mɔ yɛ ti *Lɔmɔn menian'n, b'a mmua man yé ndɛɛ, b'a bɔ yé bagua nun ɛsɛ b'a hyɪ yé b'a gua fiadt! Sian antn afti bɛ kulo ké bɛ fia bɛ yɪ yé ɔ? Cɛɛ! ɛmɔ hɔ hán héle bé ké bé bɔbɔ muonun bɛ bála a yɪ yé!”

³⁸ Mɔ Pɔlv hanɪn sɔ'n, menian'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kɔ tɔ mgbain'n-mɔ bɛ kɔ han ɛjɔlɛ'n sɔa. Mɔ mgbain'n-mɔ tɪli ké Pɔlv nɔn Silast ti Lɔmɔn menian'n, bé nɔwɔn kɔ wɔsɔ bé. ³⁹ Bé muonun bɛ kɔ a kɔ tɔ Pɔlv nɔn Silast. Bɛ kɔ li bé mgbata. M'ɔ yueli'n, bɛ kɔ yɪ bé fi fiadt sua nɪn anun bɛ kɔ bɔtɔ bé ké bɛ fi kulo nɪn asɔ bɛ tú. ⁴⁰ Mɔ Pɔlv nɔn Silast fi fiadt sua nɪn anun fiteli'n, bɛ hɔli Lidi awulo ɛlɔ. Mɔ bɛ nwunlin anianman'n-mɔ anwɔn bɛ wowulali bé anwɔnsɛlɛ yueli'n, cuein yê bɛ hɔli ɔ.

17

Tesaloninki kulo nɪn asɔ

¹ Eht, Pɔlv nɔn Silast kɔ kpɛ nun kɔ sɪn Anfipolisi nɔn Apolonin kulo nɪn asɔ. Bɛ kɔ hɔ kɔ ju Tesaloninki kulo nɪn asɔ. Tesaloninki ɛbɛlɛ, Zufɔ'n-mɔ le asɔnɪn sua kɔn. ² Kɛ Pɔlv kpɪnyɔ yɪ daa'n, ɔ kɔ hɔ Zufɔ asɔnɪn sua nɪn anun. *ɛnwɔnmɪtan ele ɔtan nsan solo sɔ, Pɔlv nɔn menian'n-mɔ mɔ antn bɛ wɔ asɔnɪn sua nɪn anun'n kɔ han ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nɪn anun ɛjɔlɛ. ³ Pɔlv kɔ hehele ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nɪn anun ké ɔ di ké *Kilisi'n nwun yɪ nyunnun ɔ wu ɔ fi ewue nun ɔ tinngɛ. ɛsɛ ɔ kɔ han kɔ hele bé ké: “Zɔzi sɔ'n mɔ mɪtan kan yɪ ɛjɔlɛ mɪtan kele ɛmɔ'n, yɪ dein yê ɔ ti Kilisi nɪn ɔ.” ⁴ Mɔ bɛ tɪli yɪ sɔ'n, bé nun mmie-mɔ leli tɔli nun bɛ falɪ bé nɔwɔn bɛ bɔli Pɔlv nɔn Silast. Gɛlɛkt menian dɔwɔn kpa mɔ bɛ sɔ Nyanmɪtan'n, bɛ nɔn mmalasua'n-mɔ mɔ bɛ le dibɛlɛ kpa'n, bé kɔsɔ bɛ kɔ fa bé nɔwɔn bɛ kɔ bɔ Pɔlv nɔn Silast.

⁵ Mɔ Zufu'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ fa bé nwɔn ekpɔ. Be kɔ nwun tomgban mmie-mɔ gua nɔn asu. Be kɔ hohuan bé nɔan maan be kɔ ti be kɔ wɔɔɔ menian'n-mɔ anun be kɔ fannyan kulo'n. Be kɔ hɔ bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yí Zwasun. Be 'kɔ a kpɔnnɔde Pɔɔɔ nɔn Silast be fa bé be fite bagua nɔn anyunnun. ⁶ Be kɔ kpɔnnɔde Pɔɔɔ nɔn Silast dede be ngɔ nwun man bé. Ehi a, be kɔ fa bé ejɔle be kɔ gua Zwasun nɔn anianman'n mmie-mɔ anwɔn. Be nɔn bé kɔ hɔ kulo nɔn asu mgbain'n-mɔ aja su. Anɔn be le tɔan be kan ke: “Menian ehi-mɔ a bɔ mân bɔndɔn'n. Sian'n, ewa yê b'a ju ɔ! ⁷ Zwasun a sike bé yí awulo! Amanmuo mɔ menian sɔ'n kɔalaa bu'n, ɔ nɔn belemgbin kpain'n mala dɔe'n-mɔ ti man kɔn. Afɔ be le kele ke belemgbin kɔn biekun wɔ ebɛle, be fele yí Zozi.” ⁸ Mɔ kulo nɔn asu mgbain'n-mɔ nɔn bagua'n tɔti ejɔle sɔ'n, bé nwɔn kɔ jue bé. ⁹ Mgbain'n-mɔ kɔ bɔ Zwasun nɔn ehiɔnɔn-mɔ kale kɔalaa nán b'a yaci bé nun.

Belee kulo nɔn asu

¹⁰ Mɔ alíe sanɔn'n, anianman'n-mɔ kɔ man Pɔɔɔ nɔn Silast be kɔ hɔ Belee kulo nɔn asu. Mɔ be juli elɔ'n, Pɔɔɔ nɔn Silast kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anun. ¹¹ Belee ebɛle Zufu'n-mɔ ati anun ti kpa tala Tesaloninki dɔe'n-mɔ. Be kɔ yɔ anzɔe be kɔ tie Nyanmɔtan Anɔan ejɔle'n kpa. Cɔan daa be nɔan ehɛle ejɔle nɔn anun be nɔan se ejɔle'n mɔ Pɔɔɔ kan'n nɔn yí ti kɔn an. ¹² Bé nun dɔn kpa kɔ le Nyanmɔtan Anɔan ejɔle'n kɔ li. Geleki'n-mɔ anun, mmalasua mɔ be le dibɛle mgbili mgbili'n, bé nɔn mmelenzua dɔn kpa kɔsu kɔ fa bé nwɔn be kɔ man yé Mɔn.

¹³ Nan mɔ Tesaloninki Zufu'n-mɔ tɔti ke Pɔɔɔ le kan Nyanmɔtan Anɔan ejɔle'n Belee elɔ'n, be kɔ a be kɔ wowula menian'n-mɔ abɔ be kɔ fannyan kulo'n. ¹⁴ Ebɛle

ala, anianman'n-mɔ kɔ man Pɔlv kɔ bɔ yí ti asue jenvie nɛn anvan ɛlv. Nan kɔsv Silast nɛn Timote halt Belee ɛbele. ¹⁵ BÉ mɔ antn bɛ nɛn Pɔlv lɛ kɔ'n, bɛ nɛn yí hɔlv dede bɛ juli Atɛntn kulo nɛn asv. Mɔ bɛ sielt yí Atɛntn ɛbele'n yê bɛ salt hɔlv Belee ɔ. Mɔ bɛ 'sa bɛ kɔ'n, Pɔlv manlɛn bÉ ngaltɛ kɛ Silast nɛn Timote bála ndɛ-ndɛ ba a tv yí Atɛntn ɛbele.

Atɛntn kulo nɛn asv

¹⁶ Mɔ antn Pɔlv wɔ Atɛntn ɛbele ɔ lɛ nɔwɔndɛ Silast nɛn Timote'n, kulo nɛn asv amvan nwala nwala nɛn anwɔn ɛya kɔ hun yí kpa. ¹⁷ Pɔlv nɛn Zufv'n-mɔ nɛn bÉ mɔ bɛ ti man Zufv mɔ bɛ sv Nyanmtan'n, ɔ nɛn bÉ bɛ kan ɛhele ɛjɔle nɛn anun ɛjɔle bÉ asɔntn sua nɛn anun. Ctan daa gua nɛn asv, bÉ mɔ Pɔlv nɛn bÉ kɔ yia'n, ɔ kan Nyanmtan Anvan ɛjɔle'n ɔ kele bÉ. ¹⁸ ɛpikuli nɛn ɛstoyiki fâ'n-mɔ asv mgbain mmie-mɔ kɔsv nɛn Pɔlv kɔ jɔjɔ. Antn mmie-mɔ lɛ bisa kɛ: “Atɔba ɛht nwan nze?” Antn mmie-mɔ a sɔ sv kɛ: “ɔ lɛ kan mmɔsvɛntn ngacile-mɔ anwɔn ɛjɔle”. Bɛ lɛ kan sɔ, aft antn Pɔlv lɛ kan Zozi nɛn yí ewuetinngɛ nɛn anwɔn ɛjɔle. ¹⁹ ɛht a, bɛ kɔ fɛle Pɔlv bɛ nɛn yí kɔ hɔ mgbain'n-mɔ mɔ bɛ sie kulo nɛn anyunnun. Mgbain sɔ'n-mɔ, bɛ fɛle bÉ “Ayelopazv mma”. Bɛ kɔ bisa Pɔlv kɛ: “Asv, ɛ kvala kɛ ɛ kan ngehele fɔfɔle sɔ nɛn anwɔn ɛjɔle kaan kele yé ɔ? ²⁰ ɔ sanlɛn kɛ, ninngɛ ngacile ngacile'n mɔ ɔ lɛ kan yí nɔwɔn ɛjɔle ɛ kele yé'n, yɛ kulo kɛ ɛ tu yí bv.” ²¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antn Atɛntn ɛbele, kulomannin nɛn nyɔfɔvɛ amannɛ ɛbɔ, ɔ nɛn amannɛ fɔfɔle etie ala y'ɔ ti bÉ like mɔ bɛ yɔ ɔ.

²² ɛht, Pɔlv kɔ jinlan Ayelopazv mma'n-mɔ afian, yí nwan: “Atɛntn amma, m'an tv mɛn nyɛn m'an nɛntan dede a, antn ɛmɔ ti menian mɔ bɛ lɛ kɔwɔndɛ

Nyanmtan sakpa. ²³ Afi mELE mO mtn 'kpannza emO kulo ntn asU mtn nEntan emO amvan'n-mO ninng'e'n, m'an nwun ke b'a hELE b'a gua amvan sua kun anwun ke: 'Ehu ti busun bie mO ye nzi man yi'n die.' Inhtn! Like so'n mO emO su yi nan kusU emO nzi man yi'n, yi nwun ejole ye mtn 'ba han mtn kele emO ntn o.

²⁴ "Nyanmtan Kpili m'O bOti man'n nun ninng'e'n-mO kualaatin'n, o ti anwunno nbn as'i'n mtnlan. Sua mO svanlan ko si ko man yi'n, nan nun y'O da o. ²⁵ ESE kusU o'a nze man ke svanlan g'ua yi nvan alie. O sanln ke yi lli ye o man kulo menian'n-mO kwalaa ngvan, o man be de enwunmtan o man be ninng'e kualaatin o. ²⁶ O nanndi kulo svanlan kunmgba cein asU ye o'a bo menian'n-mO kwalaa mO be wo asie ntn asU ntn o. EluloE nbn lika mO be 'tetanlan ntn eyee eyee, o'a hele yi kualaatin. ²⁷ O a yo yi so maan menian'n-mO kpunnde yi, be tutu be sa dede be nwun yi. Afi Nyanmtan wo ye nun kun biala anwun koku. ²⁸ O sanln ke 'se ye ti menian an, o fi yi.' Ejole kunmgba so'n ye emO menian'n-mO mO be kele kalata'n heleli o. Be nwan: 'Ye kusU, ye di yi afilie'n bie.'

²⁹ "Kemo afti ye di yi afilie'n bie'n, nan man ye junln ke Nyanmtan ti esika emanlan amvan, jete anaan ebue mO kulo svanlan a bo yi ti anun o'a yo o. ³⁰ Nyanmtan mmu man mELE'n mO antn menian'n-mO nzi man ejole fi'i'n kun. Nan sian die, o le fele menian'n-mO mO be wo lika kualaatin'n ke be kaci be abalabo'n. ³¹ Afi, o'a hele ctan kun mO o 'ba bua man b'ondin'n ndee sese su o. Yi ti, o'a yi yi nwun svanlan. Svanlan so'n, o man o fi ewue nun o'a tinng'e maan menian'n-mO kwalaa a nwun yi!"

³² M'O Polu hanln ewuetinng'e ejole mO be tli'n, mmie-mO ko gulu yi nwun, mmie-mO kusU nwan:

“Cian fufole ye ko tie wó ejole so'n.” ³³ Antn ke o kpintn yoli mo Pólu fi bé nun ebele o jasuli ntn antn. ³⁴ Nan kusu, bé nun mmie-mo falt bé nwun be bolu Pólu ese be leli yé Mtn be lili. Bé mo be leli yé Mtn be lili'n mmie-mo y'ó le Deninsi m'ó wo Ayelopazu ntn anun bie'n. Balasua kun, be fele yí Damali nun mmiekun-mo.

18

Kolnti kulo ntn asu

¹ Ehi anzin, Pólu fi Atentn ebele o ko ho Kolnti kulo ntn asu. ² M'ó juli eló'n, o ko tu Zufu belenzua kun. Belenzua so'n, be fele yí Akilast. O fi Pvn mân nun. Yí y'li Pilisili. Bele mo be fi Itali mân nun ba a o. O sanln ke belemgbin kpain'n mo be fele yí Kulodu ntn a han ke Zufu'n-mo kvalaatin fi Lómun kulo ntn asu be tú. Pólu ko fa yí nwun ko bo bé. ³ Kemó bé junman'n mo be di'n nun Pólu di'e'n ti kun'n, afi be nwun tantu, Pólu nun bé be ko tanlan be ko li junman. ⁴ *Enwunmtan ele cian daa, Pólu kan Nyanmtan Anvan Ejole'n Zufu'n-mo asontn sua ntn anun. O kulo ke Zufu'n-mo nun bé mo be ti man Zufu'n de ejole so'n tu nun.

⁵ Nan mo Silast nun Timote fi Masedvanun mân nun be walt tulú Pólu'n, Nyanmtan Anvan Ejole ntn ala yé antn Pólu kan o. O kan yí yuein kele Zufu'n-mo ke Ngvandefue'n y'ó le Zozi. ⁶ Ejole'n mo Pólu ko han'n, Zufu'n-mo bo yi. Be kpe Pólu nzuba. Ehi a, Pólu ko wusu yí talad'e'n-mo anun ko gua bé nwun, o ko han ko hele bé ke: “Se emó minlin an, emó muonun bé ejole o. Mtn nzi man nun. Sian di'e, bé mo be ti man Zufu ntn anwun yé mutn ko o.”

⁷ Mo Pólu hanln so yueli'n, o fi ebele o ko ho bian kun awulo. Bian so'n, be fele yí Titiyusi Zusutusu. O su Nyanmtan. Yí awulo'n mantan Zufu'n-mo asontn

sua'n. ⁸ Nunhan kɔn, bɛ fɛlɛ yí Kilisipusi, ɔ tɪ Zufu'n-mɔ asɔntɪn sua nɪn asɔ kpain. ɔ nɔn yí awulo nɪn anun menian'n-mɔ kɔlaatin bɛ kɔ fa bɛ nwɔn bɛ kɔ man yé Mɪn. Kolɪntɪ ɛbɛlɛ menian dɔɔn mɔ bɛ tɪlɪ ɛjɔlɛ'n mɔ Pɔlv hanlɪn'n, bɛ falɪ bɛ nwɔn bɛ manlɪn yé Mɪn ɛsɛ bɛ sɔntɪlɪn bɛ.

⁹ ɛhɪ, kɔngɔɛ kɔn, yé Mɪn kɔ hɪn Pɔlv ɛlalɛ ɔ kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Pɔlv, n'ɛ sulo, nan wɔ lɪlɪ kan ɛjɔlɛ'n kɔ wɔ nyunnun, n'ɛ muan wɔ nɔan. ¹⁰ ɔ sanlɪn kɛ mɪn nɔn wɔ yê ɔ san ɔ. Sɔanlan fɪí ngɔala man kɛ ɔ cɪ wɔ ɔ yɔ wɔ ɛtɛ. Afɪ mɪn menian dɔɔn kpa wɔ kulo ɛhɪka asɔ.” ¹¹ Mɔ yé Mɪn hanlɪn sɔ yuelɪ'n, Pɔlv tanlanlɪn Kolɪntɪ ɛbɛlɛ afɔɛ kɔn sala nsian ɔ hehelelɪ menian'n-mɔ Nyanmtan Anɔan ɛjɔlɛ'n.

¹² ɛhɪ, mɛlɛ mɔ anɪn Galiɔn tɪ Lɔmɔn kɔnmanna Akayi mɔn nun'n, Zufu'n-mɔ kɔ hɔ Pɔlv ati ahuan. Bɛ nɔn yí kɔ hɔ awaa nun mgbain'n-mɔ aja sɔ. ¹³ Bɛ nwan: “Atɪn mɔ mala'n ngele man'n yê sɔanlan ɛhɪ kele menian'n-mɔ maan bɛ sɪn sɔ bɛ sɔ Nyanmtan ɔ.” ¹⁴ Nan bɛ hanlɪn ɛhɪ mɔ ahan Pɔlv 'buke yí nɔan'n, Galiɔn kɔ han kɔ hele Zufu'n-mɔ kɛ: “Sɛ sɔanlan ehuan ɛjɔlɛ anaan nyɔlɛ ɛtɛ bie ɛjɔlɛ a, mɪn 'sie mɪn nzɔ mɪn tie ɛmɔ, ɛmɔ Zufu'n-mɔ. ¹⁵ Nan kɛmɔ ɔ'a yɔ dunman nɔn ɛmɔ muonun bɛ mala nɪn anwɔn akpɔlvwa ɛsúɛ ɛjɔlɛ'n, yí dɪɛ ɛmɔ ɛjɔlɛ ɔ. Mɪn ngulo man kɛ mɪn di ɛjɔlɛ sɔa-mɔ!” ¹⁶ Mɔ Galiɔn hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ hɪhan bɛ nun. ¹⁷ ɛhɪ a, Zufu'n-mɔ kɔlaatin kɔ sɔ Sosɔtɛntɪn m'ɔ tɪ Zufu'n-mɔ asɔntɪn sua nɪn asɔ kpain'n, bɛ kɔ bɔ yí awaa nun ɛbɛlɛ. Nan mɔ bɛ 'bɔ yí'n, Galiɔn kɔ yɪ yí nyɪn sɔa tili.

Pɔlv 'ba sa kɔ Antɔɔsɔ.

¹⁸ Ɛhi anzin, Pɔlv hyeli Kolnti ebele kpa. Eleshun kun, ɔ ko sele anianman'n-mɔ atn. Mɔ be manlɔn yɔ atn'n, ɔ nun Akilast nun Pilisili be ko fu meli kun anun be ko ho Sili mɔn nun. Asannan nɔn b'a tu be bu'n, Pɔlv man be kpalt yɔ ti'n kulo'n mɔ be fele yɔ Sankele nɔn asv. ɔ sanlɔn ke, ɔ bobvɔlt Nyanmtan. ¹⁹ Be ko ho ko ju kulo'n mɔ be fele yɔ Efɛzi nɔn asv. ɔ ko yaci Akilast nun Pilisili ebele. ɔ ko ho Zufu'n-mɔ asɔntɔn sua nɔn anun ɔ nun be be ko han Nyanmtan Anvan Ejɔle'n. ²⁰ Be ko han be ko hele Pɔlv ke ɔ hye ebele kaan. Pɔlv nwan cece. ²¹ Mɔ Pɔlv fi be nwɔn ebele ɔ 'ko'n, yɔ nwan: “Se Nyanmtan bua a, mɔn 'ba sa mɔn ba fua emɔ anwɔn.” ɔ ko fu meli nun Efɛzi ebele ²² ɔ ko ho Sezale. ɔ fi Sezale ebele ɔ ko ho asɔntɔn mma nɔn ahɔn ebisa Zoluzalemɔn elɔ. ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ ko ho Antiovs. ²³ ɔ lili temɔn kaan ebele. Eɛe ɔ ko sa ko fa atn'n biɛkun. ɔ ko stɔstɔn Galasi nun Filizi mɔn nɔn anun kulo kulo'n-mɔ asv, ɔ ko fofua anianman'n-mɔ kɔlaatin abvsv, ɔ ko wowula be anwɔnsele, ɔ ko man be dedi'n ko ho yɔ nyunnun.

Apolɔsv 'ba ho Efɛzi nun Kolnti

²⁴ Ɛhi, Zufu belenzua kun ko a ko ju Efɛzi ebele. Belenzua sɔ'n be fele yɔ Apolɔsv. ɔ fi Ezipiti mɔn nɔn anun kulo'n mɔ be fele yɔ Aleɟɟzanndili nɔn asv. Apolɔsv ti svanlan m'ɔ st jvɔ eɛe ɔ st Ehele Ejɔle'n kpa bɔkɔv. ²⁵ Be hanlɔn ye Mɔn Anvan Ejɔle be heleli yɔ. ɔ le anwɔnndeɛe ɔ kan eɛe ɔ kekele menian'n-mɔ Zozi anwɔn ejɔle'n fɔvɔn. Nan kvsv, Zvan esɔntan dte nɔn ala y'ɔ st yɔ ɔ. ²⁶ Eleshun kun, Zufu'n-mɔ asɔntɔn nɔn anun, Apolɔsv ko han ejɔle dede yɔ nvan ko tɔ. Mɔ Pilisili nun Akilast tɔlt ejɔle'n mɔ Apolɔsv hanlɔn'n, be ko fa yɔ be ko bɔ be nwɔn. Be ko hehele yɔ Nyanmtan atn'n yuein yuein kpa. ²⁷ M'ɔ yɔlt sɔ'n, Apolɔsv yɔlt ajvɔntɔn ke ɔ 'ko Akayi mɔn nun. Anianman'n-mɔ ko

wowula yí anwònselɛ. Bɛ kɔ hɛlɛ kalata kɛ ɔ fá mán Kolntɪ asɔntɪn mma'n-mɔ. B'a hɛlɛ yí kalata ntɪn anun kɛ bɛ só Apolɔsɔ nun kanlanman. Mɔ Apolɔsɔ hɔltɪ juli ɛlɔ'n, bɛ mɔ Nyanmtan a nwun bɛ nwɔn anwunnvoe maan b'a kaci yí menian'n, ɔ bukaltɪ bɛ kpa. ²⁸ ɔ sanltɪn kɛ ɔ kan ejɔlɛ'n ɔ kekele nun Zufu'n-mɔ anyunnun kɛ b'a fun. ɔ lɛ ɛhɛlɛ ejɔlɛ'n ɔ kele bɛ kɛ Zozi y'ɔ tɪ *Kilisi ntɪn ɔ.

19

Efɛzɪ kulo ntɪn asɔ

¹ ɛhtɪ, mɛlɛ mɔ antɪn Apolɔsɔ wɔ Kolntɪ'n, Pɔlɔ nanndɪ Azi mán ntɪn anun mmɔka'n-mɔ asɔ dede ɔ kɔ a kɔ ju Efɛzɪ kulo ntɪn asɔ. M'ɔ juli ɛbɛlɛ'n, ɔ kɔ nwun anianman mmie-mɔ, b'a fa bɛ nwɔn b'a man yé Mɪn. ² Pɔlɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Kɛ ɛmɔ faltɪ bɛ nwɔn bɛ manltɪn yé Mɪn'n, asɔ ɛmɔ a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan ntɪn ɔ?”

Mɔ Pɔlɔ bisaltɪ bɛ sɔ'n, bɛ nwan: “Yɛ tɪltɪ man kɛ bɛ fɛlɛ like bie Wawɛ Nwannzan-nwannzan bɔbɔ.”

³ ɛhtɪ a, Pɔlɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Antɪn ɛsɔntan benin yê bɛ sɔntɪnltɪn ɛmɔ ɔ?”

Bɛ nwan: “Zɔan ɛsɔntan dɪɛ'n yê b'a sɔntɪn yé ɔ.”

⁴ Mɔ bɛ hanltɪn sɔ'n, Pɔlɔ nwan: “Bɛ mɔ bɛ kɔ kaci bɛ abalabɔ'n mɔ bɛ kɔ fa bɛ nwɔn bɛ kɔ man Nyanmtan'n, bɛ yê Zɔan sɔntɪn bɛ ɔ. ɛsɛ antɪn ɔ lɛ kan kele Izalayɛ mán'n kɛ sɔanlan kɔn fi yí nzin ɔ lɛ ba. Sɔanlan sɔ'n m'ɔ di kɛ bɛ de yí bɛ di'n, bɛ fɛlɛ yí Zozi.”

⁵ Mɔ Pɔlɔ hanltɪn sɔ mɔ bɛ tɪltɪ'n, bɛ kɔ man bɛ kɔ sɔntɪn bɛ wɔ yé Mɪn Zozi dunman nun. ⁶ Mɔ bɛ sɔntɪnltɪn bɛ yuelɪ'n, Pɔlɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fua bɛ nwɔn bɛ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. Bɛ kɔ han antɛ ngacile ngacile ɛsɛ Nyanmtan kɔ fa ejɔlɛ kɔ wula bɛ nɔan bɛ kɔ han. ⁷ Bɛ tɪ kɔ yɔ menian bulu nɔn nnyuan.

⁸ Ehi anzin, Pɔɔɔ kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔɔnɔn sua nɔn anun. Ebeɛ asu sala nsan, ɔ nzulo man nun, ɔ kan Nyanmtan Belemgbin Mân nɔn anwɔn ejɔɛ ɔ kele bé maan bé kusu be de be di. ⁹ Ejɔɛ'n mɔ Pɔɔɔ kan'n nvalɔ man mmie-mɔ anwɔn ese be ngulo man ke be de be di. Be kan yé Mɔn atɔn nɔn anwɔn ejɔɛ ete ete asɔɔnɔn sua nɔn anun. Ehi ati, Pɔɔɔ kɔ yaci bé. ɔ nɔn bé mɔ b'a le yé Mɔn b'a li'n kɔ hɔ. Anɔn sukulu kɔn wɔ ebeɛ, be feɛ yí Tilanunsi sukulu. Sukulu sɔ nɔn anun yé ctan daa Pɔɔɔ kan Nyanmtan Anwan Ejɔɛ nɔn ɔ. ¹⁰ ɔ heleɛ like ebeɛ dede afuɛ nnyuan. ɔ man bé kwalaa mɔ be wɔ Azi mân nɔn anun'n, Zufu o, bé mɔ be ti man Zufu o, be tɔɔ yé Mɔn Anwan Ejɔɛ'n.

Seva amma mmelenzua'n-mɔ anwɔn ejɔɛ'n

¹¹ Ehi, anɔn Nyanmtan nanndɔ Pɔɔɔ su ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ mgbili mgbili kpa. ¹² ɔ man hanmɔntɔ duku anaan etanlan m'ɔ kɔ han Pɔɔɔ anwɔnnaan'n, se be fa be kan nwuluwafuɛ'n-mɔ a, nwuluwafuɛ'n-mɔ anwɔn sa, ese wawe ete'n-mɔ fi bé nun tu.

¹³ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Zufu mmie-mɔ kɔ kulo kulo'n-mɔ asu be fɔan wawe ete'n-mɔ fi nwuluwafuɛ'n-mɔ anun. Zufu sɔ'n-mɔ kusu nwan be 'fa yé Mɔn Zozi dunman'n be fɔan wawe ete'n-mɔ. Yí ti, be kan be kele wawe ete'n-mɔ ke: “Zozi mɔ Pɔɔɔ kan yí ejɔɛ'n dunman nun, mɔn nwan emɔ fite!” ¹⁴ Bé mɔ anɔn be le di junman sɔ'n, be ti mma mmelenzua nsu. Bé sɔ'n li Seva, ɔ ti Zufu'n-mɔ anun tɛɛyɔfɔɛ kpain'n kɔn. ¹⁵ Mɔ be hanɔn sɔ'n, wawe ete'n nwan: “Mɔn sɔ Zozi ese mɔn sɔ Pɔɔɔ kusu. Nan emɔ, nwan menian dɛɛ y'ɔ le emɔ?” ¹⁶ Ehi a, swanlan'n mɔ wawe ete'n wɔ yí nun'n kɔ ti kɔ tɔ bé su. Yí sa kɔ hɔala bé kwalaaɔn, ɔ kɔ hele bé yale kpa dede be fi sua nɔn anun be 'nwanndi a, anɔn bé nwɔn gua su b'a buta buta.

¹⁷ Efɛzi amma, Zufu o, m'ɔ ti man Zufu o, bé kwalaa be kɔ ti ɛjɔle sɔ'n, esulo kɔ han bé. ɛsɛ be kɔ man yé Mɪn Zozi anyɪnnzɔ kpa. ¹⁸ Bé dɔɔn mɔ be falɪ bé nwɔn be manlɪn yé Mɪn'n, be ba be kan bé nyɔɪɛ ɛtɛ'n-mɔ bagua nɪn anun. ¹⁹ Menian'n-mɔ dɔɔn mɔ anɪn be yɪ jiliwa'n nɔn bé jiliwa kalata'n-mɔ kɔ a. Be kɔ yala yɪ menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ɛbɛɛ. Be kɔ sɪsɪn be kɔ nwun kalata sɔ'n-mɔ gua, ɔ ti esika jɛtɛ mma akpɪ abulanun. ²⁰ Anɪn kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔɪɪ mɔ tunmin sɔ nɔn anwɔnsɛɛ sɔ yé Mɪn Anɔvan ɛjɔlɛ'n tɛɛɛɪ nɪn anɪn.

Efɛzi kulo'n 'ba fannyan

²¹ ɛɦɪ anzin, Pɔɔɔ kɔ fua kɛ ɔ 'kpɛ nun Masedɔvanɪn nɔn Akayi mɔn nɪn anun ɔ kɔ Zoluzalɛmɔn. ɛɦɪka ati, yɪ nwan: “Sɛ mɪn kɔ mɪn ju ɛɔ a, ɔ di kɛ mɪn kɔ Lɔmɔn kɔsɔ.”

²² ɛɦɪ a, ɔ kɔ sɔvan yɪ mmɔkafɔɛ'n-mɔ anun nnyuan, Timote nɔn Elastɪ. Nan yɪ muonun yɪ Pɔɔɔ, ɔ kɔ ha Azi mɔn nɪn anun ɛbɛɛ kaan biekun.

²³ Mɛɛɛ sɔ'n, yé Mɪn Anɔvan ɛjɔlɛ'n dunman nun, Efɛzi kulo'n kɔ fannyan. ²⁴ Anɪn bian kɔn wɔ ɛbɛɛ, be fɛɛ yɪ Demetilyusi. ɔ ti junnvɔɛ. ɔ fa jɛtɛ ɔ bɔ bɔsɔɔn balasua'n mɔ be fɛɛ yɪ Aateminsi'n sua mma mma. ɔ nɔn bé mɔ be di junman sɔ'n nyan nun esika kpili kpa. ²⁵ ɛɛɦɔn kɔn, Demetilyusi kɔ yia yɪ menian'n-mɔ nɔn junnvɔɛ ɛɦɪnlɪn-mɔ. ɔ kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun kɛ: “Ebia-mɔ, ɛmɔ sɪ kɛ yé ɛkpasie'n fi junman ɛɦɪ. ²⁶ Nan kɔsɔ, like mɔ bian'n mɔ be fɛɛ yɪ Pɔɔɔ yɔ'n, ɛmɔ ti ɛsɛ ɛmɔ nwun yɪ. Nán kɛ Efɛzi ɛwa angɔnmɪn ɔ, nan Azi mɔn'n kwalaa anun, Pɔɔɔ sɔ'n nanndɪ nun ɔ kan kɛ amɔvan'n mɔ menian'n-mɔ sɔ'n, ɔ ti mgban. Menian dɔɔn a le yɪ ɛjɔle nɪn a tɔ nun. ²⁷ ɛjɔle sɔ'n kwalaa kɛ ɔ man yé junman'n tɔ, ɛsɛ ɔ kwalaa kɛ ɔ man bɔsɔɔn

kpili Aateminsi sua'n m'ɔ le dunman'n minlin. BʊSʊTɪn Aateminsi mɔ Azi m̄an n̄tɪn anun n̄bɪn eyuadɪ n̄tɪn anun b́e kʊalaa bɛ sɔ'n, sʊanlan f́í lɛ ngɔ bɔ ý dunman kún!”

²⁸ Mɔ Demetiliyusi hanlɪn sɔ mɔ bɛ tɪlɪ'n, ɛya kɔ a, anɪn bɛ lɛ tɛtɪan bɛ kan kɛ: “Efɛzɪ amma, ý bʊSʊTɪn Aateminsi'n tɪ kpili o! Efɛzɪ amma ý bʊSʊTɪn Aateminsi'n tɪ kpili o!” ²⁹ ɛjɔlɛ sɔ'n kɔ fannyan kulo bɔndɪn n̄tɪn anun. B́e kʊalaa bɛ kɔ tu woo bɛ kɔ hyɔtɪn Gayiyusi n̄bɪn Alisitakɪ, b́e n̄bɪn y'ɔ le lɪka mɔ bɛ yia bɛ kan b́e ngɔhʊa'n. Gayiyusi n̄bɪn Alisitakɪ fi Masedʊanɪn m̄an nun. Bɛ tɪ Pɔlʊ amanngʊn. Bɛ n̄bɪn ý yê ɔ kɔ ý atɪn'n-mɔ. ³⁰ Pɔlʊ kulo kɛ ahan ɔ fite bagua n̄tɪn anyunnun, nan ý Mɪn menian'n-mɔ a mman man ý atɪn. ³¹ Ý manngʊn mmie-mɔ kɔ bɛlɛ ý ngalɛ kɛ n'ɔ kɔ lɪka mɔ menian'n-mɔ a yia'n. Ý manngʊn sɔ'n-mɔ fi Azi m̄an n̄tɪn anun, bɛ di awaa junman.

³² Tɛmʊn sɔ'n, anɪn lɪka mɔ b'a yia ɛlɔ a yɔ beje beje kpa. Menian mmie-mɔ lɛ tɪan bɛ kan ɛjɔlɛ kʊn, anɪn mmie-mɔ kʊsʊ lɛ tɪan bɛ kan ɛjɔlɛ fʊfɔlɛ. B́e nun mmie-mɔ dɔʊn nzi man like mɔ ý ti yê b'a yia'n bɔbɔ. ³³ ɛhɪ a, bɛ kɔ sʊsɔ ɛjɔlɛ n̄tɪn asʊ bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Zufʊ bian kʊn. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ ý Alɛgɪzanndɪlɪ. Anɪn Zufʊ'n-mɔ lɛ wowula ý bʊ kɛ ɔ fite bagua n̄tɪn anyunnun. Mɔ Alɛgɪzanndɪlɪ fitelɪ bagua n̄tɪn anyunnun'n, ɔ kɔ tʊ ý sa kɛ bɛ gúa diin nán ɔ 'kan ɛjɔlɛ ɔ kele b́e. ³⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin kɛ ɔ tɪ Zufʊ'n, b́e kʊalaa b́e bʊ kɔ yɔ kʊn bɛ lɛ tɪan bɛ kan kɛ: “Efɛzɪ amma, ý bʊSʊTɪn Aateminsi'n tɪ kpili o! Efɛzɪ amma, ý bʊSʊTɪn Aateminsi'n tɪ kpili o!” Bɛ lɛ ɛtɪan sʊa dede kɔ yɔ dɔhyʊlɪ nnyuan.

³⁵ Ý bɛ-yue-astɛ, kulo n̄tɪn asʊ kpɔmanfʊɛ'n kɔ yɔ kɔ man bɛ kɔ gua b́e ahʊnlɪn astɪ. Ý nwan: “Efɛzɪ

amma, sʋanlan benin y'ɔ nzu man ke Efɛzi kulo'n yê
 ɔ sisa bʋsʋɩn kpili Aateminsi sua'n nʋn yí abaaba'n
 m'ɔ fi nyanmtansʋ ɔ'a ju nɩn ɔ? ³⁶ Sʋanlan fíí ngbala
 ɔ nzu man yí nʋɩn akpʋlʋwa. Yí ti, emɔ gúa bé
 ahʋnlɩn asɩ nán b'a nzɛɔ man like. ³⁷ ɔ sanɩn ke
 menian'n-mɔ mɔ emɔ nʋn bé a a ɛwa'n, b'a nwua man
 amʋan sua'n-mɔ anun ninngɛ, ɛsɛ b'a ngan man bʋsʋɩn
 Aateminsi kʋsʋ anwʋn ejɔlɛ ɛɛ. ³⁸ Sɛ Demetiliyusi nʋn
 yí junnvʋɛ'n-mɔ kulo ke bɛ sanman sʋanlan an, ɔ le
 ctan mɔ mgbain'n-mɔ tanlan asɩ bɛ di ejɔlɛ ɔ. Anɩn
 lɩka mɔ bɛ kʋala ke bɛ nʋn bé ejɔlɛ'n kɔ nɩn anɩn! ³⁹ Sɛ
 ejɔlɛ biekun wɔ ɛbɛlɛ a, anɩn mgbain'n-mɔ yia a, emɔ
 kɔ fa kɔ tʋ bé nyunnun. ⁴⁰ Afɩ like mɔ y'a yɔ yí ɛnɛ'n,
 bɛ kʋala ke bɛ tun yé ɛsʋan ke y'a jasʋ awaa akɔmɩn
 anun. ɔ sanɩn ke, sɛ bɛ bisa yé like mɔ yí ti yê y'a yia
 nɩn an, yɛ ngɔ hʋala man yí nʋan tu nán y'a sa yé nɩn.”
⁴¹ Mɔ kpɔmanfʋɛ'n hanɩn sɔ yuelɩ'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ
 sanndɩ.

20

Pɔlʋ 'ba tu atɩn

¹ ɛhɩ, ɔ yɔlɩ mɔ kulo nɩn anun gualɩ diin'n, Pɔlʋ kɔ
 yia yé Mɩn menian'n-mɔ. ɔ kɔ wowula bé anwʋnsɛlɛ, ɔ
 nʋn bé, bɛ kɔ li ngalɛ, cuein yê ɔ hɔlɩ Masedʋantɩn
 mân nun ɔ. ² ɔ kɔ nanndɩ ɛbɛlɛ mân sɔ nɩn anun ɔ
 kɔ han ejɔlɛ dɔɩn ɔ kɔ wowula yé Mɩn menian'n-mɔ
 anwʋnsɛlɛ. Mɔ Pɔlʋ wowulalɩ bé anwʋnsɛlɛ yuelɩ'n, ɔ
 kɔ hɔ Gɛlɛsɩ mân nun ³ ɔ kɔ li ɛbɛlɛ sala nsan. Mɛlɛ
 mɔ ahan ɔ fi ɛbɛlɛ ɔ 'kɔ Sili mân nun'n, bɛ kɔ yɩ yí
 anzʋti ke Zufʋ'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan. ɛhɩ a, Pɔlʋ kɔ yɔ
 ajʋnlɩn ke ɔ di ke ɔ sa yí nzin ɔ sɩn Masedʋantɩn mân
 nun. ⁴ Mɔ ɔ 'ba'n, menian mɔ bɛ walt somanɩn yí dede
 bɛ juli Azi mân nun'n y'ɔ le Sopatɛɛ m'ɔ fi Belee kulo nɩn

asɔ mɔ yí sɪ y'ɔ le Pilusi'n, Alisitakti nɔn Segɔndusi mɔ be fi Tesaloninki kulo nɔn asɔ'n, Gayiyusi m'ɔ fi DELɪbɔ kulo nɔn asɔ'n nɔn Timote, Tisiki nɔn Tolofimɔn mɔ be fi Azi m̄an nun'n. ⁵ BE kɔ li m̄ba yé nyunnun Tolowast kulo nɔn asɔ be le nɔwɔndɛ yé ebɛle. ⁶ Mɔ be lili *Pakt fɛtɪ'n yuelɪ'n, m̄ɪn nɔn Pɔlɔ yɛ kɔ tu yé bɔ Filipɔ kulo nɔn asɔ. YE la asue nyɔnsɔ dede ctan nnun nán y'a ju Tolowast y'a tɔ ehtɪnɪn-mɔ. Mɔ yɛ juli Tolowast'n, yɛ lili ebɛle mɔle kɔn.

Etisusi ewuetinnge'n

⁷ Eht, mɔle'n, yɛ yialɪ yé Mɪn alɛ nɔn anwɔn. Pɔlɔ kɔ han ejɔle ɔ kɔ hele asɔnɔn mma'n-mɔ. Kɛmɔ alɛ ctɪn an, anɔn ɔ di kɛ Pɔlɔ kɔ'n, ɔ kɔ han ejɔle dede be kɔ bɔ kɔ yɔ alɪmunnun. ⁸ Anɔn kanlannɛ dɔɔn kpa wɔ awaa nɔn asɔ sua'n mɔ y'a yia nun nɔn anun. ⁹ MELE mɔ Pɔlɔ 'kan ejɔle'n, anɔn kpafɛle kɔn tɪ mɛnzɛle nɔn anɔan ɔ le daft kpa. Kpafɛle sɔ'n, be fele yí Etisusi. Etisusi fi awaa'n m'ɔ wɔ sɔ ngɔkɔn ngɔkɔn nsan'n, ɔ kɔ tɔ ast. BE 'kuku yí sɔ a, Etisusi a wu. ¹⁰ Eht a, Pɔlɔ kɔ ju ast ɔ kɔ han yí nɔwɔn ast ɔ kɔ fa Etisusi yí sa sɔ, yí nwan: “Nán be di yalɛ, ɔ sanɪn kɛ ɔ wuli man!” ¹¹ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Pɔlɔ salɪ fɔlɪ awaa nɔn asɔ. ɔ kɔ bu kpaɔn'n ɔ kɔ li. ɔ kɔ han ejɔle dede alɛ kɔ hɪn. Mɔ alɛ hɪnɪn'n yê ɔ hɔlɪ ɔ. ¹² Kpafɛle'n dɛ, be nɔn yí 'ba a, anɔn yí nyɔn wɔ sɔ. ɔ man bé kwalaa bé lɔa ctɪlɪ kpa.

¹³ Eht, Pɔlɔ kɔ fa bé ja nun atɪn'n m'ɔ kɔ kulo'n mɔ be fele yí Asɔsɔ nɔn asɔ. Yé dɛ, yɛ kɔ fɔ meli nun yɛ kɔ li m̄ba yí nyunnun Asɔsɔ elɔ. Afɪ Pɔlɔ helelɪ kɛ yɛ yía ebɛle nán y'a fa yí meli nɔn anun. ¹⁴ Mɔ Pɔlɔ walɪ tɔlɪ yé Asɔsɔ ebɛle'n nán y'a fa yí meli nɔn anun y'a hɔ kulo'n mɔ be fele yí Mintilɛnɔn nɔn asɔ. ¹⁵ YE juli Mintilɛnɔn mɔ alɛ hɪnɪn'n, yɛ la sɔ dede yɛ kɔ ju

kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Kio nɪn anɔan nun. Alíɛ hɪnlɪn biekun, yɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Samɔsɔ nɪn asɔ. Alíɛ hɪnlɪn biekun, yɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Minle nɪn asɔ. ¹⁶ Afi Pɔlɔ fualɪ kɛ bɛ ju Efɛzi kulo nɪn asɔ ɛbɛlɛ a, bɛ njinlan man nán b'a nga man Azi mân nɪn anun ɛbɛlɛ. Kɛ ɔ kɔ yɔ nán ɔ'a ju Zoluzalɛmɔn kulo nɪn asɔ ndɛ *Pantekɔtɔ fɛtɪ cɪan'n, ɛht yê antɪn Pɔlɔ lɛ jɔnlɪn ɔ.

Pɔlɔ nɔn Efɛzi asɔnɪn nɪn asɔ mgbain'n-mɔ 'ba li ngalɛ

¹⁷ Mɔ yɛ juli Minle'n, Pɔlɔ kɔ tɔ Efɛzi asɔnɪn nɪn asɔ mgbain'n-mɔ ngalɛ kɛ bɛ bála a tɔ yé Minle ɛbɛlɛ. ¹⁸ Bɛ walɪ juli ɛbɛlɛ a, Pɔlɔ nwan: “ɔ bɔ yí bɔ alimɔa cɪan mɔ n juli Azi mân nɪn anun'n, kɛ mgbɪnlɪn mɪn nɔn ɛmɔ yɛ nanndɪlɪ'n, ɛmɔ sɪ. ¹⁹ M'an bɛbɛlɛ mɪn nɔwɔn yé Mɪn ɛsúɛ nɪn anun, mɪn tɪtɪ mɪn nyɪn ɛmɔn mɪn sa nun, ɛsɛ Zufɔ'n-mɔ man n nɔwunlin amanntɪnhunlun. ɔ sanlɪn kɛ antɪn bɛ kɔ mɪn ti ahuan. ²⁰ ɛmɔ sɪ kɛ like m'ɔ tɪ kpa man ɛmɔ'n, m'an va man fíí m'an vɪa man ɛmɔ. M'an han yí kɔalaa m'an hele ɛmɔ bagua nun ɔ nɔn ɛmɔ awulo'n-mɔ anun. ²¹ M'an han m'an hele bé mɔ bɛ tɪ Zufɔ nɔn bé mɔ bɛ tɪ *Gɛlɛkɪ'n kɛ bɛ nún bé nɔwɔn bɛ káci bé abalabɔ'n wɔ Nyanmɪtan anɔwɔn ɛsɛ bɛ lé yé Mɪn Zozi Kilisi bɛ lí.

²² “Kɪkaala dɛ, n dɪ kɛ sɔanlan mɔ b'a cɪɪ yí ɔ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n lɛ cɔn mɪn kɔ Zoluzalɛmɔn, mɪn nzɪ man ɛjɔlɛ mɔ ɔ 'ba tɔ mɪn ɛlɔ ɔ. ²³ Mɔ mɪn sɪ nɪn ala y'ɔ le kɛ, kulo biala mɔ n gɔ ju sɔ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kan kele mɪn kɛ bɛ lɛ ba tɔ mɪn fiadɪ ɛsɛ mɪn 'ba nɔwun nyinlinlin. ²⁴ Nan mɪn dɛ, nán mɪn ngɔan'n y'ɔ tɪ mɪn cɪnnjɪn ɔ. Nyanmɪtan anɔwunnoɛ ɛsíɛ ɛjɔlɛkpa'n mɔ yé Mɪn Zozi a fa a wula

mín sa nun ké m mó n géle menian'n-mó'n, ké ɔ kɔ yɔ nán m'an li junman sɔ'n dede m'an gua yí bú'n, ehi y'ɔ ti mɪn ɔnnjɪn ɔ.

²⁵ “Sian dɛ, mɪn sɪ ké ɛmɔ mɔ m'an tanlan ɛmɔ afian m'an bɔ Nyanmtan Belemgbin Mân nɪn anwɔn ɛjɔɛ m'an hele ɛmɔ'n, ɛmɔ lɛ ngɔ nwun man mín nyunnun kún. ²⁶ Yí ti, mɪn kan mɪn kele ɛmɔ ɛnɛ ké ɛmɔ anun kɔn m'ɔ kɔ minlin'n, mɪn nzɪ man yí ɛjɔɛ nun. ²⁷ ɔ sanlɪn ké Nyanmtan afɔtu'n kɔlaatin, m'an tu ɛmɔ, m'an nva man fíí m'an nvɪa man ɛmɔ. ²⁸ Yí ti, ɛmɔ nían bé nwɔn ye ɛsɛ bɛ nían menian'n-mɔ kɔlaatin mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɪn a fa a wula ɛmɔ asa nun nɪn asɔ kpa. ɛmɔ nían Asɔnɪn'n mɔ Nyanmtan a man yí kunnun Baa nɪn a wu a to yí ti ngɔan nɪn asɔ kpa. ɔ sanlɪn ké Asɔnɪn sɔ'n ti yí muonun yí dɛ.

²⁹ “Mɪn sɪ ké mɪn kɔ a, menian anwɔn esulo ké naan bedi 'ba wɔɔ ɛmɔ afian bɛ fannyan asɔnɪn mma'n-mɔ anun. ³⁰ ɛmɔ muonun afian, menian 'ba jasɔ bɛ kan ato ɛjɔɛ bɛ man dedi mma'n-mɔ si bé sɔ. ³¹ Yí ti, ɛmɔ káɔ bɛ sísa bé nwɔn. ɔ sanlɪn ké, kɔngɔɛ nɔn eyua dede afɔɛ nsan, mín nɔan wɔ sɔ m'an tu ɛmɔ anun kɔn biala fɔɔ. Mɪn 'tu ɛmɔ fɔɔ a, anɪn mɪn sun.

³² “Afi sian dɛ, mɪn fa ɛmɔ mɪn wula Nyanmtan asa nun. ɔ kɔla ké ɔ man yí anwunnvoe ɛsíɛ ɛjɔɛ'n bɔka ɛmɔ, ɛsɛ ɛmɔ asa kan ajâ'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a sie bé kɔlaa mɔ bɛ ti yí dɛ'n. ³³ Mín nyɪn a mmɔɔ man sɔanlan fíí esika, anaan taladɛ. ³⁴ ɛmɔ muonun sɪ ké n ne mín sa n nili junman n nyanlɪn like mɔ anɪn mɪn nɔn mín manngɔn'n-mɔ y'a mian yí nwɔn'n. ³⁵ M'an yɔ yí sɔ m'an man ɛmɔ a nwun yí nyunnun nɔn yí nzin'n kɔlaatin ké ɔ fata ké ye di junman sɔa ye bɔka ehianfɔɛ'n-mɔ. Anɪn yé ti káɔ ɛjɔɛ'n mɔ yé Mɪn Zozi

hanltn'n. Yí nwan: 'SE ε fa man an, salte wɔ nun tala mɔ be le fa be man wó'n.' "

³⁶ Mɔ Pɔlv hanltn sɔ yueltn, ɔ nɔn bé be kɔ gua bé nanngɔnlɔnman ast ɔ kɔ yɔ asɔntn. ³⁷ Bé kwalaa be le esuan be kɔ tɔ Pɔlv nun be kɔ li ngalɛ. ³⁸ Alɔabɔ'n m'ɔ hanltn bé'n y'ɔ le mɔ Pɔlv hanltn hele bé ke be le ngɔ nwun man yí nwɔn kún'n. Eht anzin, be hɔlt gualt yí atɔn dede ɔ fɔlt meli nɔn anun.

21

Pɔlv 'ba hɔ Zoluzalemɔn

¹ Eht, mɔ ye nɔn bé ye lili ngalɛ yueltn mɔ ye sanndɔltn'n, meli'n falt yé fóvɔn dede yí nɔan y'ɔ le lɔka'n mɔ be fele yí kɔsv'n. Alíe hɔnltn, ye kɔ tu yé bɔ ebele ye kɔ ju lɔka'n mɔ be fele yí Lɔdɔ'n. Eɛe ye fi ebele, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Patala nɔn asɔ. ² Mɔ ye juli ebele'n, antn meli kɔn le kɔ Feninsi mân nun. Ye kɔ fɔ nun, cuein yê ye hɔlt ɔ. ³ Ye hɔlt dede mɔ ye 'mantan Sipɔlv mân'n, mɔ antn ye gua meli nɔn anun yé nyɔn tua yí'n, ye kɔ sɔn asue afian kpɔle mân sɔ nɔn abɔ ast nán y'a tɔ yé ti Sili mân nun. Ye hɔlt dede mɔ ye juli kulo'n mɔ be fele yí Tii nɔn asɔ'n, meli'n kɔ si ast. Aft antn ebele y'ɔ di ke be yɔ nun ninng'e'n be gua ɔ. ⁴ Ye kɔ nwun yé Mɔn menian, ye kɔ li mɔle kɔn bé nwɔn ebele. Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ man be kɔ han be kɔ hele Pɔlv ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ⁵ Nan mɔ ye lili mɔle kɔn yueltn mɔ ye 'kɔ'n, be nɔn bé yɔ nɔn bé mma'n-mɔ, bé kwalaa be kɔ hɔ yé atɔn egua dede kulo'n tiba. Ye kɔ gua yé nanngɔnlɔnman ast jenvie nɔn anɔan ye kɔ yɔ asɔntn. ⁶ Ye yɔlt asɔntn yueltn mɔ ye lili ngalɛ'n, ye kɔ fɔ meli nɔn anun yê be salt hɔlt awulo ɔ.

⁷ Ye kɔ tu yé bɔ Tii ebele, yé nɔan y'ɔ le kulo'n mɔ be fele yí Pɔtolemayisi nɔn asɔ. Mɔ ye juli ebele'n, ye

hɔltɪ bɪsɔlt ɔnɪɔnmɔn'n-mɔ aɦtɪn yɛ kɔ li ɔtɔn kɪn bɛ nwɔn ɛbɛlɛ. ⁸ Mɔ alɪɛ hɪnɦɪn'n, yɛ kɔ sa yɛ kɔ fɪ melɪ nɦn ɔnɪn, yɛ nɔɔn y'ɔ le kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Sezale nɦn ɔsɔ. Mɔ yɛ jɪlɪ ɛbɛlɛ'n, yɛ kɔ sɪkɛ Fɪlɪpɔ m'ɔ bɔ ɛjɔlɛkpa'n kpayɛ nɦn ɔwɪlo. Fɪlɪpɔ wɔ mɛnɪɔn nɔsɔ'n mɔ Zoluzalɛmɔn ɛlɔ ɔsɔɦtɪn'n kpalɪ bɛ nɦn ɔnɪn bɪɛ. ⁹ ɔnɦn Fɪlɪpɔ le mma mmalasua muɔn nɦnɔn. Mma mmalasua muɔn nɦnɔn sɔ'n-mɔ dɪ Nyanmɦtɔn kɔmɔn.

¹⁰ Yɛ lɪlɪ kɔ yɔ ɛlɛsɔn kɪn ɛbɛlɛ. Tɛmɔn sɔ'n, kɔmɔnfɔɛ bɛlɛnzua kɪn fɪ Zude mɦn nɦn ɔ kɔ ɔ. Bɪɔn sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ Agabɪsɪ. ¹¹ ɔ wɔlt tɔlt yɛ ɔ, ɔ kɔ le Pɔlɔ bɛlɛtɪ'n. ɔ kɔ fa kɔ hɪt yɪ muɔnɪn yɪ sa nɔn yɪ ja'n-mɔ. Yɪ nwan: “ɛ 'nɦwɪn ɛjɔlɛ mɔ Wawɛ Nwɔnɦnɔn nɦn ɛ kan'n: ‘Sɔɔnɦnɔn m'ɔ le bɛlɛtɪ ɛɦɪ'n, Zɪfɔ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Zoluzalɛmɔn ɛlɔ'n, bɛ 'ba hɪt yɪ sa nɔn yɪ ja'n-mɔ sɔɔa bɛ fa yɪ bɛ wɪla bɛ mɔ bɛ nɦtɪ mɔn Nyanmɦtɔn nɦn ɔsa nɦn.’”

¹² Mɔ Agabɪsɪ hɔnɦtɪn sɔ mɔ yɛ tɪltɪ'n, yɛ nɔn ɔnɪɔnmɔn'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Sezale ɛbɛlɛ'n, yɛ kɔ hɔn yɛ kɔ hɛlɛ Pɔlɔ kɛ n'ɔ kɔ Zoluzalɛmɔn. ¹³ Mɔ yɛ hɔnɦtɪn sɔ'n, nɦn Pɔlɔ ɔ bua yɛ kɛ: “ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ lɛ sɪn bɛ mɔn mɦn nwɔn bɔbɔ mɦn ɔ? Sɛ bɛ 'ɔ mɦn sa nɔn mɦn ja, ɔnɦn sɛ bɛ 'kɪn mɦn bɔbɔ wɔ yɛ Mɦn Zoɦtɪ dɦnɦn nɦn ɔn, m'ɔn bɔbɔɔa mɦn nwɔn.”

¹⁴ Kɛmɔ yɛ hɔnɦtɪn nɦn yɛ hɔnɦtɪn nɦn mɔ Pɔlɔ ɔ nɦtɪ mɔn'n, yɛ yɔcɪlɪ yɪ. ɛjɔlɛ mɔ yɛ hɔnɦtɪn'n y'ɔ le kɛ: “Mɔ yɛ Mɦn kulo'n, mɔn ɔ yɔ sɔ!”

¹⁵ Mɔ ɔtɔn kɔɔn'n mɔ yɛ lɪlɪ yɪ ɛbɛlɛ'n yɪlɛtɪ'n, yɛ kɔ sɛsɪɛ yɛ nwɔn yɛ kɔ fa Zoluzalɛmɔn ɔtɪn'n. ¹⁶ Mɔ yɛ 'kɔ'n, yɛ Mɦn mɛnɪɔn'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Sezale ɛbɛlɛ'n mmɪɛ-mɔ nɔn yɛ yɛ ɔ hɔltɪ ɔ. Mɔ yɛ jɪlɪ ɛlɔ'n, bɛ nɔn yɛ kɔ hɔ kɔ sɪkɛ bɪɔn kɪn. Bɪɔn sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ

Munnasun. ɔ fi Sipulɔ mân nun. ɔ falt yí nwun manlɔn yé Mɔn a hye.

Pɔlɔ 'ba hɔ fua Zvakɩ anwun

¹⁷ Mɔ ye juli Zoluzalemun ebɛɛɛ'n, anianman'n-mɔ solt yé nun kanlanman kpa. ¹⁸ Mɔ alíe hɔnlɔn'n, Pɔlɔ nun ye kɔ hɔ Zvakɩ awulo elɔ. Ye 'kɔ a ju a, antɩn asɔntɩn ntɩn asu mgbain'n-mɔ a yia ebɛɛɛ. ¹⁹ Pɔlɔ kɔ bisa bé ahɩn yê junman'n kwalaa mɔ Nyanmtɩn a li wɔ bé mɔ be ti man Zufu ntɩn afian'n, ɔ kɔ susɔ su ɔ kɔ han yí kwalaa ɔ kɔ hele bé.

²⁰ Mɔ Pɔlɔ anwan tɔlɩ'n, be kɔ yɩ Nyanmtɩn ayɛ, esɛ bé nwan: “Nɩtan, anianman, Zufu akpɩ kɔ yɔ nyɛ nyɛ a fa bé nwun a man yé Mɩn. Nan kusɔ, bé mala ejɔɛ'n tɛ ti bé cɩnnjɩn. ²¹ B'a han b'a hele Zufu sɔ'n-mɔ kɛ, ɛ 'kele like a, ɛ kan kele Zufu'n-mɔ kwalaaatin mɔ be gugua mân mân'n-mɔ asu'n kɛ be káci bé nzin be sí Moyizɩ mala'n, nán be kpɛ bé mma'n-mɔ mmian nun, esɛ nán be di Zufu'n-mɔ mala'n-mɔ asu. ²² Ye 'yɔ sɛ? Aft, yí biala, be 'tɩ kɛ a ju ewa. ²³ Yí ti, atɩn'n mɔ ye 'ba hele wɔ'n, stɩn su. Ye le menian nnan ewa, b'a bɔbɔa Nyanmtɩn. ²⁴ ɛ nun bé hɔ tú bé nwun efian nán tua bé ti kalɛ'n maan be nyán atɩn be kpá bé ti'n. Yí dɩɛ antɩn bé kwalaa be nwun yí kɛ ato yê b'a li b'a tu wɔ bu ɔ, nán wɔ muonun ɛ di *Moyizɩ mala ntɩn asu. ²⁵ Nan bé mɔ be ti man Zufu mɔ b'a fa bé nwun b'a man yé Mɩn Zozi'n, ejɔɛ mɔ yé nwan sɛlt yí nwun, mɔ ye heɛɛlt ye hanlɩn ye heɛɛlt bé'n yɔ le kɛ nán be di amwan su naan, nán be di naan nun yí moja'n nun cunmun, esɛ nán be yɔ satɩɩfɩɛ nyɔɩɛ.”

²⁶ ɛht a, Pɔlɔ nun menian nnan sɔ'n-mɔ kɔ hɔ. Mɔ alíe hɔnlɔn'n, Pɔlɔ nun bé be kɔ bɔ bé efian etue ntɩn abu. Mɔ be bɔlt yí bu'n, Pɔlɔ kɔ hɔ Nyanmtɩn awulo

elo ɔ ko hele ctan mo be 'gua efian etue ntn abu be yi be nun kun biala ati tee'n.

Zufu'n-mo 'ba hyi Pɔlv Nyanmtan awulo ntn anun

²⁷ Ehi, be bolɩ efian etue ntn abu dede mo ɔ 'ju yɩ ctan nsu'n, Zufu'n-mo mo be fi Azi mân nun'n ko nwun Pɔlv Nyanmtan awulo ntn anun. Be ko wowula bagua ntn abu be ko hyi Pɔlv. ²⁸ Antn be le tetɩan be kan ke: "Izalaye amma, emo bála a buka yé o! Yé sa a han sɔanlan'n m'ɔ nanndɩ nun ɔ kan ejɔle ete ɔ tia Izalaye mân'n, Moyizɩ mala'n nɔn Nyanmtan awulo'n. Eɛe be nían, ɔ'a man bé mo be ti man Zufu ntn a wɔlv Nyanmtan awulo ntn anun ɔ'a man efian a han lɩka nwannzan-nwannzan ehi!"

²⁹ Antn be le kan so, ɔ sanɩn ke be nwunlin Tolofimɔn m'ɔ fi Efezi'n nɔn Pɔlv kulo ntn anun. Be jɔnlɩn ke antn Pɔlv a fa yɩ a wɔlv Nyanmtan awulo ntn anun.

³⁰ Kulo bɔndɩn ntn anun ko fannyan. Yɩ bê o, yɩ fama o, menian'n-mo ko tu woo. Be ko so Pɔlv be ko fa yɩ Nyanmtan awulo ntn anun be ko fite be ko tutu anɔan ntn anun ebɛle ala. ³¹ Antn be le kpɔndɛ be kun Pɔlv, nán ngalɛ a tu Lɔmɔn nzalafu'n-mo kpain ntn elo ke Zoluzalemɔn kulo bɔndɩn'n le so. ³² Ebɛle ala, ɔ ko hohuan nzalafu'n-mo nɔn bé mgbain'n-mo anɔan be ko kpɔ bagua'n. Mo bagua'n nwunlin nzalafu'n-mo nɔn bé kpain'n, be ko yaci Pɔlv ebúe.

³³ Ehi a, nzalafu kpain'n ko hyɔn ko kpunngɛ Pɔlv, ɔ ko man atɩn ke be gúa yɩ sa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan. Mo be gualɩ yɩ sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n, nzalafu kpain'n ko bisa yɩ sɔanlan ehɔle kun m'ɔ ti'n ɔ nɔn like mo ɔ'a yɔ'n. ³⁴ Mo nzalafu kpain'n 'bisa Pɔlv ejɔle'n, antn bagua ntn anun menian'n mmie-mo le tetɩan be kan ejɔle kun, antn mmie-mo kɔsv le tetɩan be kan ejɔle fufɔle. Nzalafu kpain'n nnwun man ejɔle ntn ati nun yɩ

bu, aft ebere a yo beje beje. O ko man atun ke be nun Pɔlv hó nzalafu'n-mo lka mo be wo elo. ³⁵ Pɔlv nun be hɔlt mo be fu estkalie'n, nzalafu'n-mo ko fa yí be sa sv. O sanlɔn ke ebúe mo bagua nɔn a bu yí'n, o'a man yí nwɔn a bere yí. ³⁶ Aft antn bé kwalaa be si yí sv be le tetɔn be kan ke: “BE hún yí! BE hún yí!”

³⁷ Eht, mele mo be 'fa Pɔlv be wɔlv sua nɔn anun'n, o ko bisa nzalafu kpain'n ke: “Asv mɔn kwalaa ke mɔn nyan atn mɔn kan ejɔle mɔn kele wó o?”

Mo Pɔlv hanlɔn so'n, nán nzalafu kpain nɔn a bisa yí ke: “E kan Gelekt antɛ o? ³⁸ Ezipiti mân nɔn anun sɔnlan eht mo o'a bo mân elɛsan asv ewa, m'o nun kodiawu akpɔ nnan b'a bo bé ti ewâ nɔn anun elo'n, nán yí y'ɔ le wó o?”

³⁹ M'o bisa so'n, nán Pɔlv a bua yí ke: “N dt Zufu, b'a wɔ mín Silisi kulo'n mo be fele yí Talɔt nɔn asv. Kulo so'n mo b'a wɔ mín sv'n le dunman. Yí ti, man mín atn maan n gán ejɔle n géle bagua'n.”

⁴⁰ Mo Pɔlv hanlɔn so'n, nzalafu kpain'n ko man yí atn. Eht a, Pɔlv ko jinlan estkalie nɔn asv o ko tv yí sa o ko hele bagua'n. Mo be gualt diin'n, Pɔlv ko kuku yí nɔn sv o ko han yí *alameɔn antɛ nɔn anun o ko hele bé. Yí nwan:

22

Pɔlv 'ba sa yí nɔn

¹ “Anianman mmelenzua nun mín sv-mo, emo tíe ejɔle'n mo mɔn 'ba han mɔn kele emo kɔkaala mɔn sa mín nɔn'n”.

² Mo menian'n-mo tɔlt ke Pɔlv le jujo alameɔn antɛ nɔn anun o kele bé'n, be ko gugua didiin bieku kpa. Eht a, Pɔlv nwan: ³ “N dt Zufu. B'a wɔ mín Talɔt, Silisi mân nun, nan Zoluzalemɔn ewa yê b'a ta mín o. Mín

mɪn'n y'ɔ le Gamalte. ɔ a hele mɪn yé nan-mɔ mala'n kpa bɔkɔɔ. Mɪn Nyanmtan ejɔle'n, be nva man be ngan man ngɔhɔa ke ene kusɔ emɔ kɔalaatin nva ngan man ngɔhɔa'n. ⁴ N geleti bé mɔ be nanndi yé Mɪn atɪn nɪn asɔ nɪn ahɔɔwa n gunlun bé. N cɪli mmelenzua nɔn mmalasua n gualɪ bé fiadi. ⁵ *TEEYɪfɔbe kpain'n nɔn Izalayé mɔn nɪn asɔ mgbain'n-mɔ di mɪn adanzɪe. Be manlɪn mɪn kalata ke n gó n dú anianman Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ Damast kulo nɪn asɔ elɔ'n. Mɪn tɔ bé a, antɪn n jí bé mɔ b'a fa bé nɔwɔn b'a man yé Mɪn mɔ be wɔ ebɛle'n m mála Zoluzalemɔn m mán be pínin bé.

⁶ “Ehɪ, antɪn mɪn ja wɔ nun mɪn ka kaan mɪn ju Damast. Mɔ be 'kɔ a bɔ kɔ yɔ sɛnze jinlan'n, kɔnmgba ala, dɔɛɪn, kanlanntɛ kɔn fi nyanmtansɔ. Yí ta m'ɔ le ta'n, ɔ kɔ ta kɔ si kɔ yia mɪn. ⁷ N gɔ fin asɔ. Mɪn 'tie a, antɪn antɛ kɔn le kan kele mɪn ke: ‘Sɔɔ Sɔɔ, nzuke ati yê e le kele mɪn ahɔɔwa ɔ?’

⁸ “Mɔ n dɪli antɛ sɔ'n, nán m'an bisa ke: ‘Wó nwan ɔ, yé Mɪn?’

“Nán antɛ nɪn a bua mɪn ke: ‘Mɪn Zozi mɔ n vi Nazalɛtɪ'n yê e le kele mɪn ahɔɔwa ɔ.’ ⁹ Antɪn mɪn nɔn menian yê yê le kɔ ɔ. Be nwunlin kanlanntɛ'n, kusɔ b'a ndi man sɔanlan'n m'ɔ le kan ejɔle'n kele mɪn nɪn antɪn'n.

¹⁰ “Mɔ yé Mɪn hanlɪn sɔ'n, nán m'an bisa yí ke: ‘Yê Mɪn, nzu y'ɔ di ke mɪn yɔ ɔ?’

“Yí nwan: ‘Jasɔ, kɔ Damast. E ju elɔ a, yí kɔalaa m'ɔ di mɔ e yɔ'n, Nyanmtan 'ba man be kele wó.’

¹¹ “Mɔ yé Mɪn anɔan tɔli'n, mɪn manngɔn'n-mɔ mɔ antɪn mɪn nɔn bé yê le kɔ Damast'n, be kɔ sɔ mɪn sa be kɔ li mɪn taataa. ɔ sanlɪn ke, kanlanntɛ'n m'ɔ taltɪn sinlin mɪn nyɪn'n.

12 “Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antɔn bian kɔn wɔ Damast ebɛɛ, bɛ fɛɛ yɪ Ananiast. Ananiast tɪ sɔanlan m'ɔ fɛɪ Nyanmtan ɛsɛ ɔ di yɪ mala nɪn asɔ. Damast ebɛɛ Zufu'n-mɔ kɔalaatin de yɪ di. 13 Ananiast walt tɔɪ mɪn an, yɪ nwan: 'Mɪn nianman sɔɔ, man wɔ nyɪn'n tɪke!' Ɔ hanɪn sɔ nɪn ala, mɪn nyɪn'n kɔ tike n gɔ nwun yɪ. 14 Mɔ mɪn nyɪn'n tikɛɪ'n, yɪ nwan: 'Yɛ nan-mɔ Nyanmtan nɪn a li mɔa a yɪ wɔ kɛ ɛ nwún like m'ɔ kulo'n, ɛ nwún sɛsɛfɔɛ baa kɔnmgba'n, ɛ tɪ yɪ nɔan nun ɛjɔɛ. 15 Afɪ, like mɔ a nwun yɪ ɔ nɔn ɛjɔɛ mɔ a tɪ'n, ɔ di kɛ ɛ di yɪ nwɔn adanzɛ ɛ keɛ menian'n-mɔ kɔalaatin. 16 Kɪkaala mɔ a tɪ ɛjɔɛ'n sɔa'n, n'ɛ nwɔnndɛ kún. Yɪ tɪ, sun fɛɛ yɛ Mɪn, jasɔ maan bɛ sɔnɪn wɔ nán a nyan wɔ ɛtɛ nɪn anwɔn face.'

17 “Ɛhɪ anzin, n gɔ sa n gɔ hɔ Zoluzalɛmɔn. Ɛɛhɔn kɔn, antɔn mɪn yɔ asɔnɪn Nyanmtan awulo ebɛɛ nán m'an hɪn ɛɪɪɛ. 18 Ɛɪɪɛ nɪn anun, n gɔ nwun yɛ Mɪn, ɔ kɔ han kɔ heɛ mɪn kɛ: 'Kan wɔ nwɔn fi Zoluzalɛmɔn ɛwa jasɔ, ɔ sanɪn kɛ mɪn nwɔn ɛjɔɛ'n mɔ ɛ 'ba han keɛ bɛ'n, bɛ ngɔ le bɛ ngɔ li man.'

19 “Mɔ yɛ Mɪn hanɪn sɔ'n, mɪn nwan: 'Yɛ Mɪn, bɛ sɪ yɪ yuein kɛ antɔn mɪn kɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun mɪn ɔɪ bɛ mɔ b'a le wɔ b'a li'n mɪn man bɛ gua bɛ fiadɪ bɛ fin bɛ mgbeɛ. 20 Tɛmɔn mɔ bɛ 'kun wɔ adanzɪfɔɛ Etɪɛnɪn'n, n jin yɪ bɔ bie. N nɛɪ bɛ mɔ bɛ hunɪn Etɪɛnɪn'n n dɔɪ nun nán m'an le bɛ taladɪɛ'n-mɔ m'an tila.'

21 “Mɔ n ganɪn sɔ'n, nán yɛ Mɪn a han a heɛ mɪn kɛ: 'Kɔ, afɪ mɪn kulo kɛ mɪn sɔan wɔ mɔa maan ɛ kɔ bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufu'n-mɔ anwɔn.'”

Pɔɔ 'ba heɛ yɪ nwɔn kɛ ɔ tɪ Lɔmɔn sɔanlan

22 Ɛhɪ, Pɔɔ hanɪn ɛjɔɛ'n Zufu'n-mɔ tiɛɪ dede m'ɔ juli ebɛɛ'n, bɛ kɔ sɔ ɛtɛtɪan sɔ. Bɛ nwan: “Bɛ hún

svanlan sɔ'n bɛ yí yí ɛbɛɛ! ɔ nɛ nɔvata man kɛ ɔ nyan ngɔan!"

²³ Anɛn bɛ lɛ kpo bɛ tu bɛ taladiɛ'n-mɔ anwunno ɛɛ anɛn bɛ lɛ tu nvutule'n. ²⁴ Ɛhi a, nzalafɔ kpain'n kɔ man atɛn kɛ bɛ fá Pɔɔ bɛ wɔ́ɔ sua nɛn anun bɛ fín yí mgbele maan ɔ hán like ati mɔ Zufɔ'n-mɔ lɛ tɛtɛn yí kɔmɛn anun'n. ²⁵ Nan mɔ bɛ tɛtɛl Pɔɔ mɔ bɛ 'ba fin yí mgbele'n, ɔ kɔ bisa nzalafɔ'n m'ɔ sie nzalafɔ ɛya kɔn mɔ anɛn ɔ wɔ ɛbɛɛ'n kɛ: "Asɔ atɛn wɔ nun kɛ bɛ fín *Lɔmɔn svanlan kɔn mɔ b'a mmu man yí fɔɔ'n mgbele ɔ?"

²⁶ Mɔ Pɔɔ bisalt nzalafɔ'n m'ɔ sie nzalafɔ ɛya kɔn'n kosuan sɔ'n, nzalafɔ'n kɔ nwanndi kɔ tu bɛ kpain'n, yí nwan: "Yaaa, nɛn ɛjɔɛ mɔ ahan ɛ hyɔhyɔɛn ba'n. Kanngɔ bian sɔ'n tɛ Lɔmɔn svanlan."

²⁷ Mɔ nzalafɔ kpain'n tɛl yí sua'n, ɔ kɔ kpɔ Pɔɔ ɔ kɔ bisa yí kɛ: "Kan yí yuein kele mɛn, asɔ Lɔmɔn svanlan y'ɔ le wɔ ɔ?"

M'ɔ bisalt kosuan sɔ'n nán Pɔɔ a bua yí kɛ: "Yuo, Lɔmɔn svanlan y'ɔ le mɛn."

²⁸ Mɔ Pɔɔ hanɛn sɔ'n, nzalafɔ kpain kukuli yí nɔvan sɔ a, yí nwan: "Mɛn dɛ, dede mɔ mɛn 'kaci Lɔmɔn svanlan'n, n dualɛ kalɛ kpili kpa."

Mɔ nzalafɔ nɛn anɔvan tɔɛl'n, Pɔɔ kɔsɔ nwan: "Mɛn dɛ, bɛ 'wɔ mɛn an, anɛn n dɛ Lɔmɔn svanlan."

²⁹ Mɔ Pɔɔ hanɛn sɔ'n, ɛbɛɛ ala, bɛ mɔ anɛn bɛ lɛ bisa Pɔɔ kosuan'n kɔ hyɔɛn bɛ nzin. Kɛmɔ nzalafɔ kpain'n nɛn an, Pɔɔ tɛ Lɔmɔn svanlan'n, esulo kɔ han yí. ɔ sanɛn kɛ ɔ man bɛ gualɛ yí sa ngɔnɔngɔnɔ.

Pɔɔ 'ba fite Izalayɛ mgbain'n-mɔ anyunnnun

³⁰ Kɛmɔ anɛn nzalafɔ kpain'n kulo kɛ ɔ nwun like fɔ́ɔn mɔ yí ti yê Zufɔ'n-mɔ lɛ tɛn Pɔɔ ɛsvan'n, alíɛ

hɪnɪn an, nzalafu kpain'n kɔ man bɛ kɔ yɪ Pɔɫɔ asa ngɔnzɔngɔnzɔ'n. ɔ kɔ man atɪn kɛ tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn ɪzalayɛ mgbain'n-mɔ kɔvalaa mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n yɪa. Bɛ yialɪ a, ɔ kɔ fa Pɔɫɔ kɔ fite bɛ nyunnun.

23

¹ Ɛhi, Pɔɫɔ kɔ tɔ yɪ nyɪn ɔ kɔ nɛntan bɛ kɔvalaa mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n, yɪ nwan: “Anianman-mɔ, dede mɔ ɔ 'ju ɛnɛ'n, mɪn yɔ ajɔɪnɪn kɛ mɪn ɛnanndɪɛ nɪn anwɔn buli man ɛbɔɪn wɔ Nyanmtan anyunnun.” ² Mɔ Pɔɫɔ hanɪn sɔ'n, *tɛɛyɪfɔɛ kpain'n mɔ bɛ fɛɛɛ yɪ Ananiastɪ'n kɔ man atɪn kɛ bɛ mɔ bɛ mantan Pɔɫɔ'n fɪn yɪ nɔvan nɪn asɔ. ³ Ɛhi a, Pɔɫɔ kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: “Nyanmtan muonun yɛ ɔ 'fin wɔ. Ɛ nwun wɔ a ɛ nwan talɛ mɔ b'a han yɪ ayile fufue ɔ! Ɛ ti ɛbɛɛ ɛ lɛ nɪn mala nɪn anwɔn ɛ bua mɪn ndɛɛ, kɔsɔ ɛ san mala nɪn anwɔn ɛ man atɪn kɛ bɛ fɪn mɪn nɔvan nɪn asɔ!”

⁴ Mɔ Pɔɫɔ hanɪn sɔ'n, bɛ mɔ bɛ mantan yɪ ɛbɛɛ'n nwan: “Ee! Ɛ lɛ bɔ Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ kpain nɪn amgba!”

⁵ Mɔ Pɔɫɔ tɪɪ yɪ sɔ'n, yɪ nwan: “Anianman-mɔ, mɪn nzi man kɛ tɛɛyɪfɔɛ kpain nɪn ɔ. Afɪ ɔ wɔ ɛheɛ ɛjɔɛ nɪn anun kɛ: ‘Ɛ ngɔ han man wɔ mɔn kpain nɪn anwɔn ɛjɔɛ ɛtɛ.’”

⁶ Kɛmɔ Pɔɫɔ sɪ kɛ bɛ mɔ bɛ lɛ di ɛjɔɛ'n mmie-mɔ tɪ *Falɪsɪfɔɛ, mmie-mɔ kɔsɔ tɪ *Sadusɪfɔɛ'n, ɔ kɔ tɪan nun bɛ nyunnun ɛbɛɛ. Yɪ nwan: “Anianman-mɔ, n dɪ Falɪsɪfɔɛ, mɪn sɪ-mɔ tɪ Falɪsɪfɔɛ. Nan kɛmɔ mɪn de mɪn di kɛ bɛ mɔ b'a wu'n 'ba tɪnɛɛ'n, yɪ ti yɛ bɛ lɛ bua mɪn ndɛɛ ɔ.”

⁷ Mɔ Pɔɫɔ hanɪn sɔ'n, akpɔɫɔwaa kɔ tɔ Falɪsɪfɔɛ'n-mɔ nɔn Sadusɪfɔɛ'n-mɔ afian, bɛ kɔ bu bɛ nwɔn nun. ⁸ ɔ sanɪn kɛ Sadusɪfɔɛ'n-mɔ lɛ keɛ kɛ ewuetɪnɛɛ nɔn

man ebɛɛ, ɛsɛ nyanmtansɔ mmɔɔfɔɛ nɔn wawɛ'n-mɔ kɔsɔ nnɔn man ebɛɛ. Nan Falisifɔɛ'n-mɔ dɛɛ, bɛ de bɛ di kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ wɔ ebɛɛ. ⁹ Bɛ kɔ fannyan ɛjɔɛ nɔn anun. Mala nɔn asɔ mgbain'n mmie-mɔ mɔ bɛ wɔ Falisifɔɛ'n-mɔ anun'n kɔ jasɔ kɔ jinlan, bɛ nɔn kɔ kpi ɛjɔɛ nɔn anun kpa. Bɛ nwan: “Yɛ nnwun man like ɛtɛ mɔ sɔnlan ɛhɪ a yɔ ɔ. ɛ 'su yɪ akpɔɔwɔ a, wawɛ bie anaan nyanmtansɔ bɔfɔɛ kɔn a han ɛjɔɛ a hele yɪ!” ¹⁰ Kɛ ɛjɔɛ'n sili yɔɔɪ yɪ'n, nzalafɔɛ'n-mɔ kpain'n sulɔɪ yɪ nzin. ɔ jɔnɔɔnɔn kɛ bɛ menian sɔ'n nyan Pɔɔɔ a, bɛ 'tɪtɪ yɪ nun. Yɪ ti, ɔ kɔ man yɪ nzalafɔɛ'n-mɔ atɪn kɛ bɛ hɔ yɪ Pɔɔɔ menian'n-mɔ afian ɛɔ bɛ nɔn yɪ sá wɔɔɔ sua nɔn anun.

¹¹ Mɔ ɛjɔɛ'n yɔɔɪ sɔ'n, yɪ kɔngɔɛ m'ɔ tian yɪ nnyuan'n, yɛ Mɪn kɔ yɪ yɪ nwɔn kɔ hele Pɔɔɔ. Yɪ nwan: “Pɔɔɔ, bɔ mɔndɔnɔn! A li mɪn nwɔn adanzɛ Zoluzalɛmɔn ɛwɔ, ɔ di kɛ ɛsɛ ɛ di mɪn nwɔn adanzɛ Lɔmɔn ɛɔ.”

Zufɔɛ'n-mɔ kulo kɛ bɛ kun Pɔɔɔ

¹² ɛhɪ, mɔ alɪɛ hɪnɔn'n ngɛɛɛmɔ, Zufɔɛ'n-mɔ kɔ hɔ Pɔɔɔ ati ahuan. Bɛ kɔ han ndâ kɛ sɛ b'a ngun man Pɔɔɔ a, bɛ nni man like ɛsɛ bɛ nnɔn man nzue. ¹³ Bɛ mɔ bɛ hɔɔɪ Pɔɔɔ ati ahuan'n, bɛ tala menian abulanan. ¹⁴ Bɛ kɔ hɔ kɔ tɔ tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Izalayɛ mgbain'n-mɔ, bɛ nwan: “Y'a han ndâ kɛ ɔ di kɛ yɛ kun Pɔɔɔ kɔɔalaaka nán y'a li like. ¹⁵ Yɪ ti, kɪkaala dɛɛ, ɛmɔ mgbain'n-mɔ kɔɔalaatin, ɛmɔ hɔ nwún nzalafɔɛ kpain nɔn anwɔn. ɛmɔ hán héle yɪ kɛ ɔ mán Pɔɔɔ bála ɛmɔ aja sɔ maan ɛmɔ nɪán yɪ ɛjɔɛ nɔn anun yuein kpa. Yɪ dɛɛ, Pɔɔɔ fi ɛɔ dede mɔ ɔ 'ju ɛmɔ anyunnun ebɛɛɛ'n, anɔn y'a sesie yɛ nwɔn y'a hun yɪ.”

¹⁶ Mɛɛ mɔ bɛ 'kan Pɔɔɔ ati ahuan ɛjɔɛ sɔ'n, yɪ nianman balasua nɔn awa belenzua kɔn kɔ tɪ. ɔ kɔ hɔ

kɔngɔɛ dɔɛ ngɔanlan. ²⁴ Ɛmɔ sésie ɛkpanngɔ kɔn bɛ mán Pɔɔɔ, nán bɛ fá yí kɔnlɔn-ngɔnlɔn bɛ hɔ fá yí wúla kɔnmanna Felisi asa nun.” ²⁵ Mɔ nzalafɔ kpain'n hanlɔn ɛhɔ helelɔ bɛ'n, ɛsɛ ɔ kɔ hɛɛ kalata kɔ tɔ sɔ. Yí nwan:

²⁶ Kɔnmanna Felisi,

Mín Kulodɔ Liziasɔ yê mɔn kɛɛ kalata ɛhɔ mɔn nwan wɔ ɔ. Mɔn 'bisa wɔ ahɔn.

²⁷ Like ati m'ɔ man mɔn kɛɛ wɔ'n y'ɔ le kɛ Zufɔ'n-mɔ a hyɔ sɔanlan ɛhɔ mɔ m'an fa yí m'an bɛɛ wɔ'n. Tɛmɔn mɔ ahan bɛ 'kun yí'n yê mɔn nɔn mín menian'n-mɔ hɔɔɔ leɔ yí ɔ. ɔ sanlɔn kɛ m'an tɔ kɛ ɔ tɔ lɔmɔn sɔanlan. ²⁸ Kɛmɔ aftɔ mɔn kulo kɛ mɔn nwun like ati mɔ Zufɔ'n-mɔ lɛ tɔn yí ɛsɔan'n, mɔn nɔn yí kɔ hɔ bɛ mgbain'n-mɔ aja sɔ. ²⁹ Mɔ m'an nwun yí nun'n y'ɔ le kɛ bɛ mala nɔn anwɔn ɛjɔɛ ati yê b'a tɔn yí ɛsɔan ɔ. ɔ yɔɔɔ man like ɛtɛ mɔ yí ti ɔ di kɛ bɛ tɔ yí fiadɔ anaan bɛ kun yí ɔ. ³⁰ Nan mɔ bɛ yɔɔɔ mín anzɔti kɛ Zufɔ'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan bɛ kulo kɛ bɛ kun yí'n, ɛbɛɛ ala, n gɔ fa ajɔnlɔn kɛ mɔn 'fa yí mɔn bɛɛ wɔ. M'an bɔ bɛ mɔ b'a tɔn yí ɛsɔán nɔn amannɛ kɛ sɛ bɛ nɔn yí le ɛjɔɛ a, anɔn bɛ tɔ wɔ ɛɔ.

³¹ Ɛhɔ, kɛ bɛ kpain'n kpɔnlɔn helelɔ bɛ'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ fa Pɔɔɔ kɔngɔɛ bɛ nɔn yí kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Antipatilisi nɔn asɔ. ³² Mɔ alíɛ hɔnlɔn'n, nzalafɔ'n-mɔ mɔ bɛ nanndɔ ast'n kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalɛmɔn. Bɛ mɔ bɛ fɔ mgbannɔ'n nɔn Pɔɔɔ kɔ hɔ. ³³ Mɔ bɛ juli Sezale ɛbɛɛ'n, bɛ mɔ bɛ fɔ mgbannɔ'n kɔ fa kalata'n nɔn Pɔɔɔ kɔ wula Kɔnmanna Felisi asa nun. ³⁴ Kɔnmanna Felisi kɔ kɔnnga kalata'n. M'ɔ kɔnngalɔ yuelɔ'n, ɔ kɔ bisa Pɔɔɔ lɔka mɔ bɛ wɔɔɔ yí'n. Mɔ Pɔɔɔ hanlɔn helelɔ yí kɛ ɔ fi Silisi mân nun'n, ³⁵ Felisi nwan: “Bɛ mɔ bɛ nɔn wɔ le ɛjɔɛ'n 'ba a, n gɔ bisa wɔ kosuan.” Ɛhɔ a, Felisi kɔ man

atɪn kɛ bɛ fá Pɔɓɓ bɛ síe belemgbin Elɔɔtɪ sua nɪn anun
elɔ.

24

Zufu'n-mɔ 'ba tɔn Pɔɓɓ ɛsɔn

¹ Ɛhɪ, ctan nnun kɔ sɪn, *tɛɛyɪfɔɛ kpain'n mɔ bɛ fɛɛɛ
yí Ananiast'n muonun kɔ a Sezale. Ɔ 'ba a, Ɔ nɔn Izalayɛ
mân nɪn asɔ mgbain'n mmie-mɔ Ɔ nɔn bian kɔn. Bian
sɔ'n, bɛ fɛɛɛ yí Tɛɛtulusi. Tɛɛtulusi tɪ avoka. Bɛ kɔ hɔ
bɛ kɔ tɔ kɔnmanna Felisi bɛ kɔ sanman Pɔɓɓ. ² Bɛ kɔ
fɛɛɛ Pɔɓɓ nán Tɛɛtulusi a tɔn yí ɛsɔn. Tɛɛtulusi kɔ han
kɔ hele kɔnmanna Felisi kɛ: “Kpain, sɛ yɛ le anzɔnɔnɔ
kpa bɔkɔɔ a, Ɔ fi wó. Ɔ sanɪn kɛ a li ngɛɛɛ junman a
sesie yê mân'n kpa a man yé. ³ Lɪka biala mɔ ctan daa
yɛ kɔ sɪn'n, yɛ bɔ wó dunman kpa wɔ junman'n mɔ a li
nɪn anwɔn. ⁴ Yí ti, mɪn ndɔa man yí tɪndɪn mɪn nzɛɔ
wó alaje. Nan kɔsɔ, mɪn 'sɛɛɛ wó kɛ ɛ mán yé tɛmɔn
kaan, wó ti anun kpa'n dunman nun nán ɛ tíe yé ɛjɔɛ'n.

⁵ “ɛjɔɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ sɔanlan ɛhɪ, y'a nwun yí kɛ Ɔ
tɪ man sɔanlan kpa fíí sɔa. Ɔ a fa Zufu'n-mɔ kɔalaa mɔ
bɛ wɔ asɛ nɪn asɔ nɪn ati'n-mɔ Ɔ'a kpokpula sɔ. Ɛsɛ Ɔ
tɪ Nazalɛtɪ amma fâ nɪn asɔ kpain. ⁶ Tɛmɔn mɔ ahan Ɔ
'gua Nyanmtan awulo nɪn efian'n yê yɛ hylɪ yí Ɔ. [Yé
nwan yɛ 'nɪtan yé mala nɪn anwɔn yɛ bua yí ndɛɛ. ⁷ Nan
nzalafɔ kpain Liziasɪ kɔ a anwɔnsɛɛ sɔ kpa kɔ le yí fi
yê sa nun. ⁸ M'ɔ leɪt yí yuel'n, yí nwan bé mɔ bɛ nɔn
Pɔɓɓ le bie'n, bɛ bála wó ja sɔ.] Sɛ wó muonun ɛ bisa
yí a, ɛ 'ba nwun yí kɛ yí nwɔn ɛjɔɛ'n mɔ yɛ le kan'n
kɔalaa tɪ ananhɔɛ.”

⁹ Mɔ Tɛɛtulusi anɔan tɔɪ'n, Zufu'n-mɔ kɔalaa anɔan
kɔ yɔ kɔn. Bé nwan: “Mɔ Tɛɛtulusi a han'n tɪ
ananhɔɛ.”

Pɔɔɔ 'ba sa yí nɔn wɔ Felisi anyunnun

¹⁰ Ehi, kɔnmanna Felisi kɔ man Pɔɔɔ atɔn ke ɔ jújɔ. Pɔɔɔ jasɔɔɔ a, yí nwan: “Kpɔin Felisi, mɔn sɔ ke nán enɛ bie ɔ, ejɔɔɔ m'ɔ kɔ tɔ mân ehi anun'n, ɛ di. Yí ti, sɛ mɔn fite wɔ nyunnun mɔn sa mɔn nɔn an, mɔn kunnun ndɔ man mɔn. ¹¹ Wɔ muonun ɛ kɔala ɛ fɔnfɔn nun ɛ nɔn, n vi atɔn m malɔ n juli Zoluzalɛmɔn ke mɔn 'ba a sɔ Nyanmɔn'n, ɔ ndala man cɔn bulu ɔ nɔn nnyuan. ¹² B'a mma a ndɔ man mɔn ke anɔn mɔn nɔn sɔanlan le su akpɔɔɔwa Nyanmɔn awulo nɔn anun, anaan ke m'an man menian a jomgbo asɔnɔn sua'n-mɔ anun, anaan kulo nɔn anun. ¹³ Like mɔ yí ti yê menian ehi-mɔ le tɔn mɔn esɔan'n, sɛ be bisa bé a, be ngɔala be ngele man. ¹⁴ Nan mɔ mɔn sɔ'n y'ɔ le ke yé nan-mɔ Nyanmɔn'n yê mɔn sɔ yí ɔ. Atɔn'n mɔ mɔn nanndɔ sɔ mɔn sɔ yí'n yê bé mɔ be le tɔn mɔn esɔan'n fele yí Nazalɛtɔ amma fâ nɔn ɔ. Ejɔɔɔ'n kɔalaa mɔ b'a hele wɔ *Moyizɔ mala kalata'n nɔn *mgbɔmanfɔɔɔ'n-mɔ dɔɛ nɔn anun'n, mɔn de mɔn di. ¹⁵ N ne anyɔndasɔɔ Nyanmɔn anwɔn ke bé muonun be le yí'n. Anyɔndasɔɔ sɔ'n y'ɔ le ke Nyanmɔn 'ba man bé mɔ bé ti anun tɔ kpa'n, ɔ nɔn bé mɔ bé ti anun tɔ man kpa'n, bé kɔalaa be fi ewue nun be 'tinnge. ¹⁶ Yí ti yê Nyanmɔn nɔn menian'n-mɔ anyunnun, mɔn sie tile nán b'a ndu man mɔn nyunnun.

¹⁷ “ɔ man n gɔɔɔ n nili afɔɔ kɔ yɔ nyɛ nyɛ mɔ mɔn 'sa mɔn ba Zoluzalɛmɔn'n, mɔn nɔn esika walt mɔ mɔn 'fa mɔn bɔka mɔn mân nɔn anun menian'n-mɔ, esɛ mɔn yɔ tɛɛ mɔn man Nyanmɔn. ¹⁸ Tɛmɔn mɔ anɔn n wɔ Nyanmɔn awulo nɔn anun mɔ Zufɔ'n-mɔ walt'n, be walt tɔɔɔ mɔn ke anɔn mɔn tu mɔn nɔn efian. Nan b'a mma a ndɔ man mɔn ke anɔn mɔn jomgbo. ¹⁹ Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Azi Zufɔ mmie-mɔ wɔ ebɛɛ. Sɛ be nɔn mɔn le ejɔɔɔ a, ahan Azi Zufɔ sɔ'n-mɔ yê ɔ di ke be ba wɔ

ja sɔ bɛ 'ba a sanman mɪn ɔ. ²⁰ Sɛ kɔsɔ tɛmɔn mɔ bɛ fɛlɛlɪ mɪn mgbain'n-mɔ aja sɔ'n, bɛ nwan m'an yɔ like ɛtɛ, yɪ ti y'ɔ man m'an nyan amanntɛ a, antɪn ɛmɔ mɔ bɛ gua ɛwa'n, bɛ hán. ²¹ ɛjɔlɛ kpɔlɛ kɔn yê n dtanlɪn nun n ganlɪn yɪ bɛ afian ɛbɛlɛ ɔ. Mɪn nwan: 'Ewuetinngɛ nɪn ati yê ɔ man ɛnɛ ɛmɔ lɛ bua mɪn ndɛɛ ɔ!' ”

²² ɛht, mɔ Pɔlɔ anɔan tɔlɪ'n, kɛmɔ kɔnmanna Felisi st yɛ Mɪn ɛjɔlɛkpa nɪn anun ɛjɔlɛ yuein yuein'n, ɔ kɔ tu ɛjɔlɛ'n ɔ kɔ sie ɔ kɔ man bɛ kɔ sanndɪ. Yɪ nwan: “Sɛ kpain Liziasɪ ba a, n gɔ bua ɛmɔ bie.”

²³ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Felisi kɔ han kɔ hele nzalafɔ kpain'n m'ɔ ntan Pɔlɔ sɔ'n kɛ ɔ tú yɪ fiadt. Nan kɔsɔ ɔ mán Pɔlɔ atɪn maan yɪ manngɔn'n-mɔ bála a fua yɪ nwɔn ɛsɛ bɛ nɪan yɪ lɪka.

Pɔlɔ 'ba fite Felisi nɔn yɪ yɪ Dulusili anyunnun

²⁴ ɛht anzin, ctan kɔ yɔ nsan kɔn kɔ sɪn, kɔnmanna Felisi 'ba a, ɔ nɔn yɪ yɪ Dulusili. Dulusili tɪ Zufɔ balasua. Felisi kɔ man bɛ kɔ fɛlɛ Pɔlɔ, ɔ kɔ tie dedi'n m'ɔ di kɛ bɛ nyan yɪ wɔ yɛ Mɪn Zozi Kilisi anun nɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n mɔ antɪn ɔ lɛ kan'n. ²⁵ Nan kɛmɔ antɪn Pɔlɔ lɛ kan amanmuo sɛsɛ, bɛ nwɔn ye ɛsɛ nɔn ndɛɛ ebua'n m'ɔ lɛ ba nɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n, esulo kɔ han Felisi, yɪ nwan: “Pɔlɔ, ɛnɛ dtɛ'n tɪ kpa sɔ. Yɪ ti, cɔtɪn wɔ nzin. Mɪn nyan alaje a, mɪn 'ba fɛlɛ wɔ biekun.”

²⁶ ɔ yɔ dede a, antɪn Felisi a man b'a fɛlɛ Pɔlɔ ɔ nɔn yɪ bɛ jɔjɔ. Afɪ yɪ ajɔnlɪn nun an, ɔ bu yɪ kɛ Pɔlɔ b'a wula yɪ nɔvka maan ɔ yaci yɪ nun.

²⁷ ɛht, afɔɛ kɔkɔlɛ nnyuan kɔ sɪn, kɔnmanna fɔfɔlɛ kɔ a kɔ kaci Felisi. Kɔnmanna sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ Pɔlɔsiyusi Fɛstusi. Nan mɔ Felisi 'kɔ'n, ɔ kɔ yaci Pɔlɔ fiadt sua nɪn anun, afɪ ɔ ngulo man kɛ Zufɔ'n-mɔ bɔ yɪ dunman ɛtɛ.

25

Pɔlv kulo ke be di yí ejɔle'n Sezaa aja sv

¹ Mɔ Fɛsttusi walt juli ebɛle mân ntn anun'n, yí ctan nshan, ɔ fi Sezale ɔ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. ² Zoluzalemɔn ebɛle tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Izalayɛ mân ntn asɔ mgbain'n-mɔ kɔ sanman Pɔlv kɔ man Fɛsttusi. ³ Be kɔ sɛle Fɛsttusi be kɔ butɔ yí ke ɔ yáci maan be nɔn Pɔlv bála Zoluzalemɔn. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, antn b'a hɔ Pɔlv ati ahuan, yí dɛ be nyan yí a, antn be kun yí atunnun. ⁴ Mɔ be hanlɔn sɔ'n, nan Fɛsttusi a bua bé ke Pɔlv la fiadɪ Sezale elɔ yê ɔ ngɔ hyɛ man, yí muonun ɔ 'ba sa kɔ Sezale. ⁵ Eht a, yí nwan: “Sɛ svanlan sɔ ntn a yɔ ɛtɛ nán emɔ kulo ke be sanman yí a, antn emɔ mgbain'n-mɔ mán ye hɔ Sezale nán be sánman yí elɔ.”

⁶ Fɛsttusi lili kɔ yɔ ctan mɔcɔɛ anaan ctan bulu ala bé afian ebɛle yê ɔ salt hɔlt Sezale ɔ. Mɔ Fɛsttusi juli Sezale mɔ alíɛ hɔnlɔn'n, be kɔ yia. ɔ kɔ man atɔn ke be fá Pɔlv be bála. ⁷ Pɔlv 'ju ebɛle ala, Zufɔ'n-mɔ mɔ be fi Zoluzalemɔn be walt'n kɔ ta kɔ si kɔ yia yí be kɔ tɔn yí ɛsvan. ɛsvan'n mɔ be tɔnlɔn yí'n, sɛ be bisa bé like mɔ Pɔlv a yɔ ntn an, be ngɔala be ngele man.

⁸ Mɔ bé nvan tɔlt'n nán Pɔlv a sa yí ntn. Yí nwan: “N svnlɔn man Zufɔ'n-mɔ mala'n, n gualt man Nyanmtan awulo ntn anwɔn efian yê ɛsɛ n ganlɔn ejɔle ɛtɛ n dialt man belemgbɪn kpain'n.”

⁹ Mɔ Pɔlv hanlɔn sɔ'n, kemɔ Fɛsttusi kulo ke ɔ ctɔt Zufɔ'n-mɔ alva'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv ke: “Asɔ ɛ kulo ke ɛ kɔ Zoluzalemɔn maan ye di ejɔle eht mɪn ja sv ɔ?”

¹⁰ Mɔ Fɛsttusi bisalt kosuan sɔ'n nán Pɔlv a bua yí ke: “Belemgbɪn kpain ntn aja sv yê mɪn kulo ke ye di ejɔle sɔ ntn ɔ. ɔ sanlɔn ke mɪn nwun man like ɛtɛ mɔ m'an yɔ Zufɔ'n-mɔ ɔ, wɔ muonun a nwun yí sɔ. ¹¹ Sɛ m'an yɔ

like ete mo yí ti y'ɔ di ke be kun mɪn an, yí dɛ ɔ nɔɔɔ man. Nan se nán yí sɔ nán esɔan mgban yê bé nwan be 'tɔn mɪn an, yí dɛ sɔanlan fíí ngɔala ɔ ndɔntɔn man mɪn ɔ mman man bé. Yí ti, mɪn kulo ke ye di ejɔle'n *Lomɔn belemgbin kpain Sezaa aja sɔ.”

¹² Ehi, mo Pɔlv hanlɔn sɔ'n, Fɛstusi nɔn yí mgbain'n-mo hɔlɔ asule walt a, yí nwan: “Sɛ wɔ nwan bé lí ejɔle'n Sezaa aja sɔ a, ɔ ti man ete. E 'ba hɔ yí ja sɔ.”

Pɔlv 'ba fite Agilipa nɔn yí yɪ Beleninsi anyunnun

¹³ Ehi, kɔ yɔ elɛsan kɔn kɔ stɔn, belemgbin Agilipa nɔn yí yɪ Beleninsi kɔ a Fɛstusi ahɔn ebisa Sezale. ¹⁴ Kemɔ be lili kɔ yɔ elɛnyuan kɔn ebɛle'n, Fɛstusi kɔ susu Pɔlv ejɔle'n ɔ kɔ hele belemgbin Agilipa. Yí nwan: “Nannan, Felisi a yaci sɔanlan kɔn fiadtɔ sua nɔn anɔn ewa ɔ a hɔ. ¹⁵ Nan mo n vi ewa n gɔlɔ Zoluzalemɔn'n, tɛɛyɪfɛ mgbain'n-mo nɔn Izalayɛ mán nɔn asɔ mgbain'n-mo kɔ a kɔ tɔ mɪn, be kɔ sanman sɔanlan sɔ'n ke m mán be hún yí.

¹⁶ “Mo be hanlɔn sɔ'n, nán m'an bua bé ke Lomɔn amma'n-mo dɛ, nán ke be di bé ejɔle nɔn ahɔ. ɔ sanlɔn ke, se be sanman sɔanlan an, ɔ di ke be yia be ti sɔanlan sɔ'n kɔsɔ anɔn nun ejɔle. ¹⁷ Ehi a, be nɔn mɪn kɔ a ewa. Mɪn kɔsɔ m'an nne m'an nzie man, alíɛ hɔnɔn an, n gɔ man be kɔ fɛle sɔanlan sɔ'n mɪn ja sɔ. ¹⁸ Mɪn ti anɔn an, mɪn nwan Zufɔ'n-mo le ba han ke ɔ'a yɔ nyɔlɛ ete ɔ'a hun sɔanlan. Be walt a, nán ehi ejɔle ɔ. ¹⁹ Kanngɔ bé asɔntɔn nɔn anwɔn ejɔle ɔ nɔn sɔanlan bie, be fɛle yí Zozi, yí kɔsɔ yí nɔn ejɔle. Zozi sɔ nɔn a wu, Pɔlv kɔsɔ le kele ke yí nyɔn wɔ sɔ. ²⁰ Mɪn nɔn ejɔle nɔn an, mɪn nnwun man ke mɪn kpɔn mɪn di yí ɔ. N gɔ han n gɔ hele Pɔlv ke se ɔ kulo a, anɔn ɔ hɔ Zoluzalemɔn maan be hɔ lí ejɔle sɔ nɔn elɔ. ²¹ N ganlɔn an, Pɔlv nwan

o kulo ke be di yi ejole'n belemgbin kpain Sezaa aja su. Yi ti, m'an man atin ke o ha fiadi sua nin anun dede o ju cyan mo nin 'fa yi nin ko belemgbin kpain Sezaa aja su.”

²² Mo Festusi anvan tol'n, belemgbin Agilipa nwan: “Nin kulo ke nin bobo muonun nin nwan swanlan so'n nin ti yi nvan nun ejole.”

Mo belemgbin Agilipa hanlin so'n, Festusi nwan: “Ehinman, e 'ba tie yi.”

²³ Ehi, mo alie hinlin'n, Agilipa non Beleninsi be ko sesie be nwan fatin be ko a ko wulu luka mo be di ejole'n. Be 'ba a, be non nzalafu mgbain'n-mo non kulo nin asu mgbain'n-mo. Festusi ko man atin ke be non polu bala. ²⁴ Mo be non polu wali'n, Festusi kukuli yi nvan su a, yi nwan: “Belemgbin Agilipa, emo kwalaa mo emo non ye y'a yia ewa'n, swanlan'n mo Zufu'n-mo kwalaa a a sanman yi nin ja su Zoluzalemun elo o non ewa kusu'n, mo yi ye be le tetian be kan ke o fata ke be kun yi'n, yi ahi. ²⁵ Nin die, m'an nin ejole nin anun an, nin nnwan man like ete mo o'a yo mo yi ti ye o fata ke be kun yi o. Nan emo yi nwan be li ejole'n belemgbin kpain Sezaa aja su'n, nin kusu nin nwan ngo fa yi ngo ho. ²⁶ Kusu afi, nin nnwan man like ete mo o'a yo mo nin kele yi nwan kalata nin ko man belemgbin kpain nin o. Yi ti, m'an man o'a fite wo muonun wo belemgbin Agilipa o non emo kwalaa anyunnun. Yi die, be bisa yi kosuan yue a, anin nin nyan bie nin kele. ²⁷ Afi, nin nnwanlin man ke be 'fa swanlan mo b'a tu yi fiadi be fite belemgbin anyunnun an, anin be ngele man like foun'n mo swanlan so nin a yo'n.”

26

Pɔɔɔ 'ba sa yí nín wɔ belemgbin Agilipa anyunnun

¹ Ehi, mɔ Fɛstusi hanlɔn sɔ'n, belemgbin Agilipa nwan: "Pɔɔɔ, atɔn wɔ nun, sa wɔ nín."

² Pɔɔɔ kɔ tɔnnge yí sa, yí nwan: "Nannan Agilipa, mɔn di yí nwon fɛ ke ene mɔn kɔala ke mɔn fite wɔ nyunnun mɔn kan esɔan'n kɔalaa mɔ Zufu'n-mɔ a tɔn mɔn nɔn anwon ejɔɔɔ. ³ ɔ sanlɔn ke e sɔ bɛ amanmuo'n ɔ nɔn bɛ ninng'e'n-mɔ anwon akpɔɔɔwa esúe'n kpa bɔkɔɔ. Yí ti, mɔn 'butu wɔ ke e sí abutamɔn e tíe mɔn ejɔɔɔ'n.

⁴ "Zufu'n-mɔ kɔalaatin sɔ mɔn mmatɔnman nun, aft m mɔɔɔ yí bu Zoluzalemɔn mɔn menian'n-mɔ afian elɔ.

⁵ Bɛ sɔ mɔn a hye yê se be le kan ananhɔɔɔ a, ahan be 'kan ke yé asɔɔɔn fâ'n mɔ be fele yí Falisifɔɔɔ'n, mɔ bɛ ejɔɔɔ elie yɔ sɔ'n, antɔn n wɔ nun bie. ⁶ Enɛ, be le bua mɔn ndɛɛ, ɔ sanlɔn ke mɔn susu mɔn ti mɔn gua anɔhɔba'n mɔ Nyanmɔtan bɔɔɔ yé nan-mɔ nɔn asɔ.

⁷ Izalayɛ nvilie bulu nɔn nnyuan'n m'ɔ sɔ Nyanmɔtan kɔngɔɔɔ nɔn eyua'n, bɛ kusɔ be kpɔnnde ke anɔhɔba'n kpɔn sɔ. Anɔhɔba sɔ'n kusɔ dunman nun yê Zufu'n-mɔ le kun mɔn ɔ, Nannan Agilipa! ⁸ Nan benin yê ɔ wɔ nun, mɔ emɔ nne be nni man ke Nyanmɔtan man menian fi ewue nun be tinnge ɔ?

⁹ "Mɔn bɔbɔ muonun, n yɔɔɔ ajɔnɔn ke n zín atɔn ngacile kɔalaa asɔ n dótua menian'n-mɔ ke nán be bɔ Zozi m'ɔ fi Nazalɛt'n dunman fíí kún. ¹⁰ N yɔɔɔ yí sɔ wɔ Zoluzalemɔn. Tɛɛyɔɔɔ mgbain'n-mɔ manlɔn mɔn yí nwon atɔn, n jɔɔ yé Mɔn menian dɔɔɔn n gualɔ bɛ fiadɔ. Eɛɛ se be 'kun bɛ a, mɔn de mɔn tɔ nun ke be hún bɛ. ¹¹ Tɛmɔn bie a, mɔn man be fin bɛ mgbele Zufu'n-mɔ asɔɔɔn sua'n-mɔ anun, mɔn mian bɛ ke be yáci bɛ dedi'n m'ɔ wɔ yé Mɔn Zozi anun'n be tú. Ekpɔ kpili'n mɔ mɔn

kpɔ bé nɪn dunman nun, mɪn kɔ dede mân eɦɪnɪn-mɔ anun, mɪn kɔ mɪn kele bé aɦɪɪwɔ kulo'n mɔ be tɪ sɔ'n-mɔ asɔ.

¹² “Eɦɪ, *tɛɛyɪfɔbe mgbain'n-mɔ kɔ man mɪn tunmin ɛsɛ be kɔ man atɪn yê cuein, mɪn nɔvan y'ɔ le Damast.

¹³ Nan mɔ n valɪ atɪn'n mɔ mɪn 'kɔ'n, be bɔɪ kɔ yɔ sɛnzɛjinlan, nannan Agilipa, kanlanntɛ kɔn fi anwunno, yɪ ɛta m'ɔ ta'n, ɔ tala sɛnzɛ'n. Kanlanntɛ sɔ'n kɔ ta kɔ si kɔ yia mɪn nɔn bé mɔ anɪn mɪn nɔn bé, yɛ lɛ kɔ'n.

¹⁴ Yé kɔvalaa yɛ kɔ fin ast. Mɪn 'tie a, anɪn anɪɛ kɔn lɛ bisa mɪn Ebele anɪɛ nɪn anun kɛ: ‘Sɔɪɪ, Sɔɪɪ, nzukɛ ati yê ɛ lɛ kele mɪn aɦɪɪwɔ ɔ? ɛ ngɔ hɔala man mɪn nɔn kpɪnmgbɪn.’

¹⁵ “Mɔ anɪɛ'n hanɪn sɔ'n, nán m'an bisa kɛ: ‘Wó nwan ɔ, yé Mɪn?’

“Mɔ m misalɪ kosuan sɔ'n, nán yé Mɪn a bua mɪn kɛ: ‘Mɪn Zozi yê ɛ lɛ kele mɪn aɦɪɪwɔ nɪn ɔ. ¹⁶ Nan jasɔ jinlan. M'an yɪ mɪn nɔwɔn m'an hele wó maan ɛ yɔ mɪn akɔa, ɛ di mɪn nɔwɔn adanzɪɛ kele eɦɪnɪn-mɔ kɛ a kpɪn a nwun mɪn ɛnɛ'n, ɛsɛ like biekun mɔ mɪn 'ba yɪ mɪn kele wó'n, kan yɪ nɔwɔn ɛjɔɛ kele bé. ¹⁷ Mɪn 'ba le wó fi Zufɔ'n-mɔ nɔn anɪɛ bɔ ngɔ'n-mɔ asa nun. ɔ sanɪn kɛ mɪn 'ba sɔvan wó bé afian ¹⁸ maan ɛ tike bé nyɪn be fi awosin nɪn anun be ba kanlanntɛ nɪn anun, be fi Satan tunmin nɪn abɔ be jasɔ be ba Nyanmtan anwɔn. Sɛ be de mɪn be di a, be 'nyan bé ɛtɛ nɪn anwɔn face ɔ nɔn lɪka wɔ bé mɔ be tɪ Nyanmtan dɪɛ nɪn afian.’

¹⁹ “Eɦɪ, nannan Agilipa, m'an ngɔala man mɪn ja nun jinlan like'n m'ɔ fi nyanmtansɔ nɪn anyunnun. ²⁰ Nan n nili mɔa m mɔɪ ɛjɔɛ sɔ'n n geleɪ Damast amma, ɛsɛ m mɔɪ n geleɪ Zoluzalɛmɔn kɔsɔ amma, Zude mân nɪn anun lɪka kɔvalaatin, ɔ nɔn mân eɦɪnɪn-mɔ kɛ be káci bé abalabɔ'n be fá bé nɔwɔn be mán Nyanmtan, be

bó bala m'ɔ kele ke bé asttanlan nɔn a kaci. ²¹ Eɛka ati yê Zufu'n-mɔ a a tɔ mɛn sɔ mɛɛ mɔ anɔn n wɔ Nyanmtan awulo nɔn anɔn mɔ bé nwan be 'kun mɛn nɔn ɔ. ²² Nan Nyanmtan a sisa mɛn dede ɔ'a ju eɛ, ɔ man n jin ewa mɛn di adanziɛ mmatɔnman kɔalaa nɔn mgbain kɔalaa anyunnun. Like mɔ Moyizi nɔn mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn yɛ ejɔɛ ke ɔ le ba'n, like ɔ nɔn anwɔn ejɔɛ dein yê mɛn kan nɔn ɔ. ²³ Afi, Moyizi nɔn mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn ke *Kilisi'n 'ba nwun yɛ nyunnun, yɛ dein y'ɔ fi ewue nun ɔ 'di mɔba tinngɛ ɔ, eɛɛ ɔ 'bɔ kanlanɛ'n m'ɔ man be nyan ngɔan nɔn anwɔn ejɔɛ ɔ kele yê mân'n nɔn mân eɛnɔn-mɔ.”

²⁴ Mɔ Pɔɔɔ anɔan wɔ sɔ ɔ le sa yɛ nɔn'n, Fɛstusi kɔ ttan, yɛ nwan: “Pɔɔɔ, wó ti a seɛɔ! Nwɔnman'n mɔ e sɔ yɛ kpili nɔn a man wó ti a kpɛ yɛ nwɔn!”

²⁵ Mɔ Fɛstusi hanlɔn sɔ'n, nán Pɔɔɔ a bua yɛ ke: “Kpain, mɛn ti seɛɔɔ man. Nan ejɔɛ'n mɔ mɛn kan'n tɔ ananhɔɛ eɛɛ yɛ ehan sɔ ɔ. ²⁶ Belemgbin Agilipa muonun sɔ ejɔɛ sɔ'n-mɔ. Sɛ mɛn kan an, mɛn nzulo man yɛ nzin. ɔ sanlɔn ke, ejɔɛ sɔ'n-mɔ fí nɔn man yɛ nyɔn, eɛɛ nán awosin nun yê b'a fɛa b'a li ɔ. ²⁷ Nannan Agilipa, ejɔɛ'n mɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn'n, asɔ e nne e nni man ɔ? Mɛn sɔ ke e de di!”

²⁸ Mɔ Pɔɔɔ hanlɔn eɛn'n, belemgbin Agilipa nwan: “Pɔɔɔ, e de di ke kɛkaala mɔkɔn e kɔala ke e yɔ maan mɛn kaci Zozi Kilisi sɔanlan?”

²⁹ Mɔ belemgbin Agilipa hanlɔn sɔ'n, Pɔɔɔ nwan: “Sɛ kɛkaala o, sɛ ewa asɔ tɛmɔn nyɛ o, mɛn seɛ Nyanmtan ke nán ɔ yɔ wó ngɔnmɛn, nan bé kɔalaa mɔ be wɔ ewa be le tie mɛn eɛɛ'n, be káci Zozi Kilisi menian ke m'an kaci yɛ'n. Kɔsɔ, nán man be gua bé sa ngɔnzɔngɔnzɔ ke b'a gua mɛn'n!”

³⁰ MƆ PƆLB anvan tɔl'n, belemgbin Agilipa, kɔnmanna Fɛstusi, Beleninsi nun bɛ mɔ bɛ nun bɛ tɪtɪ tɔbɪl nɪn anwɔn'n kɔ jasɔ jasɔ. ³¹ Bɛ hɔlɪ asule a, bɛ kɔ han yɪ bɛ afian ɛlɔ kɛ: “Svanlan sɔ'n yɔlɪ man like m'ɔ di mɔ kɛ kun yɪ anaan bɛ tɔ yɪ fiadɪ ɔ.”

³² Ɛhɪ a, belemgbin Agilipa kɔ han kɔ hele Fɛstusi kɛ: “Sɛ nán kɛ svanlan sɔ'n nwan bɛ nun yɪ hɔ Sezaa aja sɔ a, ahan ɔ di kɛ bɛ yaci yɪ nun.”

27

Bɛ nun PƆLB 'ba hɔ Lɔmɔn

¹ Ɛhɪ, mɛɛ mɔ bɛ nwan yɛ fɔ meli yɛ hɔ Lɔmɔn'n, bɛ kɔ fa PƆLB nun bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadɪ'n mmie-mɔ bɛ kɔ wula nzalafɔ kpain kɔn asa nun. Nzalafɔ sɔ'n, bɛ fɛɛ yɪ Zuliyusi. ɔ sie nzalafɔ ɛya kɔn. Bɛ nzalafɔ fâ dɪɛ'n li “Belemgbin Sezaa Fâ” ² Cɪan'n juli a, yɛ kɔ fɔ meli kɔn anun. Meli sɔ'n fi kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Adalaminti nɪn asɔ. Yɛ ɛhɔɛ nɪn anun, ɔ di kɛ meli'n jejinlan Azi mân nɪn anun kulo'n-mɔ mɔ meli lɪka wɔ'n. Yɛ nun Alisitakɪ m'ɔ fi Masedvanɪn mân nɪn anun kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Tesaloninki nɪn asɔ'n y'ɔ hɔlɪ ɔ.

³ Ɛhɪ, mɔ alɛ hɪnɪn'n, yɛ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Sidɔn nɪn asɔ. Mɔ yɛ juli ɛbɛɛ'n, Zuliyusi kɔ man PƆLB atɪn kɛ ɔ hɔ fúa yɪ manngɔn'n-mɔ anwɔn yɛ like mɔ ɔ'a mian yɪ nwɔn'n, yɪ manngɔn'n-mɔ kɔala kɛ bɛ fa bɛ man yɪ. Zuliyusi tɪ svanlan m'ɔ nɪan PƆLB sɔ kanlanman kpa. ⁴ Mɔ yɛ fi Sidɔn ɛbɛɛ yɛ tuli yɛ bɔ'n, yɛ kɔ sɪn Sɪpɔlɔ asue afian kpɔɛ nɪn anvan. ɔ sanɪn kɛ anɪn anwɔnman'n tu si yɛ. ⁵ Yɛ kɔ kpɛ jenvie'n m'ɔ mantan Silisi nun Panfili mân'n. Yɛ kɔ ju Lisi mân nun kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Mila nɪn asɔ. ⁶ Mɔ yɛ juli ɛbɛɛ'n, anɪn meli kɔn fi Ezipiti mân nun kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Alɛɔzanndili

n̄n asu ɔ le kɔ Itali m̄n nun. Nzalafu kpain Zuliyusi kɔ man ye kɔ fu nun.

⁷ Ehi, meli'n mɔ ye fɔli nun'n kɔ bɛtɛ-bɛtɛ. ɔ man ye lili kɔ yɔ elɛnun kɔn asue n̄n anyɔnsu dede mɔ ye 'ju kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɔ Sinindi anvan nun'n, ye fɛli kpa. ɔ sanlɔn kɛ an̄n anwɔnman'n le juɔ yɛ. Yɔ ti, y'a ngɔala man ebɛlɛ jinlan. Ye kɔ sɔn Kɛlɛti m̄n'n m'ɔ ti asue afian kpɔlɛ n̄n abɔ asɔ. Ebɛlɛ mantan kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɔ Salimone'n. ⁸ Ye le efɛ ye san asue'n dede ye kɔ ju lɔka kɔn. Lɔka sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɔ "Meli lɔka Mgbakpa", ɔ mantan kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɔ Lase'n. ⁹ Ye hyɛli ebɛlɛ sɔnman yɛ asue n̄n anyɔnsu ehɔlɛ'n yɔli esulo. ɔ sanlɔn kɛ an̄n bocie tɛmɔn'n mɔ bɛ ci ehɔɛ n̄n a sɔn. ¹⁰ Ehi ka ati, Pɔlu kɔ kannzu bɛ. Yɔ nwan "Ebia-mɔ, m̄n n̄n an, atɔn etue ehi 'ba yɔ esulo. ɔ sanlɔn kɛ meli'n n̄n ninngɛ'n m'ɔ wɔ nun n̄n anwɔn 'ba han kpa. Yɛ muonun bɔbɔ, sɛ Nyanmtan a nni man yɛ nzin an, ye 'wu." ¹¹ Ejɔlɛ sɔ'n mɔ Pɔlu hanlɔn n̄n a njian man nzalafu kpain'n. Nan nunhan mɔ sɔvanlan'n m'ɔ kan meli'n n̄n sɔvanlan'n m'ɔ le meli'n hanlɔn'n, sɔ yɛ ɔ lili ɔ. ¹² Ebɛlɛ lɔka mɔ meli'n-mɔ jinlan'n ti man lɔka kpa fɔsɛ n̄n anun. Yɔ ti, bɛ dɔɔn mɔ bɛ wɔ meli n̄n anun n̄n anvan yɔli kɔn kɛ bɛ fi ebɛlɛ bɛ hɔ bɛ ju kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɔ Feninkisi n̄n asɔ. Feninkisi ti Kɛlɛti m̄n n̄n anun kulo. Ebɛlɛ lɔka mɔ meli'n-mɔ jinlan n̄n anyɔn kaci ngɔa n̄n sɛnze atɔlɛ n̄n sɔlɔ n̄n sɛnze atɔlɛ. Ebɛlɛ yɛ fɔsɛ n̄n anun ahan ɔ di kɛ ye jinlan ɔ.

Anwɔnman kpili'n

¹³ Ehi, anwɔnman kaan bie fi ngɔa elɔ ɔ kɔ fita. Mɔ anwɔnman sɔ'n fitalɔ'n, bɛ nwan an̄n ejɔlɛ fɔ. Bɛ kɔ fɔla meli'n sɛhɛ'n, meli'n kɔ tu yɔ bu ɔ kɔ san Kɛlɛti m̄n n̄n asue n̄n anvan kɔkɔ kpa. ¹⁴ Kaan cɛ,

huuu, anwɔnman kpili kɔn fi KELETI mân nɔn anun ɔ kɔ fita jenvie nɔn anyɔnsɔ. Anwɔnman sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí “Elakilɔn”.

¹⁵ Anwɔnman'n kɔ bɔlɩ meli nɔn abɔ. Bɛ bɩlɩ meli nɔn an, ɔ nyɔ man ye. Antɩ ɔ di kɛ ye yaci yé nwɔn nun ye man anwɔnman'n. ¹⁶ Anwɔnman'n kɔ bɔlɩ meli nɔn abɔ ye kɔ sɩn asue afian kpɔlɛ kɔn abɔ asɩ. Asue afian kpɔlɛ sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí Koda. Koda lelt anwɔnman'n kaan manlɩn yé. Antɩ elɛɛ kɔn sota meli nɔn anzin. Elɛɛ sɔ'n, sɛ emian ba a yê bɛ fa ɔ. Ye fɛlɩ kpa nán yé sa a han yí. ¹⁷ BÉ mɔ bɛ di meli nɔn anun junman'n kɔ fɩla elɛɛ'n meli nɔn anun. Mɔ bɛ fɩlalt elɛɛ'n, bɛ kɔ fa nyanman bɛ kɔ sɩsɔ meli nɔn afian maan ɔ kɔ yɔ kunngun. KEmɔ bɛ sulo kɛ meli'n kɔ nyɔɩn Libi mân nɔn asue nɔan anyɔan nɔn asɩ'n, bɛ kɔ yaci tabɔa nɔnnɔɛ'n m'ɔ sota yí nzin nɔn anun, anwɔnman'n yê antɩ ɔ nɔn yé lɛ kɔ ɔ. ¹⁸ Kɛ antɩ asutue'n lɛ kpɩn tu si yé'n, mɔ alíɛ hɩnlɩn'n, bɛ kɔ ju meli nɔn anun ninngɛ'n-mɔ bie bɛ kɔ gua jenvie nɔn anun. ¹⁹ Eɛɛ mɔ alíɛ hɩnlɩn biekun'n, bɛ mɔ bɛ di meli nɔn anun junman'n, bɛ muonun bɛ kɔ ju meli nɔn anwɔn ninngɛ'n-mɔ bɛ kɔ gua jenvie nɔn anun. ²⁰ Yí cɩan kɔ yɔ nyɛ, eyua nvi man, nzalama nda man, kɛ asutue'n la sɩ nɔn ala'n. Afɩ sian dɩɛ, yé nyɩn ta nun kɛ ewue yê ye lɛ ba wu ɔ.

²¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɩ, antɩ ye lili like a hyɛ kpa. Eɩɩ a, Pɔlɩ kɔ jasɩ kɔ jinlan bɛ afian. Yí nwan: “Mɩn manngɔn-mɔ, ahan emɔ tielt mɩn maan ye halt KELETI. Sɛ ye halt ebɛlɛ a, ahan y'a nɩwun man yalɛ y'a nzɛɩ man ninngɛ. ²² Nan kɩkaala dɩɛ, emɔ tíla bɛ ahɩnlɩn. Sɩanlan fɩ́ ngɔ wu man, nan meli nɔn ala yê ɔ 'nɩan ɔ. ²³ Afɩ enɛ kɔngɔɛ, Nyanmɩtan mɔ n dɩ yí sɩanlan mɔ mɩn sɩ yí'n, yí bɔfɩɛ'n kɔn walt mɩn nwɔn. ²⁴ Yí nwan: ‘Pɔlɩ, n'ɛ sulo! ɔ di kɛ ɛ fite belemgbin kpain

n̄n anyunnun. Nyanm̄tan a tie wó mm̄t̄v̄e'n. Wó dunman nun, Nyanm̄tan 'ba man bé kwalaa m̄o be n̄n wó gua meli n̄n anun'n nyan nḡvan.' ²⁵ Ēh̄ka ati, m̄n̄ mannḡb̄n-m̄o, em̄o t̄la bé ah̄v̄nl̄n. O sanl̄n ke m̄n̄ de Nyanm̄tan m̄n̄ di. Ēj̄ole'n m̄o o'a han o a hele m̄n̄'n, o 'kp̄n̄ s̄v̄. ²⁶ Nan kus̄v̄, asue afian kp̄ole k̄n̄ as̄v̄ yê ye 'yue o."

Meli'n 'ba nȳv̄n

²⁷ Ēh̄, ke asutue'n mantanl̄n yé meli'n tango tango eb̄o asue'n m̄o be fele yí Adiliyatiki n̄n as̄v̄'n, yí c̄tan bulu o n̄n n̄nan āh̄. M̄o o 'k̄o k̄o ȳo al̄m̄unn̄n'n, o k̄o ȳo bé m̄o be di meli n̄n anun junman'n ke be ka kaan be tv̄ etin. ²⁸ Nyanman'n m̄o be fa be susu be nwun l̄ka m̄o asue n̄n ab̄v̄ k̄o o ju'n, be k̄o tv̄ be k̄o gua asue n̄n anun. Nyanman s̄o'n, bulale w̄o yí ti. Be susuli a, be k̄o nwun ke yí b̄v̄ ti m̄et̄l̄ abulasan o n̄n ns̄v̄. Be h̄ōl̄ bé nyunnun kaan an, ese be k̄o susu yí biegun. Be k̄o nwun ke yí b̄v̄ ti m̄et̄l̄ abulaa o n̄n m̄ōv̄e. ²⁹ Be sulo ke yé meli'n k̄o f̄v̄ eb̄v̄e s̄v̄. yí ti, be k̄o gua seh̄e n̄nan asue n̄n anun meli n̄n ab̄v̄ ati. Ant̄n be le sēle ke al̄ie h̄n̄ nd̄e-nd̄e. ³⁰ Kannḡv̄ ant̄n be le kp̄v̄nd̄e at̄n be fi meli n̄n anun be nwanndi. Be k̄o jula ēlēe'n m̄o emian ba a be fa n̄n asue n̄n anȳns̄v̄. Be 'bisa bé a, bé nwan be 'ju be ȳo meli n̄n anyunnun seh̄e d̄ie'n-m̄o k̄pa. ³¹ M̄o P̄ōlv̄ nwunl̄n yí s̄o'n, o k̄o han k̄o hele nzalaf̄v̄ kpain'n n̄n nzalaf̄v̄e'n-m̄o ke: "Sē menian ēh̄-m̄o a ndanlan man meli n̄n anun an, em̄o nnyan man nḡvan." ³² Ēh̄ a, nzalaf̄v̄e'n-m̄o k̄o kuko nyanman'n-m̄o m'̄o lile ēlēe n̄n anun'n, be k̄o yaci ēlēe'n maan o k̄o h̄o.

³³ Ēh̄, ant̄n be le nw̄v̄nd̄e ke al̄ie h̄n̄. P̄ōlv̄ k̄o wowula bé kwalaa bé anw̄v̄sēle ke be lí like. Yí nwan: "Em̄o n̄an, ene ti c̄tan bulu n̄n n̄nan, yale'n dunman

nun, emɔ lili man like. ³⁴ Yí ti, mɛn 'sɛɛ emɔ kɛ emɔ lí like kaan nán b'a nyan anwɔnsɛɛ. ɔ sanlɛn kɛ, emɔ anun bie fíí anwɔn ngo bu man ɛbɔn.”

³⁵ Mɔ Pɔɔ hanlɛn sɔ yuelɛ'n, ɔ kɔ fa kpavɛn, ɔ kɔ la Nyanmtan ast bɛ kɔalaa bɛ nyunnun ɛbɛɛ. M'ɔ lalɛ Nyanmtan ast ɔ yuelɛ'n, ɔ kɔ bu nun ɔ kɔ li. ³⁶ Mɔ bɛ kɔalaa bɛ nwunlin kɛ Pɔɔ a li like'n, bɛ kɔsɔ bɛ nyanlɛn anwɔnsɛɛ bɛ lili like. ³⁷ Yɛ kɔalaa mɔ antɛn yɛ wɔ meli nɛn anun'n, yɛ tɛ menian ɛya nnyuan menian abulasɔ ɔ nɔn nsian. ³⁸ Mɔ bɛ kɔalaa bɛ lili like bɛ kɔ yili'n, bɛ kɔ ju *bele'n bɛ kɔ gua jenvie nɛn anun maan meli'n kɔ yɔ halu-halu.

³⁹ ɛhɛ, mɔ alíɛ hɛnɛn'n, bɛ mɔ bɛ di meli nɛn anun junman nɛn a nnwun man lɛka'n nzɔɛ. Nan bɛ 'nɛtan an, antɛn jenvie'n lɛka kɛn tɛ kɔ wɔɔvɛ astɛ nɛn anun. Lɛka sɔ'n tɛ anyɔvan. ɛbɛɛ yɛ bɛ mɔ bɛ di meli nɛn anun junman'n kulo kɛ, sɛ bɛ yɔ nán ɔ yɔ ye a, antɛn bɛ man meli'n nyɔn ɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ foti foti sɛhɛ'n-mɔ bɛ kɔ gua jenvie nɛn anun. Bɛ kɔ yɛyɛ nyanman'n-mɔ kɔalaaɛn mɔ bɛ sɔ nun bɛ bɛɔɔ meli nɛn ati'n. Mɔ bɛ yuelɛ yí yɛyɛ'n, bɛ kɔ mɛnnda afela kɛn meli nɛn anyunnun maan anwɔnman bɔɔlɛ yí bɔ. Mɔ anwɔnman'n 'bɔɔlɛ meli nɛn abɔ'n, antɛn ɔ nɔn bɛ lɛ kɔ lɛka mɔ anyɔvan'n wɔ ɛɔ. ⁴¹ Nan bɛ juli lɛka kɛn an, meli'n kɔ nyɔn. ɔ sanlɛn kɛ ɛbɛɛ lɛka'n tɛ asue nnyuan ayialɛ. Meli nɛn ati'n kɔ nyɔn dede ɔ ngɔala man yí bɔ tu fíí. Mgbaha'n kɔ fin meli nɛn abɔ ati sɛɛ sɛɛ kpa dede ɔ kɔ bubu nun.

⁴² Mɔ nzalafɔ'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bɛ nwan bɛ 'kun bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadɛ'n kɔalaaɛn nán bɛ nun bie a nyɔ man asue ɔ a nwanndi man. ⁴³ Mɔ bɛ hanlɛn sɔ'n nán bɛ kpain nɛn a totua bɛ. ɔ sanlɛn kɛ ɔ kulo kɛ ɔ de Pɔɔɔ ati. ɔ manlɛn atɛn kɛ bɛ mɔ bɛ sɛ asue yɔ'n, bɛ lí mɔa bɛ tɔ asue nɛn anun. Bɛ yɔ asue bɛ fú fie. ⁴⁴ ɛhɛnɛn-mɔ

'ba fu be gugua meli'n tabva'n nun yí mgbunmgbó nún asu be kó fie. Anún ké ó kpínlún yóli mó bé kwalaa bé nwún kúnlún-ngúnlún be fúli fie nún anún.

28

Maliti mân'n

¹ Ehi, mó ye nyanlún yé ti yueli'n, be kó han be kó hele yé ké asue afian kpóle'n mó ye fitelti sù'n li Maliti. ² Ebele menian'n-mó kó só yé nun kanlanman kpa. Kemó antn esue'n lé tó mó eyele wó nun'n, be kó huan sîn kpili kpa kún. Sîn kpili só nún anwún yê be lelti yé kwalaa yé atún ó. ³ Mó ye gua sîn nún anwún'n, Pólú kó sísá mmaka mmaka'n-mó, yí nwan ó 'fa gua sîn nún anún. Mó ó 'fa gua nun'n, kanngú antn owo kún wó nun. Mó sîn'n wulu-wulu'n hanlún yí'n, ó kó fite kó sinze Pólú asa. ⁴ Mó ebele menian'n-mó nwunlin ké owo'n sinze Pólú asa'n, be kó han be kó hele bé nwún ké: “Fóúni ké sùanlan ehi tí kodiawu! Ahan ó 'wu asue nun mó m̀̀afúe ó'a nyan yí ti'n, ó'a nju man, Nyanm̀̀tan lé bua yí ndeé ó kun yí.”

⁵ Nan Pólú kó kp̀̀ndún owo'n kó gua sîn nún anún. Yí busu'n ngó yó man yí like fíí. ⁶ Ehinlún-mó dié, antn be lé nẁ̀ndé be ntan, se Pólú asa'n kó nwun, anaan se ó kó wu nvu nun e. Nan be tanlanlún be nẁ̀ndélti dede mó be ntan an, ejóle ete fíí mma man yí nzin'n, be kó kaci bé nvan. Bé nwan ó tí busún.

⁷ Ó 'ba yó só'n, antn líka kún mantan yé nwún ebele. Sùanlan'n m'ó le líka só'n, be félé yí Pubiliyusi. Yí dein yê ó tí Maliti mân nún anún ebele alimva sùanlan kpili ó. Bian só'n kó le yé kanlanman, ese ó kó sike yé dede ctan nsan. ⁸ Temún só'n, antn Pubiliyusi así'n la. Ó sanlún ké ebunnun a hyt yí, ese abutunman kanlan kúsu a li yí. Pólú kó hó kó ntan yí busu, ó kó yó asóntn, ó kó fa

yí sa kɔ sie wuluwafɔɛ nɪn asɔ maan yí nwɔn kɔ sa.
⁹ Mɔ bian kpain'n nɪn anwɔn salɪ'n, ɛbɛɛ m̃an nɪn anun
 nwuluwafɔɛ'n-mɔ kɔsɔ kɔ a kɔ man bɛ nwɔn kɔ sa.
¹⁰ Ɛhi a, bɛ kɔ kuku yɛ anwunno. Yɛ wɔ ɛbɛɛ dede
 ctan mɔ yɛ 'tu yɛ bɔ'n, like biala mɔ yɛ kɔala kɛ yɛ
 mian yí nwɔn atunnun'n, Malɪti menian'n-mɔ kɔ fa kɔ
 man yɛ.

Pɔɔɔ 'ba ju Lɔmɔn

¹¹ Ɛhi, yɛ lili sala nsan Malɪti m̃an nɪn anun ɛbɛɛ.
 Tɛmɔn mɔ yɛ 'kɔ'n, yɛ fɔɔɔ Alɛgɪzanndili meli kɔn
 anun. Meli sɔ'n, bɛ fɛɛ yí “Mmɔsɔɔn nda”. Fɔsɛ nɪn
 ati, Mmɔsɔɔn nda sili asɔ Malɪti m̃an nɪn anun ɛbɛɛ.
¹² Mɔ yɛ tuli yɛ bɔ'n, kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Silacuzɪ
 nɪn asɔ yɛ yɛ lili mɔa yɛ juli ɔ. Yɛ lili ctan nsan ɛbɛɛ.
¹³ Yɛ fi ɛbɛɛ, yɛ kɔ san asue nɪn anɔan yɛ kɔ ju kulo'n
 mɔ bɛ fɛɛ yí Elezio nɪn asɔ. Mɔ alɛ hɪnɪn'n, ngɔa
 anwɔnman'n kɔ bɔ yí bɔ ɔ kɔ fita. ɔ man yɛ lili
 ctan nnyuan atunnun nán y'a ju kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí
 Puzɔɔ nɪn asɔ. ¹⁴ Mɔ yɛ juli Puzɔɔ ɛbɛɛ'n, yɛ kɔ
 nwun anianman mmie-mɔ. Bɛ nwan yɛ lí mɔɛ kɔn bɛ
 nwɔn ɛbɛɛ. Anɪn kɛ yɛ kpɪnɪn yɛ yɔɔɔ mɔ yɛ juli
 Lɔmɔn ɛɔ nɪn anɪn. ¹⁵ Nan dede mɔ yɛ 'ju Lɔmɔn'n,
 ɛɔ anianman'n-mɔ kɔ ti yɛ ngan. Mmie-mɔ kɔ a yɛ
 atɪn ele Apiyusi kulo nɪn asɔ ɛbɛɛ Gua nun. Mmie-mɔ
 kɔsɔ kɔ a yɛ atɪn ele kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Lɪka Nsan mɔ
 bɛ Da nɪn asɔ. Mɔ Pɔɔɔ nwunlin anianman sɔ'n-mɔ'n, ɔ
 kɔ la Nyanmɪtan asɔ ɔ kɔ nyan anwɔnsɛɛ. ¹⁶ Mɔ yɛ juli
 Lɔmɔn ɛɔ'n, bɛ kɔ man Pɔɔɔ atɪn kɛ ɔ tí yí nwɔn ɔ
 tánlan ɔ nɔn nzalafɔ'n m'ɔ sisa yí'n.

Pɔɔɔ 'ba bɔ Ɛjɔɛkpa'n kele Lɔmɔn amma'n-mɔ

¹⁷ Ɛhi mɔ yɛ juli Lɔmɔn'n, yí ctan nsan, Pɔɔɔ kɔ
 yia ɛbɛɛ Zufɔ mgbain'n-mɔ yí awulo ɛɔ. Mɔ bɛ ti

yialt'n, Pɔlv nwan: “Anianman-mɔ, m'an nze man yé mân ntn anun elɔ menian'n-mɔ sa, m'an ngan man yé nan-mɔ amanmuo ntn anwɔn ejɔle ete, kɔsv b'a hyt mɔn Zoluzalemɔn elɔ b'a tv mɔn fiadt ese b'a fa mɔn b'a wula Lɔmɔn menian'n-mɔ asa nun. ¹⁸ Nan mɔ Lɔmɔn menian'n-mɔ tɔli mɔn nvan nun ejɔle yueli'n, bé nwan bé 'yaci mɔn nun. ɔ sanlɔn ke, bé nnwun man like ete mɔ m'an yɔ m'ɔ di ke bé kun mɔn yí nwɔn ɔ. ¹⁹ Mɔ bé hanlɔn sɔ'n, Zufv'n-mɔ nwan bé ndie man. Kemɔ mɔn kɔsv mɔn ngulo man ke mɔn tvn mɔn mân ntn esvan'n, mɔn nwan ejɔle sɔ'n, belemgbin kpain ntn aja sv ewa yê ye 'di yí ɔ. ²⁰ Anɔn like ati m'ɔ man m'an fɛle emɔ'n, yí ahi. ɔ sanlɔn ke, svanlan'n mɔ Izalaye mân'n susu yí ti gua yí sv'n, yí dunman nun ati yê b'a gua mɔn sa ngɔnzɔngɔnzɔ ehi ɔ.”

²¹ Mɔ Pɔlv anvan tɔli'n, bé nwan: “Yé sa hanlɔn man wó ti kalata m'ɔ fi Zude mân ntn anun. Ese yé nianman'n-mɔ anun fí fi elɔ ɔ walɔ hanlɔn man wó nwɔn ejɔle ete ɔ heleli man yé ewa. ²² Nan kɔsv ye kulo ke ye ti wó nvan nun ejɔle ye nwun m'ɔ wɔ wó kunnun'n. ɔ sanlɔn ke fâ sɔ'n mɔ e di'n, lɔka biala, menian'n-mɔ tu bé nyɔn bé sa yí.”

²³ Mɔ bé hanlɔn sɔ yueli'n, bé nɔn Pɔlv bé kɔ hele bé nwɔn ctan. Mɔ ctan sɔ'n juli'n, bé kɔ a dɔvɔn kpa. Bé kɔ a kɔ tv Pɔlv yí lɔka m'ɔ da ebele. ɔ bɔ yí bv ngelemɔ dede ɔ kɔ ju nɔsvba, Pɔlv kɔ han Nyanmtan Belemgbin Mân ntn anwɔn ejɔle kɔ hele bé. Zozi anwɔn ejɔle'n mɔ b'a hele wɔ *Moyizɔ mala ntn anun ɔ nɔn mgbɔmanfɔe'n-mɔ kalata'n-mɔ anun'n, Pɔlv kɔ bubu kɔ hele bé. ²⁴ Mɔ bé nwunlin yí sɔ'n, mmie-mɔ leli Pɔlv anvan ejɔle'n bé lili. Nan mmie-mɔ kɔsv dɛ, b'a nne b'a nni man. ²⁵ Kemɔ afi bé afian elɔ bé nvan a nze man bé nwɔn yê bé jasvɔli'n, e 'nwun

ejole mɔ Pɔlu hanlɩn heleli bé'n. Yí nwan: “Ejole'n mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n nanndɩli kpɔmanfɔe *Ezayi asɔ ɔ hanlɩn heleli emɔ mgbain'n-mɔ'n, kanngɔ ɔ ti ananhole sakpa! ²⁶Kpɔmanfɔe Ezayi nwan:

Kɔ menian ehi-mɔ anwɔn nán kan kele bé ke:
 Emɔ 'ba tie yí kpa, kɔsu emɔ ngɔ ti man yí bɔ.
 Emɔ 'ba ntan yí kpa, kɔsu emɔ ngɔ nwun man yí.

²⁷ ɔ sanlɩn ke menian ehi-mɔ a kete bé ahɔnlɩn'n,
 b'a totua bé nzɔ'n ese b'a momuan bé nyɩn'n.

ɔ man bé nyɩn'n nnwun man asɩ,

bé nzɔ'n ndɩ man ejole nán b'a nwun ngele

b'a kaci bé nyɩn mɩn nwɔn nán bé nwɔn a sa.

²⁸ “Yí ti, emɔ nwún yí ke Nyanmtan ngalɩe'n m'ɔ man be nyan bé ti'n, ngalɩe sɔ nɩn a tɔ bé mɔ be ti man Zufɔ'n. Bé diɩ, be tie be de Nyanmtan be di.”

[²⁹ Mɔ Pɔlu hanlɩn sɔ yuelɩ'n, Zufɔ'n-mɔ 'kɔ a, antɩn be le su akpɔɔwa kpa bé afian elɔ.]

³⁰ Ehi anzin, Pɔlu tanlanlɩn sua'n m'ɔ hayɩɩ nɩn anun ebɩɩ dede afɔe nnyuan. ɔ sɔ bé kwalaa mɔ be kulo ke be nwun yí nwɔn nɩn anun. ³¹ ɔ le atɩn ɔ kan Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anwɔn ejole, ese ɔ bɔ yé Mɩn Zozi Kilisi Ejolekpa'n ɔ kele menian'n-mɔ, like fíí njɩɩ man yí.

Nythyε Fυfɔlε'n

Anyin: Nythyε Fυfɔlε'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anyin

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 21 Apr 2022

5ed90154-0957-582f-bfd3-30c8b97e5b17